

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 22. JULIJA 1982

ŠTEVILKA: 28 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev TOZD, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Jozica Vard. Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščeni prometnega davka po pristojnem mnenju štev. 421/1-72.

KVALITETA JE INTEGRALNI DEL PROIZVODNJE IN PRODUKTIVNOSTI

Ob vsakodnevem ponavljanju zahtev za izboljšanje proizvodnih rezultatov in dvig produktivnosti dela radi pozabljamo na neločljivo sestavino teh prizadevanj - to je na kvaliteto. Ta je v sedanjih zaostrenih tržnih razmerah in v bitki za gospodarsko stabilizacijo še kako pomembna in zato bi ji morali tudi v dohodkovnem sistemu dati primarno mesto.

Tega uvoda nismo izbrali slučajno, kajti v Železarni se večkrat srečujemo s kvalitetnimi reklamacijami naših kupcev, ki imajo za posledico nižjo prodajno ceno ali vračanje izdelka ponovno v proizvodnjo. Pri

tem gre tako za kupce znotraj Železarnje, kakor na jugoslovanskem in svetovnem tržišču. Seveda so reklamacije ob vedno bolj zahtevnem zunanjem trgu, ob vseh elementih konjunkturalne in s tem povezanem težkim plasmajem naših izdelkov na tujem trgu, medvedja usluga našim prizadevanjem za čim večji izvoz, oziroma boljši poslovni uspeh.

Iz več primerov kvalitetnih reklamacij smo tokrat vzeli primer kupca naše žice v Italiji, ki je reklamiral 300 ton naše pocinkane žice zaradi zamašenosti, madežev in pramenov žice z rumenkastimi odtenki in ki po izjavi kupca ni primerna za plastificiranje, ker se masa ne prime na žico. V reklamaciji tudi navaja, da poteka plastificiranje naše žice počasneje od italijanske zaradi sla-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Plavžarji v času preboda (Foto I. Kučina)

Z VEČJO OBČUTLJIVOSTJO IN NE NAZADNJE S SANKCIJAMI DO BOLJŠIH IN TRAJNEJŠIH REZULTATOV

V skrajno zaostrenih pogojih gospodarjenja, ki so posledica naših lastnih slabosti in vedno bolj zaostrenih mednarodnih političnih in ekonomskih odnosov in razmer, se pri delu in ustvarjanju dohodka, pa tudi njegovi porabi, še vedno obnašamo kot v »najboljših« časih, neodgovorno in neobčutljivo, kakor da bi se to tikalo le vodstvenih delavcev in raznih organov, ne pa slehernega izmed nas. O vsem tem izredno veliko govorimo in pišemo in lahko bi rekli, da so razmere znane slehernemu, pa vendarle mnogi delajo še po starem.

Pri zadnjem izplačilu osebnega dohodka v Železarni je nek naš delavec, sicer očitno »rahlo okajen«, ljudem na parkirnem prostoru Železarnje in kasneje v avtobusu ogorčeno razlagal, kako malo je zaslužil in pri tem ni varčeval z grdimi besedami na račun Železarnje, delavskega samoupravljanja, sistema... Toda ta isti delavec, sicer mlajši, je veliko dvomljivo bolezensko odsoten, kakor pravijo, slab delavec, ki brez odgovornosti opravlja svoje delo, večkrat tudi predčasno zapušta delovno mesto... Tega ne moremo posploševati, ker imamo v temeljnih organizacijah združenega dela tudi dobre in vestne delavce, brez katerih ne bi dosegali tolikšnih rezultatov, kot jih dosegamo, pa vendar delavcev, kot je gornji primer, ni tako malo.

Tega delavca smo omenili le kot ilustracijo, ki pa nedvoumno pove vse: nekateri bi radi kar največ zaslužili ob čim manjšem osebnem naporu in odgovornosti. Kako si sicer lahko razlagamo, da ob pomankanju polizdelka še tega izdelamo slabo, nekvolitetno, da prek samokontrole delavcev in plačanih kvalitetnih kontrolorjev odpremo 300 ton nekvolitetnega izdelka in to celo za izvoz. Ali da se do skrajno težko uvoženih surovin obnašamo »razsniško«, podobno do dragih energijskih medijev, do strojev, za katere potrebujemo drage uvožene rezervne dele, smo neobčutljivi...

Na primere neobčutljivosti in neodgovornosti pa naletimo tudi v strokovnih službah, o čemer je bilo govora tudi v zadnjem uvodniku. Pri tem sicer težko ocenjujemo negativne posledice v materialnem pogledu, čeprav se prav tako odražajo v našem skupnem poslovnem rezultatu. Vzemimo samo primer dolgotrajnega oblikovanja in sprejemanja samoupravnega sporazuma o merilih in delitvi osebnega dohodka ali vrsto neuresničenih nalog iz »projekta« nadaljnjega razvoja socialističnih družbenoekonomskih odnosov v Železarni. Vse to se prav tako negativno odraža v delu in poslovnih rezultatih, povzroča pa ravno te naloge sodijo v ospredje stabilizacijskih prizadevanj, pa vendar na njihovi realizaciji delamo bore malo ali vsaj odločno prepočasno.

O vseh teh in drugih vprašanjih bi morali razvijati med delavci kar največjo občutljivost, kajti vse to se neposredno tiče slehernega izmed nas, naših skupnih poslovnih rezultatov, dohodka in čistega dohodka, iz katerega se razporejajo sredstva za osebne dohodke in za skupno porabo, kot tudi za izboljševanje in razširjanje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv. Kajti vsak malomarno zapravljeni dinar se negativno odraža v dohodku oziroma čistemu dohodku in ravno pri tem bi moral biti vsakdo, sleherni delavec v TOZD in delovnih skupnostih, kar najbolj občutljiv.

Nedvomno bomo v TOZD in delovnih skupnostih morali v tem pogledu izpopolniti informiranost delavcev, in sicer v tem smislu, da bomo v konkretnih zneskih navajali tudi negativne postavke, ki so vplivale na višji ali nižji dohodek oziroma čisti dohodek. Pri tem mislimo na različne kvalitetne reklamacije kupcev, ki velikokrat znižujejo končni prodajni učinek, na nedoseganje kvalitetnega programa, planiranega izplesa, na različne zastoje, ki jim je botrovala malomarnost, neupravičene vozovne stojnine, prek normativna porabljenega energijske medije in podobno. Globalni podatki o znižanju stroškov so lahko varljivi, ker so primerjave odvisne od realnega planiranja. S takimi informacijami, posrednimi in neposrednimi, bi prav gotovo krepili občutljivost delavcev do negativnih pojavov, ne nazadnje pa krepili tudi družbeno samozavest, kajti pri vsem tem gre za družbena sredstva in družbeno lastnino.

Prav gotovo pa bomo občutljivost delavcev do vseh teh vprašanj najbolj učinkovito krepili z doslednim uresničevanjem in spoštovanjem neodtujljivih pravic delavcev pri razpolaganju z realiziranim dohodkom, s čimer bodo delavci dobili tudi pravi smisel in zalet pri združevanju dela in sredstev ter svobodni izmenjavi dela, smotrno gospodarjenje s sredstvi in solidarnost.

Bolj odločno bomo morali uveljavljati tudi sankcije za neodgovorno, malomarno delo, kajti preveč drago vse to plačujemo. Da nam je iz Železarnje »ušlo« 300 ton nekvolitetnega izdelka za izvoz, mora nekdo odgovarjati in zato biti tudi kaznovan. Tudi vsem delavcem, ki so v tem procesu slabega izdelka sodelovali, je potrebno nedvoumno povedati, da je bil zaradi tega njihov dohodek za toliko in toliko manjši. Tudi s tem se bo krepila občutljivost delavcev do negativnih pojavov.

(Nadaljevanje na 6. strani)

V PRVEM POLLETJU LE SEDEM TOZD DOSEGLO OZIROMA PRESEGLO GOSPODARSKI NAČRT

V obdobju januar-junij letošnjega leta smo dosegli pri skupni proizvodnji, ob upoštevanju gospodarskega in operativnega programa, naslednje rezultate:

SPODKOPAVANJE ENOTNEGA JUGOSLOVANSKEGA TRGA V NASPROTJU Z ŽIVLJENSKIMI INTERESI DELAVSKEGA RAZREDA

- Vse pogostejši pojavi spodkopavanja enotnega jugoslovanskega trga in zapiranje v republiške in pokrajinske meje vpliva na uresničevanje razvojne politike in politike ekonomske stabilizacije.
- Področje ekonomskih odnosov s tujino je za delavce v združenem delu najbolj odtujen del razširjene reprodukcije.
- Osnovni razlogi za motnje odnosov na trgu so v neuravnovešenih blagovno-denarnih odnosih, kar je posledica strukturnih neskladij plačilnobilančnih težav in visoke inflacije.
- Vse bolj izraženi pojavi monopolizma, različnih pogojevanj za nakup blaga, zadrževanja blaga v skladiščih in podobno.
- Cene za posamezne proizvode se oblikujejo po pogojih na trgu, medtem ko so druge pod določeno stopnjo družbene kontrole, s čimer je onemogočen enakopravni položaj vseh delov združenega dela pri pridobivanju dohodka.

Vse pogostejši pojavi spodkopavanja enotnega jugoslovanskega trga in zapiranja v republiške in pokrajinske meje v veliki meri vplivajo na uresničevanje razvojne politike in politike ekonomske stabilizacije, kot tudi na vzpostavitev skladnejših blagovno-denarnih odnosov in preskrbljenosti trga. Zaradi tega je nujno treba čim hitreje sprejeti ukrepe za odpravljanje takšnih mo-

tenj, posebej še, če upoštevamo, da je razbijanje jugoslovanskega trga in ustvarjanje umetnih ovir v nasprotju z življenjskimi interesi delavskega razreda, da razpolaga s celotnim dohodkom in odločilno vpliva na glavne tokove reprodukcije. Te ocene so poudarjene v analizi o delovanju enotnega jugoslovanskega trga, ki ga je zvezni izvršni svet poslal v obravnavo delegatom v skup-

ščini SFRJ. V analizi je prikazan vpliv posameznih segmentov ekonomskega življenja na delovanje trga, prav tako pa tudi uporaba tistih sistemskih zakonov, s katerimi je urejen enotni jugoslovanski trg.

RESNE MOTNJE NA TRGU

Delovanje in nadaljnji razvoj enotnega jugoslovanskega trga, je poudarjeno v analizi, je izrednega pomena za temeljne organizacije združenega dela, kot tudi za hitrejši razvoj vseh družbenopolitičnih skupnosti. Potreba za nadaljnji razvoj enotnega jugoslovanskega trga izvira iz obstoječe ravni razvitenosti proizvodnih sil in samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in je temeljna predpostavka za optimalno in racionalno uporabo gospodarskih potencialov, sodobne tehnike in tehnologije, kot tudi uspešno vključevanje v mednarodne blagovne tokove.

Ko je govor o temeljih za razvoj enotnega jugoslovanskega trga, je v analizi ugotovljeno, da prenapeti blagovno-denarni odnosi in neskladje med povečanim povpraševanjem in premajhnim porastom blagovnih skladov iz domače proizvodnje in

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZBORI SKUPŠČINE OBČINE O OSNUTKU SPREMEMB IN DOPOLNITEV DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA

V sredo, 28. julija, se bodo na ločenih sejah sestali vsi trije zbori skupščine občine Jesenice, katerim sta kot osrednji točki dnevnega reda predložena v razpravo in sklepanje predlog sprememb in dopolnitev dogovora o temeljih plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985 in osnutek sprememb in dopolnitev družbenega plana razvoja občine za obdobje 1981-1985, poleg drugih zadev. Vsi trije zbori bodo na ločenih sejah obravnavali:

PREDLOG SPREMEMB IN DOPOLNITEV DOGOVORA O TEMELJIH PLANA OBČINE 1981-1985

Izvršni svet skupščine je pri oblikovanju predloga upošteval analizo spremenjenih pogojev gospodarjenja, ki so jo zbori skupščine sprejeli na sejah 1. junija letos in podatke iz pripravljenih dokumentov o spremembah in dopolnitvah srednjeročnih planov nosilcev planiranja. Razprava o tem gradivu bo v delegacijah, konferencah delegacij oziroma v bazi dosti zapletena, ker bo predlagane spremembe in dopolnitve potrebno primerjati z veljavnim dogovorom, to je z dogovorom o teme-

ljih družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985, ki je bil objavljen v Uradnem vestniku Gorenjske 10. februarja lansko leto, ki ga v mnogih sredinah nimajo. Predlagatelji bi zato morali poskrbeti za celotno besedilo veljavnega dogovora s podčrtanimi tekstom sprememb in dopolnitev, ker niti vse temeljne organizacije in delovne skupnosti v naši železarni nimajo Glasa, pri katerem je kot priloga, oziroma sestavni del tiskan Uradni vestnik, prav tako pa ne v številnih drugih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

(Nadaljevanje na 3. strani)

STROŠKI BREMENIJO JEKLO

Imamo devize za uvoz jekla, nimamo pa jih za nakup surovin in repromateriala za domačo izdelavo jekla. V preteklem letu so se izgube povečale za 2,26%. Čeprav se je produktivnost povečala za 7%, se dohodek s pomočjo prodajnih cen ni povečal do višine, ki jo dovoljuje zakon.

Lani je domača črna metalurgija izpolnila plan 92% (7% manj kot v letu 1980), oziroma je izdelala 3,9 milijonov ton jekla. Dohodek se je sicer povečal za 35,5%, vendar so se istočasno stroški povečali kar za

52,4%. Vsi ti podatki so zaskrbljujoči, da pa je letos proizvodnja jekla še v posebnih težavah, pove podatek, da se je v prvem tromesečju letos proizvodnja zmanjšala za 25%.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PO DVEH TEDNIH NE KAŽE NAJBOLJE

Na statistiki sektorja za ekonomiko zbrani podatki o izvrševanju mesečnih planskih obveznosti do 19. julija ne kažejo najboljših rezultatov. Po linearnem planu bi morali kazalci izvršitve po 19 dneh kazati na skoraj 62%, stanje pa je naslednje:

V proizvodnih temeljnih organizacijah so v tem času dosegli 67.835,4 tone skupne proizvodnje, kar glede na družbeni načrt pomeni 52,9%, glede na operativni program pa 56,3%. Za prodajo je bilo narejenih izdelkov 17.359,4 tone ali 49,3% družbenega načrta oziroma 50,9% operativnega programa.

Delavci v TOZD Plavž so v tem času izdelali 6.896,2 tone grodlja, kar je glede na družbeni načrt, ki je enak operativnemu programu, 50,7%.

Najbližje mesečnim planskim obveznostim so delavci v TOZD Jeklarna, ki so izdelali 23.017 ton surovega jekla ali 57,8% mesečnega družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

OB ČLANKU »BOTRI INFLACIJE«

V prejšnji številki ŽELEZARJA sta izšla dva prispevka, ki sta napadala dve med seboj različni zadevi, in sicer inflacijo ter izgradnjo doma na Kredarici. Zaradi pomembnosti zadeve sem menila, da je potrebno na oba članka nekaj reči.

Prvo je napad na inflacijo. Resnično se človek razveseli vsakega poizkusa napada na to za naš tako nepotrebno zlo, posebno če veš, kdo je vsaj malo pripomogel k rasti tega zmaja, ki mu očitno noben junak ne zna odsekati prave glave. Pisec članka se je tega lotil in to kar federacije, ki preko svojih izvršnih organov, to je izvršnega sveta, izdaja papirnati denar, ki mu pravimo obveznice. Te obveznice dobivajo organizacije združenega dela iz fonda za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo. Avtor tako pravilno ugotavlja, da so obveznice eden izmed »botrov inflacije« in če bi se tega pravi čas zavedali, potem najbrž ne bi brali v dnevnih časopisih o padanju produktivnosti, nepravilni porabi denarja iz fonda nerazvitih in temeljne organizacije bi namesto obveznic dobile povračilo sredstev v obliki likvidnega denarja. Vendar je stanje tako kot je, naše blaginje so polne obveznic in na nas je, da v bodoče s sovlaganjem v industrijski razvoj nerazvitih pomagamo doseči boljše rezultate.

Vsekakor pa je prav, da o tem problemu javno spregovorimo tako, kot sta hotela tudi avtorja obeh člankov, napaden je samo zaključek: obveznice niso namreč denar, ki ga še ni, temveč denar, ki je že bil ustvarjan in naložen v preteklih letih. V našem primeru gre samo za to, da terjatev do tega denarja odstopimo nekemu drugemu, ki ga bo namesto nas vnovčil.

Drugo pa je seveda odločitev, ali smo za to, da gradimo oziroma obnovimo dom na Kredarici, ali ne? Slovenska javnost se je za to že odločila in jo tudi politično podprla, vsakdo bo pri tem pomagal glede na svoje finančne zmoglosti. Odstop obveznic je samo ena izmed možnosti, lahko bi bil tudi denar iz sklada skupne porabe, ki pa je bil ob začetku te akcije že v celoti razdeljen. Tudi ta oblika pomeni porabo, vendar iz tekoče akumulacije in ni rečno, da se

ne bomo s tem predlogom v naslednjem letu tudi srečali, seveda, če se bomo odločili, da bomo sodelovali pri obnovi doma na Kredarici. Najbrž bo ob tem potrebno še precej prostovoljnega dela od prodaje značk, spominkov, razglednic, do organizacij raznih prireditev, pri katerih se sredstva zbirajo za ta namen.

Milo rečeno, oba članka nista posebno uspešna reklama za gradnjo doma, upamo pa, da njihova vsebina ne bo vplivala še na tiste redke gorečnejše, ki so pripravljali svoj prosti čas žrtvovati za take in podobne namene. Človek bi od avtorjev člankov pričakoval kakšno drugo idejo, če ta akcija ni bila najbolj »pravilna«. Žal pa je takih idej zelo malo, ker je pač lažje kritizirati, kot pa tvorno sodelovati.

V članku je tudi rečeno, da je treba nekatere ljudi poklicati na odgovornost. Pri tem se mi zastavlja

vprašanje, katere pa? Mogoče ljubitelji gora, ali pa najbolje kar Aljaža samega, ki je prvi naredil usodni korak in postavil spomenik na naš nacionalni simbol. Potem se nikomur ne bo treba mučiti s problemom, ali bo Triglavski dom s sredstvi, ki jih bo ustvarjal, tudi kril stroške vzdrževanja. Najbrž jih res ne bi, če bi vsi držali križem roke in odvrčali ljudi še od tistih redkih idealov, ki so nam še ostali. K sreči pa upamo, da večina ljudi misli drugače in prav je tako.

Jelka Vidali

PRIPIS UREDNIŠTVA: Zaradi objektivnosti moramo pripomniti, da noben od obravnavanih člankov ni »napadal« izgradnje doma na Kredarici, pač pa način zbiranja sredstev za gradnjo, ki je že v teku v naši železarni. Tudi »poklicati nekatere ljudi na odgovornost« ni bilo napisano v zvezi z gradnjo doma, temveč v zvezi z informacijo za odstop obveznic, »ki bodo imele za nas čez deset let zelo majhno vrednost«.

KVALITETA JE INTEGRALNI DEL PROIZVODNJE IN PRODUKTIVNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

bega navitja in sabega povezovanja žice, kar povzroča zmedenost in zastavljanje strojev ter da so na posameznih kolobarjih žice tudi mehanske okvare. Opozoril je tudi na slabo varjenje koncev in na kraste trdega cinka.

O vsem tem so se prepričali tudi strokovnjaki iz naše železarne, katerim je kupec predlagal, da se za 240 ton od celotne količine zniža cena za 70 lir pri kilogramu, kar pomeni 16.800.000 lir ali približno 480.000,00 din, oziroma 13 % vrednosti reklamirane žice. Naši strokovnjaki so ugotovili, da je reklamacijo mogoče rešiti ali s priznanjem nižje cene, ali s prodajo drugemu italijanskemu kupcu, prav tako po nižji ceni, vendar v drugem kraju, s čimer se poveča še strošek prevoza, ki bremenja našo železarno, ali žico vrni v Železarno z vsemi stroški prevoza, ki jih moramo pokriti.

V vsakem primeru gre torej za določene materialne posledice, ki se bodo odražale v slabšem poslovnem rezultatu železarne, oziroma prizadele temeljne organizacije združenega dela Žičarna. Nič manjša škoda pa ni v dejstvu, da v prizadevanjih za čim večji izvoz izgubljamo zaupanje naših kupcev, kar v konkretnem primeru kupec tudi navaja, »da pri kvaliteti nismo zanesljivi«.

Seveda nas ob vsem tem zanimajo tudi izvirni zamaščenja, ki so po mnenju strokovnjakov v proizvodnji, transportu in skladišču. Vse delovne naprave, žerjavi, vilčarji so močno namaščeni, zato mast kaplja in pada tudi na žico. Ne izključujejo tudi možnosti zamaščenja s paleti, ki za hladno valjarno in žičarno niso ločene. Razen tega se postavljajo kolobarji žice na umazano in nezaščiten tla v adjustaji, v skladišču in v vagonih. K vsemu temu lahko dodamo še površnost pri navijanju in povezovanju žice, površnost pri varjenju koncev in pocinkanju. Torej cel sklop izvorov,

za katerimi so ljudje — delavci, ki nočejo vedeti, da s površnim in neodgovornim delom zmanjšujejo naše možnosti za izvoz, ki nam je za lastno delo neobhodno potreben in da s tem zmanjšujejo dohodek, čisti dohodek in razumljivo tudi osebni dohodek.

V verigo odgovornih, ki jih po tem sodeč ni malo, sodi tudi kvalitetna kontrola tako pri pocinkovalni banji kakor pri odpremi kolobarjev.

Primeri nismo omenjali zato, da bi stvari »napenjali«, kakor bodo morda nekateri razumeli. S tem smo hoteli poudariti izreden pomen kvalitete v naših proizvodnih prizadevanjih, ki je ne more zamenjati še tako presežen količinski plan. Da moramo na prvo mesto postavljati kvaliteto, torej pred kvantiteto in pri tem tudi krepiti zavest delavcev, da so od tega odvisni naši poslovni uspehi, naš ugled na tržišču in seveda neposredno tudi naši osebni dohodki. Med delavci, ki dovoljujejo take kvalitete napake, je nedvomno premalo razvita zavest, da od tovarne živijo, kakor pravimo in da so taki ali drugačni osebni dohodki odvisni od našega lastnega dela, ne samo od količine, temveč predvsem od kvalitete.

S tem smo hoteli tudi opozoriti, ne da bi zanikali tudi številne objektivne težave, ki jih imajo pri vsakdanjem delu, da le prevečkrat še subjektivne napake in slabosti poskušamo skriti za objektivnimi težavami. Da se bomo morali bolj odločno spoprijeti z brezbriznostjo in malomarnostjo. Ta spopad se bo moral začeti na sestankih samoupravnih delovnih skupin z natančnim in konkretnim ugotavljanjem vzrokov in posledic slabega dela, v odborih za gospodarstvo, na sejah delavskih svetov in ne nazadnje tudi v odborih samoupravne delavske kontrole, kajti obravnavani primer prav gotovo sodi tudi na področje varstva družbene lastnine in premoženja, oziroma neodgovornega ravnanja z družbeno lastnino.

STROŠKI BREMENIJO JEKLO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zato se metalurgiji upravičeno sprašujejo: kako je mogoče, da imamo devize za uvoz jekla, nimamo pa jih za nakup surovin in reprovromateriala za domačo izdelavo jekla.

Glede na dopolnjujoče veje industrije se položaj črne metalurgije še kar naprej slabša, zato so se lani izgube še povečale. K temu je mnogo prispevala tudi rast cen surovin, ki je bila hitrejša od rasti cen izdelkov. Da bi bilo protislovje še večje: medtem ko v svetu proizvodnja jekla počasi pada, pri nas raste, in čeprav je produktivnost porasla za 7 % in zaposlenost nekoliko več kot 3 %, je bilo lani izdelanih 618.000 ton jekla manj. Osnovni razlog je v nezanesljivi preskrbi za nujno potrebne surovine in reprovromateriali.

Visoka rast cen energije je zelo obremenila vse velike potrošnike energije in tako tudi črno metalurgijo. Primerjava cen v decembru 1981 in decembru 1980 nam pove, da je bila povprečna stopnja rasti cen v črni metalurgiji 25,7 %, kar je za okrog 12 % manj od povprečne stopnje rasti cen industrijskih izdelkov. Na poslabšanje pogojev gospodarjenja črne metalurgije je vplivala tudi rast cen uvoženih surovin zaradi padca vrednosti dinarja glede na dolar in spremembe vrednosti klirin-

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Tokrat smo se pogovarjali s predsednikom odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Remontne delavnice FRANCEN ZUPANČIČEM, ki opravlja dela in naloge inženirja za reparaturno elektrotehniko na oddelku RTA. Tu dela že dvajset let, ukvarja pa se s popravili starih in uvajanjem novih regulacijskih naprav. Nove naprave v njihovem oddelku preizkusijo in nato montirajo. Teh naprav je po vsej Železarni veliko, saj je vsak delovni proces, kjerkoli se odvija, merjen in reguliran.

Do sedaj je njihov odbor imel šest sej. Dogovorili so se, da bodo sklicevali svoje seje po sejah delavskega sveta, toda v praksi se je pokazalo, da je povsem dovolj, če se sestanejo po vsaki drugi seji delavskega sveta, tako da se jim nabere dovolj materiala za obravnavo. Gradiva, ki zadevajo tudi druge odbore (zaključni računi, inventura), obravnavajo na skupnih sejah.

Nekoliko več časa posvečajo naduram. Izvajanje nadur poskušajo vskladiti z zakonom o združenem delu, vendar je narava njihovega dela taka, da jim to ne uspeva vedno, saj izvajajo remonte največkrat v času, ko v obratih ne delajo, torej izven rednega delovnega časa. Kljub temu število opravljenih nadur v zadnjih letih nenehno pada, čeprav vedno ne morejo doseči z zakonom dovoljenega števila nadur, to je največ 12 ur dela na dan, oziroma največ 50 nadur mesečno.

»Pomanjkljivost pri delu odbora je v tem, da mora delati samoiniciativno. Sami moramo iskati probleme. Zadev, ki bi jih naznanjali delavci, ni. Sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami tudi ni zadovoljivo, ravno tako se še ni zgodilo, da bi samoupravne delovne skupine ali sindikalne skupine nakazale kakšen problem, le dvakrat v vsej mandatni dobi se je zgodilo, da je skupina delavcev naznanila odboru problem, ki naj ga obravnava,« je povedal Franc. »Eden od virov predlogov za obravnavo na sejah odbora je tudi vodstvo TOZD. Da pa bi bil odbor pod vplivom vodstva, vsaj v našem primeru ni res. S tem pa ni rečeno, da morajo biti naši odnosi z vodstvom zaostreni. Nekatere probleme sicer najlažje razloži vodja temeljne organizacije in v takih primerih ga tudi kličemo na sejo. Ni pa on dodatni član odbora,« je še pojasnil Franc, ko sem ga vprašal, kakšen vpliv ima vodstvo TOZD na delo odbora. Povedal je tudi, da gre vodstvo TOZD odboru vedno na roke, ko kaj zahtevajo od njih.

»Delo odborov samoupravne delavske kontrole se kaže v dveh smereh. Ena je tista, ki jo odbori večinoma ubirajo, to je, da obravnavajo stalne teme, kot so: nadurno delo, varstvo pri delu in podobno, in ki daje slutiti, da se teži k temu, da bi odbori samoupravne delavske kon-

trole postali mesta za obravnavanje rutinskih zadev,« je nadaljeval s svojim razmišljanjem. »Druga smer pa je tista, ki se je noben odbor ne more resnično lotiti, to je vsklajevanje samoupravnih aktov in predpisov ter njihovo izvajanje v praksi.

Cesarkoli se lotimo, lahko ugotovimo, da kršimo zakon o združenem delu, družbene dogovore ali samoupravne sporazume in to zavestno. Če vzamemo za primer samo nadurno delo. Po veljavnih predpisih jih ne bi smeli izvajati v takem obsegu, toda v praksi so neizogibne.

Kadrovska problematika se rešuje na najbolj enostaven način, s podvajanjem delovnih mest, kar je v nasprotju z veljavnimi samoupravnimi akti. Tu gre za zavestno kršenje predpisov. Za vsak primer posebej najdemo vrsto opravil, da tako pač mora biti, da se drugače ne da delati in podobno. Nihče pa ne poskuša prilagoditi teh aktov dejanskim potrebam. Na tem področju močno pogrešamo sodelovanje CPSI. V Železarni se stvari stalno spreminjajo in noben samoupravni akt ne more za vedno odgovarjati potrebam. Vidimo pa, koliko časa traja, da neki predlog, izoblikovan v praksi, pride pred samoupravne organe.

Sama organiziranost odbora samoupravne delavske kontrole je po njegovem mnenju dobro zastavljena. Osnovna zavora za njihovo večje uveljavljanje je poleg premajhnega sodelovanja z ostalimi dejavniki v TOZD tudi v tem, da se sklepi odborov ne izvajajo, oziroma da se izvajajo prepočasno.

»Tisti, ki jim pošiljamo zapisnike in ki so jim tudi namenjeni, jih najbrž sploh ne preberejo,« je še povedal. Odbor je, na primer predlagal sindikalni organizaciji, da bi v kantinah Železarne poostriili družbeni nadzor. Toda ta naš predlog je ostal brez odmeva.

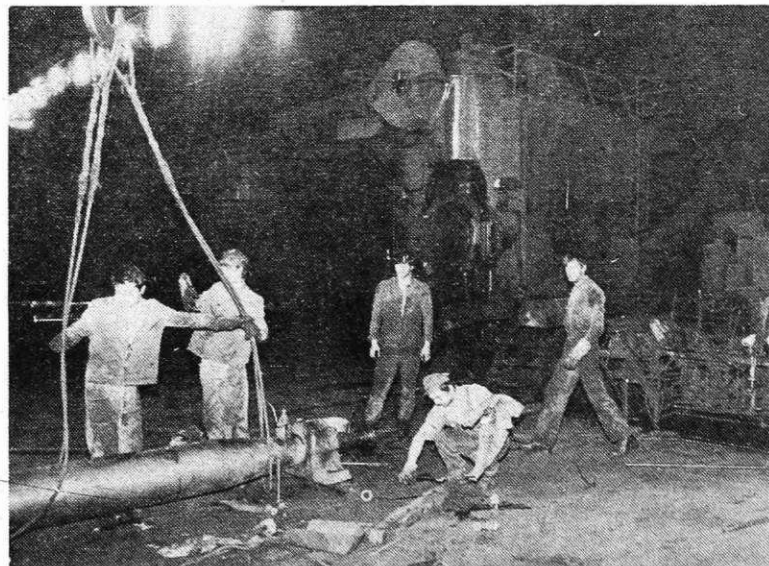
Ali pa drug primer. Pred časom so bili ukinjeni odbori za SLO in družbeno samozaščito. Te naloge je prevzel obrambni komite. Odbor samoupravne delavske kontrole je postavil vprašanje delavskemu svetu, v čem se izraža podružbljanje družbene samozaščite, ko se prenaša pristojnost z delavskega sveta, ki je samoupravni organ, na komite, ki je politični organ. Kljub temu, da smo zahtevali, da se to vprašanje razloži na seji delavskega sveta, ne bomo dobili odgovora nanj, dokler tega ne bomo še posebej zahtevali.

Na tak način dobimo občutek, da odbori samoupravne delavske kontrole, pa tudi drugi odbori, obstajajo samo na papirju. Ko bi vsakdo naredil tisto, kar mora, ko bi se sklepi odborov izvrševali, bi tudi odbori pridobili na veljavi. Samo sprejetje sklepa še ne pomeni dosti. Potrebna je še dodatna posebna angažiranost, ki pa terja čas in ljudem jemlje voljo do dela.

Zavlačevanje izvrševanja sklepov je pri nas v Železarni resen problem, pa naj gre za veliko ali majhno zadevo. Naj gre za delitev bonov za malico ali za nagrajevanje po delu. To lahko rešujemo dolgo, dolgo... Tudi v takih primerih bi moral CPSI odigrati vidnejšo vlogo.

Franci je tudi povedal, da je v Železarni izredno lahko sprejeti kak odlok, na kateremkoli nivoju, ki je lahko tudi v nasprotju z vsemi veljavnimi predpisi. Če take predpise poznaš in vidiš, da so kršeni, še vedno mine ogromno časa, predno se kaj ukrene, da bi se stvari popravile. Tak primer je delitev bonov za malico. Samoupravni sporazum o delovnih razmerjih točno določa, kako se boni delijo, kdaj delavcu pripada en bon za malico in kdaj dva. Toda v praksi je drugače in vsi se izgovarjajo na sklep poslovodnega odbora in na okrožnico, po katerih se ti boni delijo in ki je mnoge delavce že prikrajšala, nihče pa ne ve, kje se ta okrožnica nahaja.

»Iz prakse se kaže neka podoba izvajanja samoupravljanja v naši železarni. Ko je treba prodreti s kakšnim predlogom, ta sistem zelo dobro deluje od zgoraj navzdol. Na primer: vodja TOZD bo z dobro razlago nekega predloga na delavskem svetu zagotovil uspel. Obratna pot: od spodaj navzgor pa je zelo težka. Samoupravne delovne skupine ali posameznik zelo težko uveljavijo kako svojo zahtevo. To pa prinaša nezadovoljstvo in nezaupanje delavcev v sistem. To je tudi eden od večjih problemov, s katerim se bo morala samoupravna delavska kontrola še spoprijeti. Naš odbor bo to temo načel po obdobju dopustov,« je še povedal.

Enodnevni remont valjarne bluming (Foto I. Kučina)

ZBORI SKUPŠČINE OBČINE O OSNUTKU SPREMENB IN DOPOLNITEV DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

OSNUTEK SPREMENB IN DOPOLNITEV DRUŽBENEGA PLANA RAZVOJA OBČINE 1981 - 1985

Osnutek sprememb, ki naj bi se po sprejemu v vseh treh zborih posredovale v javno razpravo, ki naj bi trajala do 15. septembra, je oblikovan na osnovi analize spremenjenih pogojev in okvirov za dopolnjevanje srednjeročnih planskih dokumentov v občini Jesenice za obdobje 1981-1985, na predlogu sprememb in dopolnitev dogovora o temeljnih planov občine za obdobje 1981 do 1985 ter na podatkih, ki so jih posredovali temeljni nosilci planiranja. V osnutku niso še opredeljeni ekonomski odnosi s tujino, ker vseh tovrstnih podatkov izvršni svet skupščine občine še ni prejel od organizacij združenega dela in bodo opredeljeni v teku razprave ter naložbe, glede na to, da za večje število naložb še ni dokončnih odločitev in bodo znane šele v času javne razprave.

Tudi za obravnavo osnutka tega dokumenta bo potrebna primerjava z osnovnim dokumentom, to je družbenim planom razvoja občine Jesenice v obdobju 1981-1985, katerega so prejeli vsi nosilci planiranja in ki je bil sprejet v lanskem letu. To bo vsekakor, kakor tudi za prvi dokument, od nosilcev razprav zahtevalo veliko dela, ki bi ga lahko zmanjšali z rešitvijo, predlagano že pri prvem dokumentu. Iz tega razloga v tem kratkem času ni bilo mogoče oblikovati podrobne informacije o obeh dokumentih za naše glasilo.

PREDLOG OBČINSKIH PRIZNANJ 1. AVGUST

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev občinskih priznanj delegatom vseh treh zborov predlaga, da se v letu 1982 podeli pet občinskih priznanj, in sicer eno priznanje organizaciji združenega dela, eno družbenopolitični organizaciji v organizaciji združenega dela in tri priznanja posameznim občanom. Odbor predlaga naslednje: TOZD Glasbena šola Jesenice, Konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne, Iva Arzenška, Franceta Talerja in Zdravka Ramuša.

POVRAČILO STROŠKOV DELEGATOM

Komisija za volitve in imenovanja in kadrovska vprašanja na osnovi pripomb občinske konference SZDL Jesenice in komiteja občinske konference ZKS Jesenice predlaga delegatom vseh treh zborov v obravnavo in sprejem naslednja sklepa:

Delegatom, ki so deligirani na seje zborov skupščine, delegatom, ki se udeležujejo sej skupin delegatov ter delegatom stalnih in občasni teles skupščine občine in izvršnega sveta skupščine občine se prizna pravica do povračila prevoznih stroškov v znesku kot znašajo dejanski stroški javnih prevoznih sredstev.

Zbori skupščine občine Jesenice in njene organe.

Komisija za volitve in imenovanja in kadrovska vprašanja na osnovi pripomb občinske konference SZDL Jesenice in komiteja občinske konference ZKS Jesenice predlaga delegatom vseh treh zborov v obravnavo in sprejem naslednja sklepa:

Delegatom, ki so deligirani na seje zborov skupščine, delegatom, ki se udeležujejo sej skupin delegatov ter delegatom stalnih in občasni teles skupščine občine in izvršnega sveta skupščine občine se prizna pravica do povračila prevoznih stroškov v znesku kot znašajo dejanski stroški javnih prevoznih sredstev.

Zbori skupščine občine Jesenice in njene organe.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta na ločenih sejah obravnavala še:

PREDLOG ODLOKA O CENAH ZA GEODETSKE STORITVE

Izvršni svet skupščine delegatom obeh zborov predlaga v razpravo in sprejem predlog odloka o cenah za geodetske storitve v občini Jesenice, ki naj bi se glede na lansko leto povečale za 15 % in bi znašale:

za terensko geodetsko delo na uro 230,00 din,

za pisarniško geodetsko delo na uro 210,00 din,

za pisarniško delo geodetskega risarja na uro 115,00 din,

za figurantsko delo na uro 115,00 din.

Geodetske storitve se nanašajo: na parcelacijo zemljišč, prenos stanja na zemljišče iz načrtov in kasetrov, ki jih vzdržuje občinski upravni organ, pristojen za geodetske zadeve, zakoličenje stavb in objektov, izdelavo geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije in izdelavo geodetskih načrtov lege novozgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnih pregledov.

PREDLOG ZA SPREMEMBO UPRAVNIH TAKS

Na osnovi dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1982, ki so ga vsi trije zbori skupščine občine sprejeli 30. marca letos, je potrebno uskladiti tarifo občinskih upravnih taks s tarifo republiških upravnih taks, ki predstavljajo delno nado-

mestilo za stroške upravnih organov. Zadnje usklajevanje taksnih zneskov je bilo narejeno leta 1977 in izvršni svet predlaga, da je potrebno valorizirati te zneske. S predlogom sprememb se višina upravnih taks skoraj pri vseh taksnih tarifah povečuje za 100 % iz temeljnih razlogov. Izvršni svet skupščine v ta namen predlaga v razpravo in sprejem odlok o spremembah odloka o upravnih taksah v občini Jesenice.

INFORMACIJA O DELITVI DRUŽENIH SREDSTEV ZA SKUPNO PORABO V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

Odbor za delitev združenih sredstev za skupno porabo v krajevnih skupnostih delegatom posreduje informacijo o svojih odločitvah pri razdeljevanju sredstev, in sicer:

da se nerazdeljena sredstva iz leta 1981 v višini 372.751,60 din dodelijo KS Blejska Dobrava v višini 200 tisoč dinarjev in KS Žirovnica v višini 172.751,60 din,

da se od sredstev, zbranih v letu 1982 v višini 3.900.451,60 din, krajevnim skupnostim dodeli ena tretjina zbranih sredstev. Pri delitvi so upoštevali število zaposlenih v posamezni krajevni skupnosti in tako prejmejo krajevske skupnosti od predvidenih 1.300.000 din naslednja sredstva:

KS Rateče-Planica	18.450
KS Kranjska gora	96.590
KS Dovje-Mojstrana	69.290
KS Hrušica	37.960
KS Planina pod Golico	15.210
KS Plavž	377.900
KS Sava	197.980
KS Podmežakla	71.500
KS Javornik-Kor. B.	222.300
KS Blejska Dobrava	52.700
KS Žirovnica	140.140

Zbor združenega dela bo obravnaval še:

PRENOS USTANOVITELJSKIH PRAVIC IN OBVEZNOSTI DO NARAVNEGA ZDRAVILIŠČA »TRIGLAV« V MOJSTRANI

Mestni odbor ZZZB NOV Ljubljana, ki je bil nositelj ustanoviteljskih pravic in obveznosti do naravnega zdravilišča Triglav v Mojstrani prek izvršnega sveta skupščine občine Jesenice predlaga, na osnovi predhodnih razgovorov s predstavniki naše občine, da zaradi številnih težav, ki jih kot nositelj ustanoviteljskih pravic in obveznosti ne more reševati, ustanoviteljske pravice prevzame občina Jesenice.

V zvezi s tem sta delegatom predlagana v razpravo in sprejem sklep o

prevzemu ustanoviteljskih pravic in sklep o spremembi dejavnosti naravnega zdravilišča Triglav v Mojstrani. Naravno zdravilišče je bilo z odlokom zvezne skupščine leta 1970 ustanovljeno za dejavnost posebnega družbenega pomena, in sicer za zdravljenje vojaških vojni invalidov, nosilcev vojaške spomenice 1941 in drugih udeležencev NOV. Ker pa v svoji utemeljitvi že dosednji nosilec ustanoviteljskih pravic ugotavlja, da zaradi neprimerne standarda v naravnem zdravilišču in spremenjenih pogojev odobravanja zdravljenja v naravnih zdraviliščih nasploh, število koristnikov iz leta v leto upada, je v drugem sklepu v soglasju z naravnim zdraviliščem Triglav predlagana sprememba dejavnosti, in sicer, da se Triglav registrira kot organizacija združenega dela za opravljanje turistično-gostinske dejavnosti.

PREDLOG POOBLASTILA IZVRŠNEMU SVETU ZA ODOBRITEV IZPLAČIL AKONTACIJ OSEBNIH DOHODKOV...

Izvršni svet skupščine občine delegatom zbora združenega dela predlaga v razpravo in sprejem sklep, s katerim ga zbor pooblašča, da analizira in odobrava izplačila akontacij osebnih dohodkov nad zakonsko določenimi v primeru izgube v organizacijah združenega dela s področja družbenih dejavnosti v letu 1982. Izplačilo akontacij se na osnovi tega dovoli v primeru, če je nastala izguba v letu 1982 posledica obračuna amortizacije po višjih minimalnih stopnjah po zakonu o amortizaciji osnovnih sredstev organizacij združenega dela in drugih uporabnikov družbenih sredstev.

DELNO KRITJE ŠKODE ZARADI POZEBE IN ZEMELJSKIH PLAZOV V OBČINI BREŽICE IZ SREDSTEV SOLIDARNOSTI

Odbor podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanju s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji predlaga vsem podpisnikom družbenega dogovora, da sprejmejo sklep, da se skupščini občine Brežice za delno kritje škode, ki je nastala zaradi pozebe in zemeljskih plazov spomladi 1981 ter znaša skupaj 103.948.350 din, odobri uporaba sredstev solidarnosti v znesku 5.275.300 din, kar predstavlja 3 % neporabljenih sredstev solidarnosti, oblikovanih v letu 1981. V sklepu je tudi specifičirano, za kakšne namene občina Brežice lahko uporablja ta sredstva.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti EK-TKR-NG ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

»ključavničar-specialista« šifra 5751 D-4 10. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- poklicna industrijska šola - ključavničar
- tečaj za avtogeno in električno varjenje
- dve leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za delo mo skupnost EK-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

ZARADI DOPUSTA ZAPRTA MALA PRODAJA

Delavce temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter upokojece Železarne obveščamo, da bo zaradi koristenja letnega dopusta mala prodaja Železarne zaprta od 26. julija do 20. avgusta.

Vlivanje jekla v kokile (Foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 19. DO 25. JULIJA

26. julija, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112;

27. julija, STANKO ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica 90/a, telefon 89-438;

28. julija, BOŽO BARTELJ, član PO, Jesenice, Titova 3, tel. 81-453;

29. julija, JERNEJ HOČEVAR, vodja prodajnega sektorja, Jesenice, Kejžarjeva 38, telefon 82-118;

30. julija, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 10. telefon 81-214;

31. julija, EMIL AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, telefon 82-262;

1. avgusta, BERTI BRUN, vodja TOZD Jeklovlek, Jesenice, Cesta revolucije 3, telefon 82-798.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 26. 7.	IGOR MEŽEK	ALOJZ VARL
TOREK - 27. 7.	ANTON SITAR	IVAN KAVČIČ
SREDA - 28. 7.	MITJA KERSNIK	IVO LEBAN
ČETRTAK - 29. 7.	PETER SEKLOČA	ANTON KAVČIČ
PETEK - 30. 7.	FRANC CERKOVNIK	VINKO ROTAR
SOBOTA - 31. 7.	FRANC NOVAK	SAŠO DOLINAR
NEDELJA - 1. 8.	ALOJZ SLIVNIK	JANEZ FALETIČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni: 2317

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure, nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 26. do 31. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: III. obratna ambulanta in IV. obratna ambulanta - dr. Janez Resman.

POPOLDNE: III. obratna ambulanta - dr. Janez Resman; I. obratna ambulanta do nadaljnjega ne bo delala.

V soboto, 31. julija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. in III. zobna ambulanta zaradi letnih dopustov ne bosta delali.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Za borce: vsak dan od 13.30 do 14.30.

SOBOTA, 31. julija, samo dopoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Zaradi letnih dopustov je odsotnost zdravnikov velika, zato prosimo uporabnike, da to upoštevajo.

X. SREČANJE ŽELEZARJEV - BORCEV NOV IN MLADINE

Po sklepu koordinacijskega odbora ZB NOV pri SOZD Slovenske železarne bo v soboto, 21. avgusta,

X. SREČANJE ŽELEZARJEV - BORCEV NOV IN MLADINE V RAVNAH NA KOROŠKEM

Srečanja se lahko udeležijo nekdanji borci in aktivisti NOV (s svojci), ki so še aktivni delavci, ali pa so bili upokojeni v letu 1982, ter aktivni člani ZSMS Železarne.

Udeleženci srečanja naj pošljejo izpolnjeno prijavnico najkasneje do 5. avgusta na center za proučevanje samoupravljanja in informiranja (CPSI) Dragici Medja (tel. št. 2519).

Mladi pošljejo svoje prijave na koordinacijski svet ZSMS Železarne (tel. št. 3268).

Za vse udeležence bo odhod avtobusov 21. avgusta ob 6. uri s parkirnega prostora pred železarno Jesenice.

PRIJAVNICA

Za udeležence X. srečanja železarjev-borcev NOV in mladine 21. avgusta na Ravnah.

IME IN PRIIMEK _____

LETO ROJSTVA _____

TOZD - DELOVNA SKUPNOST _____

STALNO BIVALIŠČE _____

PRIJAVLJAM SVOJCA _____

IME IN PRIIMEK _____

LETO ROJSTVA _____

STALNO BIVALIŠČE _____

O AKTUALNIH PROBLEMIH NAŠEGA GOSPODARSTVA

V sredini prejšnjega meseca, 18. junija, je komisija za idejnopolitično delo pri klubu študentov jeseniške občine uresničila svojo obljubo in izpeljala predavanje dr. Škerjanca, rednega profesorja na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstev v Ljubljani, o aktualnih problemih našega gospodarstva v letu 1982. Predavanje ni bilo namenjeno le študentom, ampak tudi vsem družbenopolitičnim delavcem in predstavnikom združenega dela v jeseniški občini.

Predavanja se je udeležilo približno trideset ljudi, od tega več kot ena tretjina študentov; ostali udeleženci pa so bili predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Zanimivo je, da ni bilo niti enega predstavnika iz organizacij združenega dela. To pa je zadeva, ob kateri se velja zamisliti! Kaj naši gospodarstveniki res toliko vedo o našem gospodarstvu, da jim ni treba poslušati takih predavanj? Ali pa se jim morda ne zdijo dovolj kvalitetna, da bi se jih udeležili? Tega ne vemo, vendar se zdi, da se delavci v gospodarstvu, oziroma njihovi predstavniki, vse preveč opirajo na prakso, ki je resda pomembna, vendar pa sama zase ni zadostna. Vsi naši veliki teoretiki in revolucionarni voditelji so nas učili, da je treba prakso vedno povezovati s teorijo in to ne samo v družbi kot celoti, ampak v vsakem njenem posameznem delu in tako tudi v gospodarstvu kot družbenoekonomskem aspektu družbe. Toda poraja se vprašanje, ali res sledimo tem idejam, ali pa jih samo formalno povzdigujejo in povečujemo? Prav take situacije, kot je bil odziv jeseniških gospodarstvenikov na predavanje o aktualnih problemih gospodarstva v letošnjem letu, nam zastavljajo tako vprašanja. Kljub trudu študentov, ki so s plakati, obvestili prek radia Triglav in Železjarja obveščali javnost o predavanju, je bil odziv dokaj slab.

Predavatelj se je omejil na bistvene probleme našega gospodarstva v letošnjem letu. Najprej je na hitro preletel sedanjo gospodarsko situacijo v Sloveniji in širše v Jugoslaviji, nato pa je nakazal dva osnovna problema našega gospodarstva: to sta inflacija in zunanjetrgovinska menjava oziroma zadolženost. Ugotovil je, da industrijska proizvodnja pri nas že dalj časa stagnira in včasih celo pada. Razlog za to je pomanjkanje reprodukcijskega materiala, kar pa je direktna posledica pomanjkanja deviz.

Velika napaka, ki jo naši gospodarstveniki stalno ponavljajo, je dopuščanje visoke rasti osebnih dohodkov, kar onemogoča in ogroža celotni sistem gospodarske stabilizacije. S tem narašča kupna moč prebivalstva, ki tako pokupi vse produkte domače proizvodnje, kar onemogoča izvoz le-teh; to pa je spet povezano s pomanjkanjem deviz.

Naše gospodarstvo se srečuje z velikimi problemi tudi v zunanji trgo-

vini, zlasti zaradi velikih dolgov. Plačilna bilanca Jugoslavije je že vseskozi negativna. Negativni saldo nastaja zaradi prevladovanja uvoza nad izvozom. Leta 1980 smo pokrivali uvoz z izvozom samo 60 odstotno. Primanjkljaj je seveda treba pokriti in to počenjamo z zadolževanjem.

Danes znaša skupni dolg Jugoslavije okrog 26 milijard dolarjev. Na vsakega prebivalca pride tako čez 1000 dolarjev dolga, oziroma čez 3700 dolarjev na vsakega zaposlenega.

Zadolževanje nam je omogočilo dobro življenje v preteklosti, ker se je s tem kupna moč prelivala iz tuje v Jugoslavijo. Danes pa smo se znašli v položaju, ko moramo nujno odplačati dolge, da bi upravitelji zaupanje kreditorjev, da nam bodo odobrili nove kredite. Situacija vsekakor ni rožnata. Da bi lahko zmanjšali posledice lahkomišelnega življenja v preteklosti, je treba doseči pregled nad tem, kdo in kdaj se zadolžuje in zaostri odgovornost tistih, ki se zadolžujejo, da bodo dejansko sposobni plačati dolg, ko bo potekel plačilni rok.

Tretja pomanjkljivost v našem ekonomskem sistemu je nerealni kurz dinarja, ki povzroča nerealno gledanje na strukturo našega gospodarstva. Dinar je precenjen, kar se kaže v navidezno večjem izvozu, kot pa je dejanski izvoz. Edina rešitev tega problema bi bila devalvacija, ki naj bi spremenila tečaj dinarja, oziroma odnos dinarja nasproti drugim devizam.

Poseben problem so tudi stanovanjske najemnine v naši državi, ki so nerealne. Ob takih najemninah ni mogoče zbrati denarja za obnavljanje, popravila in gradnje novih stanovanj.

Tudi pri najemninah kreditov obstajajo pri nas še velike pomanjkljivosti. Ker imamo negativno obrestno mero, lahko z najemanjem kredita pri nas špekulantje dobro zaslužijo. Zlasti na področju obrtništva in privatnega sektorja se pojavljajo velike anomalije in špekulacije.

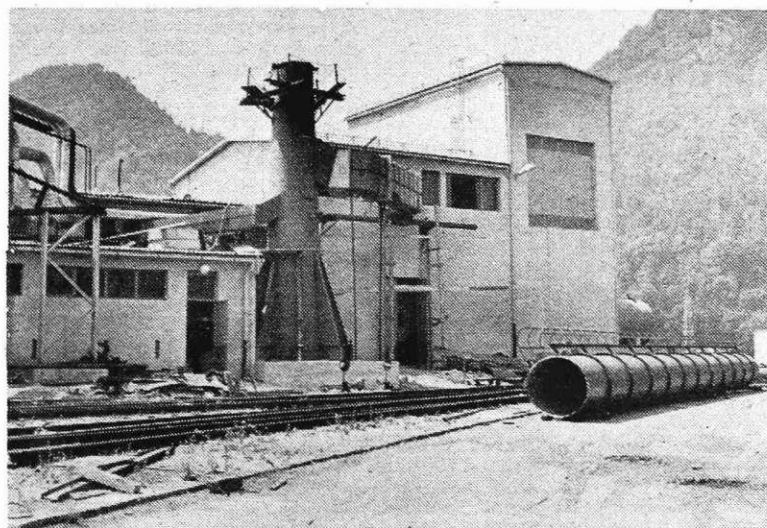
Naše gospodarstvo se vse pogosteje sooča tudi z vprašanjem, kako se boriti proti inflaciji. Inflacija je nevarna za vsako gospodarstvo, ker razvrednoti denar, osnovna sredstva, investicije, pa tudi osnovne moralne kategorije. Kadar nastopi inflacija, nimamo realnih meril za to, kaj je koristno in kaj ni.

Najpomembnejša naloga naših gospodarstvenikov pri tem problemu je ugotoviti, za kakšno vrsto inflacije gre pri nas, kajti za vsako vrsto inflacije poznamo posebne ukrepe, s katerimi se borimo proti njej. V našem gospodarstvu so prisotne vse oblike inflacije, kot ugotavlja doktor Škerjanec, prevladuje pa stroškovna inflacija, ki nastane na strani ponudbe v proizvodnem procesu.

Inflacija je pri nas zasidrana v samem gospodarskem sistemu. Povzročajo jo: dvojni sistem cen; osebni dohodek, ki je odraz monopolnega položaja delovne organizacije; povečevanje osebnega dohodka z življenjskimi stroški; financiranje proračuna s tiskanjem denarja; nepravilno pojmovanje uravnovešnosti proračuna kot uskajenosti dohodkov in izdatkov; cikličnost kmetijske proizvodnje, ki je odvisna od vremenskih razmer.

V današnji težki gospodarski situaciji je nujna stabilizacija na vseh področjih. Naši ljudje morajo priti do spoznanja, da brez zategovanja pasu vsakega posameznika ne bo moč uresničiti programa gospodarske stabilizacije. Nujno pa je omejiti tudi splošno in skupno porabo, ki se večkrat gibljeja nekontrolirano. Za uresničitev stabilizacije je potrebno soočenje ljudi z dejanskim stanjem našega gospodarstva ter visoka zavest in odgovornost posameznikov in skupnosti.

Klub študentov jeseniške občine
Komisija za informiranje
Tanja Kastelic

Montaža dimnika parne centrale Bela (Foto I. Kučina)

bila seznanjena z odgovori na vprašanja, ki so bila postavljena na prejšnjih sestankih, toda tudi, da nekateri prispeli odgovori niso zadovoljivi ali resni. Razpravljali so tudi o izostajanju s sestankov SDS, zaradi česar je udeležba na sestankih večkrat na meji sklepčnosti. Zato menijo, da bo moralo vodstvo sektorja novograden tiste, ki se sestankov SDS ne udeležujejo, poklicati na odgovornost, prav tako pa bi moralo preveriti upravičenost odsotnosti tudi v primerih, ko se odsotnost javi vnaprej. Vodstvo sektorja opozarja tudi na nujnost temeljitega popravila sanitarij v prostorih SN Bela (zračenje, odtoki). SDS raziskovalni oddelek je izrekel kritiko CPSI zaradi slabo pripravljenih materialov za sestanke oziroma zbere SDS: »Informacije morajo biti pisne, zgoščene in vsakomur razumljive. Ustno prenašanje informacij ni sprejemljivo.« SDS oddelek za organizacijo dela je predlagala, naj se za primere, ko je treba dati kadre v pomoč proizvodnim temeljnim organizacijam, postavijo kriteriji in izstavijo odločbe. SDS oddelek investicijske dokumentacije ni povsem zadovoljna z odgovorom vodje splošne administracije na vprašanje v zvezi z odhodom na malico v ZIC. Zato prosi za kopijo razporeditve oddelkov po kantinah.

Tudi v prvi polovici julija so SDS po temeljnih organizacijah razpravljale predvsem o spremembah srednjeročnih planskih dokumentov ter o združevanju sredstev za izgradnjo planinskega doma na Kredarici (ponekod pa še tudi o predlogu pravilnika o cenah).

SDS livna jama 1, 2, 3 in 4 (TOZD JEKLARNA) so v tem pogledu pravzaprav predstavljale nekakšno izjemo, ker so obravnavale vprašanje varnega dela ob remontu druge peči. Žerjavovodje v livni jami so bili opozorjeni, da v času remonta ne smejo izlivati žlindre v območju druge peči, sicer bodo nosili vse morebitne posledice (npr. če pride do opeklin). Žerjavovodje SDS livne jame so pripomnili, da je treba zagotoviti zadostno število žlindrnih banj (»večkrat se namreč zgodi, da delovodja izpusti saržo brez potrebnega števila banj, zaradi česar je potem žerjavovodja »prisiljen« po odlitju sarže zlit žlindro v banje na vozovih nasproti peči 02) ter da bi morali imeti delavci Vatrostalne, kadar se nahajajo v žlindrnih, obvezno prižgano luč.

SDS adjustaža štekel 1 in 2 (TOZD VALJARNA BLUMIN-ŠTEKEL) sta obravnavali vse tri zadeve, ki jih omenjamo zgoraj.

SDS proga 2400-1 (TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE) je že na prejšnjem sestanku zahtevala sklic posebnega sestanka v zvezi z vprašanjem osebnih dohodkov. SDS je zanimalo, zakaj osebni dohodki zaostajajo za rasto življenjskih stroškov, želeli pa so tudi, da bi se nekatera dela in naloge bolje vrednotili. Na sestanku, ki so se ga udeležili tudi vodja TOZD tovarš Gričar, član poslovnega odbora Tone Varl, delavci službe za izračun osebnega dohodka, sekretar OO ZK ter predsednik IO OOS, jim je bilo pojasnjeno, da je osebni dohodek moč povečevati le z boljšim delom ter da bo do določenih sprememb pri vrednotenju delovnih nalog prišlo, ko se bo vpeljal nov način vrednotenja.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, hladna valjarja 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložnega materiala, žarilnica 1 in 3, lužilnica, karisti ter odprema. Obravnavale so spremembe srednjeročnih planskih aktov, sporazum o zdru-

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žebljarna

13. SEJA

ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V petek, 2. junija, je bila v TOZD Žebljarna 13. redna seja odbora za delovna razmerja, ki jo je vodil predsednik Vencelj Lapanja. Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvršeni. Vodja TOZD je omenil le seminar za inštruktorje, ki bi se ga morali udeležiti trije delavci; udeležili se ga bodo, ko bo seminar ponovno organiziran.

V nadaljevanju so obravnavali dve prošnji za prekinitev delovnega razmerja, in sicer Suvada Telalovića in Galeja Stoicev, ki sta bili ugodno rešeni in prošnjo Mije Obak za prestop v TOZD Vzdrževanje, ki je bila odobrena s pogojem, da kadrovska služba preskrbi zamenjavo v odsotnosti tajnice.

Obravnavali so tudi sporočilo o upokojitvi dveh sodelavk, in sicer Milke Zurman, ki je delala kot čistilka in Francke Celik, ki je delala kot skladiščnica. Kadrovska služba naj do 1. avgusta preskrbi novo delavko za opravljanje del in nalog čistilke; za opravljanje del in nalog skladiščnice pa so imenovali Greto Faganel, ki je uspešno opravila tečaj in izpit skladiščnika in je že nadomeščala odsotno skladiščnico.

Vodja TOZD je predlagal odboru, da se izstavi odločbi Jožu Hle-

banji, ki bo nadomeščal odsotnega asistenta za proizvodnjo in Romanu Arharju za nadomeščanje v času odsotnosti referenta za pripravo dela.

Obravnavali so še prošnjo Sabana Lalića za odobritev dva dni izredno neplačanega dopusta, ki pa je bila zavrnjena zaradi njegovih neopravičenih izostankov in zaradi pomanjkanja delavcev.

Na koncu je odbor obravnaval še prošnjo OK ZSM Jesenice za odobritev izredno plačanega dopusta Ziju Kararicu zaradi udeležbe na zvezni MDA. Odbor je menil, da zaradi pomanjkanja delavcev, velike odsotnosti delavcev in obveznosti do izvoza, katerih TOZD Žebljarna ne more izpolnjevati v predpisanih rokih, izredno plačanega dopusta ne more odobriti. OK ZSM so predlagali, da za to angažira srednješolsko mladino.

MV

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek, ki je bila 17.

junija, so najprej pregledali smernice in naloge zveze sindikatov v delegatskem sistemu, ki jih je poslalo predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije z namenom, da bi dosegli usklajeno aktivnost vseh organov in organizacij Zveze sindikatov na vseh ravneh. Na podlagi smernic bodo določili svoje konkretne naloge, pripravili oceno delovanja delegatskega sistema in volitev 1982 v organizacijah združenega dela.

V septembru bodo organizirali dvodnevni izlet na otok Krk. Člani kolektiva bodo prispevali po 500 din. Strinjali so se z izplačilom v razmerju 50:50 za zbiratelje odpadne medenine.

O kršitvi delovne obveznosti so dali mnenje, pregledali pa so tudi sklepčnost konferenc SIS. Opozorili so vse sindikalne poverjenike, da pripomorejo k večji udeležbi in aktivnosti.

Na predlog odbora za delovna razmerja so obravnavali odsotnost sodelavca. Sklenili so, naj ga odbor pokliče na zagovor, če ne, ga bo izvršni odbor osnovne organizacije.

Trem sodelavcem so odobrili denarno pomoč.

PREGLED SESTANKOV SDS

Tudi tokrat najprej nadaljujemo s pregledom junijskih sestankov samoupravnih delovnih skupin, dodajamo pa mu tudi pregled julijskih, tako da bomo prihodnjič, kot je bilo sicer običajno, že lahko povzemali zapisnike tekočega tedna. Pri povzemanju pa se bomo osredotočili predvsem na tisto problematiko, s katero se soočajo delavci pri svojem vsakdanjem delu, razprave o zadevah, ki so skupnega pomena, pa bomo skušali povzeti v posebni analizi.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike SDS nabava 1, 2 in 3, prodaja, računovodstvo prihodkov in dohodkov, računovodstvo osebnega dohodka in finance. Razpravljale so predvsem o spremembah srednjeročnih planskih aktov, nekatere pa so se tudi seznanile z informacijo o združevanju sredstev za gradnjo planinskega doma na Kredarici in s kandidati za samoupravne organe SOZD SŽ. Vprašanje, ki bi se nanašala na ožjo delovno problematiko, na sestankih ni bilo.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnik SDS CPSI in oddelka splošne administracije. Medtem ko je bilo na prvi govora o spremembah srednjeročnih planskih aktov in o združevanju sredstev za dom na Kredarici ter o interni problematiki (zaradi odhoda dveh pripravnikov na odsluženje vojaškega roka bo potrebna večja delovna angažiranost ostalih delavcev ipd.), je druga razpravljala še o poslovanju v prvem tromesečju. Seznanila se je tudi s sklepi 11. seje delavskega sveta ZJ in 9. seje odbora za kadre in družbeni standard. Na sestanku je bilo med drugim poudarjeno, da je treba izboljšati zobozdravstvene storitve in skrajšati čakalno dobo. Zahtevali so tudi sporne informacije o financiranju in namenu doma na Mežakli. Pri čistilkah se zaradi bolovanja in porodniških dopustov pojavlja problem pomanjkanja delavk.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR in NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje, oddelek za študij dela, časa in nagajevanje, ERC, oddelek za operativno planiranje, operativna izgradnja, oddelek za organizacijo dela, oddelek investicijske dokumentacije, mehanična delavnica, mehanska preskuševalnica, kontrola kvalitete, kemijski laboratorij HVB, tehnološki laboratorij, laboratorij jeklarne, glavni laboratorij ter priprava vzorcev. Obravnavale so zlasti spremembe srednjeročnih planskih dokumentov, informacijo o združevanju sredstev za gradnjo doma na Kredarici, ponekod pa tudi oceno poslovanja do konca leta in predlog pravilnika o oblikovanju cen proizvodov in storitev. SDS ERC je pod razno med drugim postavila zahtevo, da naj o »analizi kadrovske problematike in nagajevanja« čimprej razpravljajo vsi subjekti. SDS operativna izgradnja omenja, da je

ževanju sredstev za gradnjo doma na Kredarici ter oceno poslovanja do konca letošnjega leta. SDS hladna valjarja 3 opozarja, da je v obratu »zadušljivo slaba ventilacija« ter da osebni dohodki preveč zaostajajo za naraščajočimi cenami. SDS lužilnica pa pod razno ugotavlja, da je stanje v lužilnici zelo kritično. Popraviti je treba namreč vse kanale pod banjami (do sedimentne jame), glavni električni vod za žerjave, ogrevalce ter še dosti manjših stvari.

Zbor delavcev TOZD VRATNI PODBOJJI, ki se ga je udeležilo 38 delavcev, je obravnaval spremembe srednjeročnih planov, sporazum o združevanju sredstev za Kredarico ter predlog pravilnika o oblikovanju cen proizvodov in storitev. Pod razno omenjajo, da emulzija, ki jo uporabljajo za mazanje krožnih žag, kvaliteto ne ustreza.

Iz TOZD ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, žebljarna 3 ter zavijalnica žebljarne. Poleg sprememb srednjeročnega plana, predloga za korekcijo cen proizvodov črne metalurgije ter sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo doma na Kredarici so obravnavale tudi reklamacije. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da so reklamacije iz ZDA in Italije resnega značaja. Zato si morajo vsi organizatorji dela, skupaj z vodstvom TOZD, maksimalno prizadevati, da se bo kvaliteta žičnikov finishing bistveno izboljšala. Posamezni člani SDS vodstva so bili zadolženi, da sodelujejo na sestankih SDS na posameznih izmenah in da se dogovorijo za skupno akcijo za izboljšanje kvalitete. SDS žebljarna 3 ugotavlja, da je bila zahteva po večji samokontroli kvalitete žičnikov izpostavljena že na več sestankih, da pa ni bilo bistvenih uspehov. Zato meni, da naj posamezniki, ki napravijo največ izmečka, za to tudi odgovarjajo in da je to reklamacijo treba vzeti kot resen opomin. Problem pa morajo rešiti sami, ne s pomočjo kontrolorja iz oddelka tehnične kontrole, saj jim ne sme biti vseeno, kaj in kako delajo. Pod razno SDS ponovno vprašuje, kaj je s ploščami pod žebljarskimi stroji. SDS zavijalnica v zapisniku navaja, da so reklamacije iz ZDA vzeli na znanje ter takoj začeli ukrepati za odpravo napak pri lesenih paletah in pokrovih. Sicer pa glede same kvalitete žičnikov v adjustaži ne morejo storiti ničesar. Predlagajo, da naj bodo v žebljarni pri delu vsi bolj pazljivi, od vodstva do zadnjega žebljarni in orodjarja.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, priprava dela, materialna služba, strugarna 1 in 2, orodjarja (?), strugarna Javornik, konstrukcijska delavnica 1 in 2, lučavničarji strojev, kovarica-kalilnica ter strugarna valjev Javornik in Bela. Obravnavale so spremembe srednjeročnih planskih aktov ter sporazum o združevanju sredstev za izgradnjo planinskega doma na Kredarici. Kot že na prejšnjem sestanku SDS strugarna 1 se je tudi na tem postavljalo vprašanje prezgodnjega odhajanja na malico. Člani SDS so si enotni v tem, da je treba najprej napraviti red v kantini, šele potem pa zahtevati, da se odhaja na malico ob točno določenem času. Članom SDS strugarna 2 in orodjarne (?) je bilo na sestanku dano pojasnilo v zvezi z nagrado, ki sta jo prejela predsednik sindikata in sekretar ZK za njuno dolgoletno delo.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

V PRVEM POLLETJU LE SEDEM TOZD DOSEGLO OZIROMA PRESEGLO GOSPODARSKI NAČRT

(Nadaljevanje s 1. strani)

mesec	načrt, ton	program, ton	izpolnitev, ton	%	%
1	2	3	4	4/2	4/3
Januar	128.064	128.054	126.772	99,0	99,0
Februar	121.520	115.670	127.871	105,2	110,5
Marec	125.730	122.470	124.377	98,9	101,0
April	123.500	121.080	111.274	90,1	91,9
Maj	125.430	122.140	118.728	94,7	97,2
Junij	125.230	123.490	118.487	94,6	95,9
Skupaj:	749.450	732.930	727.511	97,1	99,3

Izpolnjevanje gospodarskega načrta in operativnega programa go-

načrt, ton	program, ton	Izpolnitev, ton	%	%
1	2	3	4	4/2
Januar	34.980	34.630	32.187	92,0
Februar	34.840	34.550	37.741	108,3
Marec	37.240	36.960	38.995	104,7
April	33.170	32.260	31.937	96,3
Maj	33.860	32.910	31.241	92,3
Junij	36.400	36.000	33.707	92,6
Skupaj:	210.480	207.590	205.810	97,8

Med proizvodnimi temeljnimi organizacijami so v prvem polletju dosegli, oziroma presegli s gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo: Plavž, Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna, Jeklovlek, Elektrode in Žebeljarna.

V letošnjem prvem polletju je bilo precej težav zaradi pomanjkanja vložnega materiala za potrebe TOZD Jeklarna, manjše dobave polproizvodov iz tujih virov, raznih zlitin in še nekaterih drugih materialov. To je vplivalo na zmanjšanje proizvodnje, pa tudi na izpolnjevanje kvaliteta asortimenta. Tudi medfazne zaloge polizdelkov so se občutno zmanjšale in v začetku junija je zmanjkalo tudi blokov, ki so bili v skladišču Valjarne bluming-stekel.

V letošnjem letu smo načrtovali dobavo 104.100 ton polproizvodov iz tujih virov, oziroma 52.050 ton v prvem polletju. Dobili pa smo 31.350 ton in to največjo količino v januarju in juniju, v ostalih mesecih pa znatno manj.

V obdobju januar-junij so bili tudi izvedeni glavni remont na ASEA in LECTROMELT električni peči v TOZD Jeklarna, na plavžu št. 1, v TOZD Valjarna debele pločevine, v TOZD Valjarne žice in profilov ter na napravi za kontinuirno vlivanje jekla.

TOZD PLAVŽ

V obeh plavžih so v prvem polletju dosegli 107,5 % načrtovane skupne proizvodnje. Na plavžu št. 1 je bil v času od 1. marca do 15. aprila uspešno izveden glavni remont in potem je obratoval zelo dobro. Dne 24. junija je nastala večja okvara na elektro motorju ekshaustorja v aglomeraciji in zaradi pomanjkanja vložnega materiala plavž št. 2 od 25. do 30. junija ni obratoval.

TOZD JEKLARNA

V prvih dveh mesecih, ko še ni bilo večjih težav z vložnim in tudi drugimi materiali, je bila proizvodnja večja, kot je predvideval gospodarski načrt. Nato se je situacija preskrbe z vložkom pa tudi z nekaterimi zlitinami močno poslabšala, kar je imelo negativen vpliv tako na samo proizvodnjo, kakor tudi na izpolnjevanje kvaliteta asortimenta. Težave so bile zaradi pomanjkanja groblja večje v SM Jeklarni, v elektro jeklarni pa je bil bolj občuten vpliv pomanjkanja silicijevega metala (dinamo) in ferokroma (nerjavna jekla). V elektro jeklarni je bilo marca 63,45 ur redukcije električne energije in junija 36 ur.

Na razpravi za kontinuirno vlivanje so odšli 26.070 ton blumov ali 105,5 % gospodarskega načrta.

TOZD LIVARNA

V livarni so v prvem polletju izpolnili gospodarski načrt skupne proizvodnje s 103,0 %, medtem ko so v istem obdobju prodali 262 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-STEKEL

V tej valjarni so bile v obdobju januar-junij velike težave zaradi pomanjkanja polizdelkov. Ker ni bilo dobav iz tujih virov, sicer načrtovanih slabov za prevajanje prek potisne peči, smo bili razen v januarju vsak mesec prisiljeni znižati mesečni operativni program skupne proizvodnje pod s gospodarskim načrtom predvideno količino. V začetku junija je bila porabljena vsa zaloga blokov iz skladišča in posledica so bili daljši zastoji zaradi čakanja na vložek. Končni rezultat takšne situacije je bil, da so v valjarni dosegli gospodarski načrt skupne proizvodnje z 90,3 % in znižali operativni program s 97,4 %.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

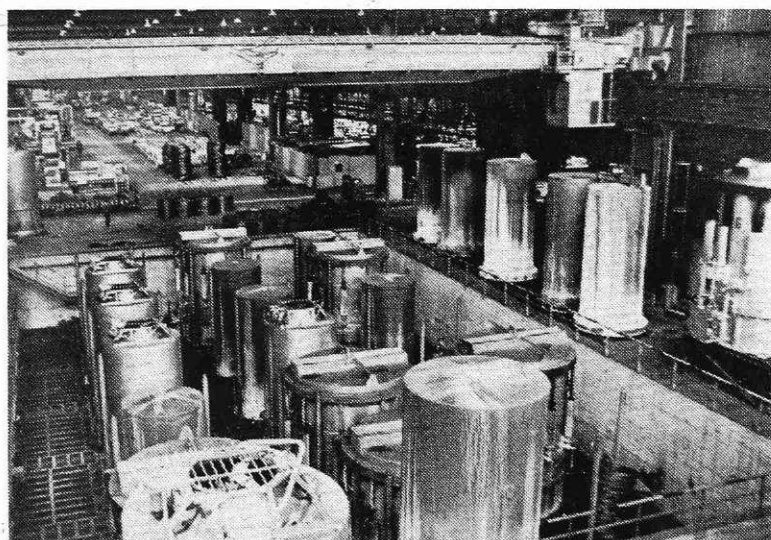
Tudi v tej temeljni organizaciji so bile težave s polizdelkom, ki so predvsem vplivale na to, da niso bili pravočasno ali pa v zadostni količini pripravljeni programi za valjanje posameznih debelejših dimenzij. Gospodarski načrt skupne proizvodnje so dosegli 106,3 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V valjarni debele pločevine so bile v preteklih šestih mesecih največje težave s pripravo materiala za izvoz. Bile so neugodne dimenzije in majhne količine, pa tudi v adjustaži je bilo več dela. Posledica je bila 92,9 % izpolnitev z gospodarskim načrtom predvidene količine.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Glavni vzrok, da je ta temeljna organizacija dosegla v obdobju januar-junij samo 92,8 % načrtovane skupne proizvodnje, je bil v prejšnjih dobavah toplo valjanih trakov iz tujih virov in zato so imeli občasne težave s polizdelkom. Zaradi občasne pomanjkanja silicijevega metala in ferokroma v jeklarni tudi ni bila dosežena načrtovana proizvodnja dinamo in nerjavnih kvalitete.

Zvonaste peči v hladni valjarni Bela (Foto I. Kučina)

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je dosegla TOZD Hladna valjarna Jesenice pri skupni proizvodnji 103,1 % in pri gotovi 109,1 % načrtovane količine. Zaradi pomanjkanja silicijevega metala je bilo podobno kot v TOZD Hladna valjarna Bela tudi v tej temeljni organizaciji občasno nekaj težav, ker ni bilo potrebnih količin polizdelka dinamo kvalitete.

TOZD ŽICARNA

V tej temeljni organizaciji so dosegli v prvem polletju pri skupni proizvodnji 97,3 % in pri gotovi proizvodnji 99,2 % gospodarskega načrta. Imeli so občasne težave zaradi bolj razdrobljenega asortimenta, pa tudi zaradi velike odsotnosti delavcev. Probleme so imeli tudi, ker ni bilo vedno na razpolago dovolj plastičnih kolotov za navijanje VAC žice.

TOZD PROFILARNA

Imeli so nekaj težav zaradi lažjega in bolj razdrobljenega proizvodnega programa. Pri skupni proizvodnji so v tej temeljni organizaciji dosegli 99,1 % in pri gotovi proizvodnji 113,4 % gospodarskega načrta.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi pomanjkanja naročil je bilo treba vsak mesec zniževati z operativnim programom gospodarski načrt skupne proizvodnje. Zato je bil dosežen samo 67,8 %, medtem ko je bil operativni program dosežen s 102,2 %.

TOZD JEKLOVLEK

Kljub občasnim težavam s polizdelkom so v TOZD Jeklovlek dosegli v prvem polletju gospodarski načrt skupne proizvodnje natančno 100,0 %.

TOZD ELEKTRODE

Zaradi povečane proizvodnje ognjestalnega materiala je ta temeljna organizacija dosegla v obdobju januar-junij načrtovano skupno proizvodnjo 106,0 % in gotovo proizvodnjo 105,2 %. Vendar načrtovane proizvodnje oploščenih elektrod in varilnega praška niso dosegli. Vzroki so bili: v januarju pomanjkanje vodnega stekla in nato predvsem razne okvare na proizvodnih napravah.

TOZD ŽEBELJARNA

V TOZD Žebeljarna so dosegli načrtovano skupno proizvodnjo 101,6 %. Imeli so nekaj težav s pomanjkanjem nekaterih dimenzij vlečene žice, ki jih nismo dobili pravočasno iz tujih virov, proizvodne zmogljivosti naše žičarne pa niso bile dovolj velike.

Avgust Karba

Železarski globus

Z D A

Ta država nima večjih zalog mangrove rude in mora skoraj celotno količino potrebnega manganga uvoziti. V letu 1981 je uvozila 582.000 ton mangrove rude. Največji dobavitelj je bila Južnoafriška republika z 88.000 tonami, sledijo Gabon 82.500 ton, Avstralija s 43.500 ton in Brazilija s 35.400 ton. Določene količine sta dobavili še Mehika in Maroko. Feromangana so ameriške železarne uvozile v letu 1981 skupno 1,27 milij. ton.

FRANCIJA

Tudi francoske železarne so dejansko prenehale izdelovati surovo jeklo v SM pečeh. Lani so izdelale 21,27 milij. ton surovega jekla, in sicer 82,8 % v kisikovih konvertorjih, 16,8 % v električnih pečeh in 0,4 % ali 85.000 ton v SM pečeh. Leta 1979 je bilo v SM pečeh izdelanega še 374.000 ton surovega jekla.

JAPONSKA

Japonsko združenje za železo in jeklo (JISF) je skupaj s štirimi železarskimi družbami Kawasaki, Kobe, Nippon Steel in Nippon Kokan že od leta 1978 naprej pričelo z razvojnimi deli za gradnjo poskusne naprave za dnevno izdelavo 100 ton formkoka. Leta 1981 so pričeli z gradnjo v železarni Yawata, ki pripada družbi Nippon Steel Co. Za izdelavo formkoka bo mogoče uporabiti 60 do 80 % premoga, ki ni primeren za koksiranje, kar bo znatno olajšalo sedanjo situacijo na tem področju. Predvidevajo, da bo naprava pričela obratovati v letu 1983 in izdelani formkoki bodo uporabili na plavžih tudi v drugih deželah. Na osnovi obratovalnih izkušenj računajo, da bodo lahko pričeli graditi napravo za normalno proizvodnjo.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME JANUAR — JUNIJ

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	☞ 4/2	☞ 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	☞ 9/7	☞ 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	69.200	69.200	74.396,6	107,5	107,5	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	243.650	244.750	240.142,7	98,6	98,1	—	—	—	—	—	—	
— SM	157.300	158.300	158.055,4	100,5	99,8	—	—	—	—	—	—	
— EL	86.350	86.450	82.087,3	95,1	95,0	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	38.000	38.250	36.125,4	95,1	94,4	—	—	—	—	—	—	
— LM	47.400	47.250	44.787,0	94,5	94,4	—	—	—	—	—	—	
— BBC	950	950	1.174,9	123,7	123,7	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	920	920	947,4	103,0	103,0	350	350	261,8	74,8	74,8	261,8	
— jeklo	895	895	925,8	103,4	103,4	350	350	261,6	74,7	74,7	261,6	
— kovino	25	25	21,6	86,4	86,4	—	—	0,2	—	—	0,2	
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	213.100	197.670	192.469,1	90,3	97,4	43.120	43.120	42.181,4	97,8	97,8	42.741,3	
— bluming	106.300	95.200	99.195,6	93,3	104,2	2.510	2.510	2.613,5	104,1	104,1	2.753,8	
— stekel razrez.	90.510	86.120	77.998,1	86,2	90,6	24.320	24.320	24.319,1	100,0	100,0	24.556,8	
— stekel razr. storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— termična obdelava	16.290	16.350	15.275,4	93,8	93,4	16.290	16.290	15.248,8	93,6	93,6	15.430,7	
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	53.330	53.330	56.671,5	106,3	106,3	10.910	9.270	11.958,8	109,6	129,0	12.279,4	
— valj. žice	53.330	53.330	56.671,5	106,3	106,3	10.910	9.270	11.958,8	109,6	129,0	12.279,4	
— valj. žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VALJ. DEB. PLOČEVINE	35.400	35.400	32.898,3	92,9	92,9	34.450	34.520	32.061,7	93,1	92,9	31.910,8	
— valj. deb. ploč.	35.400	35.400	32.898,3	92,9	92,9	34.450	34.520	32.061,7	93,1	92,9	31.910,8	
— valj. deb. ploč. storit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
HLAD. VALJ. BELA	47.600	45.700	44.186,1	92,8	96,7	47.350	45.450	42.509,6	89,8	93,5	43.061,0	
— hl. valj. Bela	47.600	45.700	43.458,4	89,2	95,1	47.350	45.450	42.509,6	89,8	93,5	43.061,0	
— hl. valj. Bela storitve	—	—	787,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
HLAD. VALJ. JESENICE	15.020	15.020	15.489,7	103,1	103,1	13.510	13.510	14.740,2	109,1	109,1	14.864,3	
— hl. valj. Jesenice	15.020	15.020	15.489,7	103,1	103,1	13.510	13.510	14.740,2	109,1	109,1	14.864,3	
— hl. valj. Jes. storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ŽICARNA	29.150	29.150	28.356,4	97,3	97,3	20.930	21.330	20.767,6	99,2	97,4	20.855,8	
— žičarna	29.150	29.150	28.356,4	97,3	97,3	20.930	21.330	20.767,6	99,2	97,4	20.855,8	
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	10.860	10.860	10.757,1	99,1	99,1	8.450	8.900	9.582,7	113,4	107,7	9.361,1	
— HOP	9.210	9.370	9.953,1	108,1	106,2	8.090	8.540	9.246,4	114,2	108,3	9.029,8	
— HOP storitve	500	340	141,9	28,4	41,7	—	—	—	—	—	—	
— rondeste	258	258	257,3	99,7	99,7	258	258	257,3	99,7	99,7	251,7	
— rondeste storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— diski storitve	620	620	370,9	59,8	59,8	—	—	—	—	—	—	
— del. za cest. ograjo	272	272	33,9	12,5	12,5	102	102	79,0	77,4	77,4	79,6	
SKLADIŠČE 38	750	750	222,8	29,7	29,7	750	750	222,8	29,7	29,7	222,8	
VRATNI PODBOJI	1.010	670	685,1	67,8	102,3	1.010	670	684,7	67,7	102,2	687,0	
JEKLOVLEK	11.380	11.380	11.384,6	100,0	100,0	11.280	11.290	11.357,0	100,6	100,6	11.370,7	
ELEKTRODE	12.140	12.190	12.869,2	106,0	105,6	10.940	10.990	11.510,9	105,2	104,7	11.567,7	
— elektr. varil. žica	10.060	10.060	9.202,7	91,5	91,5	10.020	10.020	9.173,9	91,6	91,6	9.227,0	
— varil. žica storitve	—	—	11,9	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	470	420	364,5	77,6	86,8	470	420	359,7	76,5	85,6	363,5	
— suha elektr. masa	450	550	552,0	122,7	100,3	450	550	552,0	122,6	100,4	552,0	
— ognjevzdružni mat.	1.160	1.160	2.738,1	236,0	236,0	—	—	1.425,3	—	—	1.425,2	
ŽEBLARNA	5.940	5.940	6.034,5	100,9	101,6	5.930	5.940	6.026,6	101,6	101,5	5.932,3	
SKUPAJ	749.450	732.930	727.511,1	97,1	99,2	208.980	206.090	203.865,8	97,5	98,9	205.116,0	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	1.500	1.500	1.944,6	129,6	129,6	1.944,6	
ŽELEZARNA	—	—	—	—	—	210.480	207.590	205.810,4	97,8	99,1	207.060,6	
Monter Dravograd	7.040	6.655	5.973	84,8	89,8	7.040	6.655	5.973,0	84,8	89,8	5.973	

To železarno bodo zgradili v bližini mesta Burgos ob obali Črnega morja. Najprej so predvidevali jeklarino s kisikovimi konvertorji, sedaj pa računajo v prvi fazi na postopek direktne redukcije železove rude, elektro jeklarino in letno proizvodnjo milijon ton surovega jekla. Po končani izgradnji je predvidena letna proizvodnja 4 milij. ton končnih izdelkov.

SPODKOPAVANJE ENOTNEGA JUGOSLOVANSKEGA TRGA V NASPROTJU Z ŽIVLJENSKIMI INTERESI

(Nadaljevanje s 1. strani)

uvoza, motijo tržne in strukturne odnose, kot tudi odnose cen in v veliki meri nezadovoljivo vplivajo na organizacijo, razvoj in delovanje jugoslovanskega trga. Do resnih motenj na trgu pride tudi zaradi strukturne neusklajenosti v proizvodnji surovin z ene in predelovalnih zmogljivosti na drugi strani, kot tudi velika odvisnost našega gospodarstva od uvoza surovin in reprodukcijskega materiala, pri zmanjšani možnosti za uvoz.

Zaradi plačilnobilančnega težav v prometu blaga je vse pogostejša praksa, da se blago prodaja za devizna plačilna sredstva, ali pa se zahteva za na črno odstopljena devizna sredstva dinarska kompenzacija, kar povzroča nadaljnjo delitev trga in potiska dinar kot plačilno sredstvo v stran.

V pomanjkanju posameznih vrst blaga se z družbenimi dogovori in samopravnimi sporazumi usmerja blago v posamezne regije oziroma OZD, s čimer se v prometu tega blaga motijo normalni tržni odnosi. Temu ustreza tudi restriktivni režim uvoza.

Prizadevanja, da bi bile na vseh ravneh sprejete materialne bilance, s katerimi se bo spremljalo gibanje blagovnih tokov, so dala šele začetne rezultate, zato tudi niso dovolj vplivala na samopravno spoznavanje organizacij združenega dela, da bi se vzpostavili skladnejši odnosi med ponudbo in povpraševanjem na domačem trgu.

OTEŽENO PLANIRANJE

V analizi je posebej poudarjen pomen planiranja za stabilni razvoj trga, obenem pa je rečeno, da delovanje sistema samopravnega planiranja naleti na številne težave. Sprejemanje planov organizacij združenega dela v tem srednjeročnem obdobju je potekalo v pogojih otežene ekonomske situacije, tako da dinamika izdelave posameznih planskih dokumentov ni bila v skladu s prizadevanji. Sprejeti plani niso realni, nepopolno so ocenjeni pogoji za razvoj in potrebe za pravočasno sprejemanje ukrepov tekoče ekonomske politike, ni pa ekonomskih motivov OZD za širše medsebojno povezovanje na enotnem trgu. Usklajevanje razvojnih planov se je ustavilo na regionalni in lokalni ravni.

Kar zadeva samopravno spoznavanje o temeljnih planih, še niso dovolj uveljavljeni skupni interesi. Mnogi sporazumi ne morejo služiti kot podlaga za sprejemanje konkretnih obveznosti za uresničevanje planov, ker so premalo zasnovani na smernicah o temeljnih planov TOZD. Manjka širše samopravno povezovanje v gospodarstvu in z družbenimi dejavnostmi, kar zavira proces dohodkovnega povezovanja in krepitve načela svobodne menjave dela, medtem ko je prevladovalo sporazumevanje v okviru panog in gospodarskih področij (vodoravno sporazumevanje).

Sporazumevanje in dogovarjanje je, kot je poudarjeno v analizi, v mnogih sredinah naletelo na odpor, pokazala pa se je tudi počasnost pri usklajevanju stališč. Nesplošnost in kršenje sprejetih sporazumov in dogovorov pripelje do enostranske prekinitev, kar vse skupaj pa devalvirajo proces sporazumevanja in dogovarjanja.

POČASEN PROCES ZDRUŽEVANJA DELA IN SREDSTEV

Ko je govor o združevanju dela in sredstev v funkciji enotnega trga, kot tudi o medsebojnem dohodkovnem povezovanju temeljnih organizacij združenega dela, niso bili doseženi zadovoljivi rezultati. To pa predvsem zaradi slabosti in problemov pri mesebojnem določanju skupnih interesov, zaradi katerih se združujejo dela in sredstva, ki se določajo s sporazumi o temeljnih planov.

Pridobivanje in delitev skupnega prihodka in dohodka, je poudarjeno v analizi, še ni postalo osnovni motiv združevanja. Slabo so ocenjene tudi koristne prednosti proizvodnje in razvojne usmeritve, zasnovane na medsebojni dohodkovni povezanosti z reprodukcijskimi partnerji. Proces združevanja čisto zavirajo tudi subjektivni dejavniki – poslovodni organi, organi družbenopolitičnih skupnosti in podobno.

Za razvoj in delovanje enotnega jugoslovanskega trga ima velik pomen tudi združevanje dela in sredstev med organizacijami združenega dela proizvodnje in prometa. Ta proces pa teče za zdaj še počasi, predvsem zaradi poskusov zapiranja v ožje teritorialne okvire, regije ali mesta, kot tudi težnji posameznih prometnih organizacij, da obdržijo pridobljen položaj na trgu.

Vzroki za počasen proces združevanja so, kot je tudi ocenjeno, v nedograjnosti in počasnem konstituiranju družbenoekonomskih odnosov

na podlagi zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, zamujanju sprejemanja sporazumov in dogovorov o temeljnih planov, neizenačenih pogojih pridobivanja dohodka in visoki stopnji inflacije.

Razvoj tržnih razmerij je upočasen deloma tudi zaradi zapiranja tokov medrepubliškega in medpokrajinskega prometa. Tako je zabeležen zmanjšan obseg medrepubliškega prometa (s stališča nakupa in izdaje blaga na področju izven svojega območja) v okviru skupnega prometa. To pomeni, da se največji del ustvarjene proizvodnje posameznih republik in pokrajin realizira na njihovem območju. V zadnjem času je vse bolj poudarjena težnja, da se znotraj republik ali pokrajin proizvaja čim širši asortiment blaga, čeprav za to ni upravičenih razlogov.

OTEŽENO PRESKRBOVANJE TRGA

V zvezi s preskrbovanjem trga s posameznimi proizvodi je v analizi poudarjeno, da zaradi motenih blagovno-denarnih odnosov in nemoči, da bi z domačo proizvodnjo in uvozom zadovoljili povečano povpraševanje, prihaja v zadnjem času do preusmerjanja blagovnih tokov in rušenja tradicionalno vzpostavljene linije preskrbovanja, posebej kadar je govor o prometu surovin in reprodukcijskega materiala. Tako so vse pogostejši pojavi razkosanja trga, ustvarjanja pogojev za monopolistično obnašanje, povečanje cen, zmanjševanja in opuščanja proizvodnje ter prodaje posameznih proizvodov.

Razlog za takšne pojave je, kot je poudarjeno v analizi, treba iskati v zaostajanju surovinske baze in nadaljnjem poglobljanju strukturnih neskladij med to bazo in predelovalnimi zmogljivostmi.

Omejene možnosti uvoza zaradi plačilnobilančnih težav so povzročile vrsto problemov pri organiziranju in preskrbovanju trga z blagom za široko porabo iz uvoza, med drugim pa so precej prispevale k pojavom mnogih negativnih tendenc. Te se predvsem kažejo v neenakomernem oskrbovanju trga tako glede dinamike kot tudi po posameznih regijah, v zapiranju trga s tem blagom, raznih nepravilnostih pri oblikovanju cen blaga in storitev kot tudi velikih razlik med cenami teh proizvodov po posameznih republikah in pokrajinah.

Zaradi različnega zagotavljanja deviz za uvoz teh proizvodov, kot tudi pogojevanja uvoza z izvozom se ustvarjajo pogoji za bolj ali slabšo preskrbljenost trga. V primerih, ko sredstva zagotavljajo na ravni republik ali pokrajin in kjer se uvoz pogosto izvaja iz izvoza, je preskrbovanje z južnim sadjem in kavo precej boljše. Na drugi strani organizacije združenega dela, ki devize kupujejo na črno, vstevajo vse te transakcije v ceno proizvoda in so zato tudi velike razlike v cenah po posameznih območjih.

Odstopanja pri izvajanju politike cen in neupoštevanje sprejetih opredelitev vplivajo na nadaljnje zaostrovanje razmerij v primarni delitvi, kar povzroča negativne težnje v razvoju in delovanju domačega trga. Zaradi različnih pristojnosti pri oblikovanju cen se ustvarja možnost za oblikovanje različnih cen. Cene za posamezne proizvode se oblikujejo po tržnih razmerah, druge pa so pod določeno stopnjo družbene kontrole, kar posameznim delom združenega dela omogoča različni položaj v pridobivanju dohodka, s čimer se kali enotnost jugoslovanskega trga.

V analizi je posebej prikazan vpliv razmerij na področju kreditnomonetarne politike na tržne razmere. Med drugim je ugotovljeno, da so določena »teritorizacija« in zapiranje denarnih tokov posledica premajhne integriranosti gospodarstva tudi zunaj meja ožjih področij družbenopolitičnih skupnosti in da jih je mogoče preseči le s pospešenim sodelovanjem in vzpostavitvijo širših oblik integracije v okviru skupnega gospodarstva. Zaradi tega morajo banke sprejeti ukrepe, s katerimi bodo spodbujale povezovanje proizvodnih organizacij združenega dela med sabo in z organizacijami v prometu, kot tudi združevanje dela in sredstev proizvodnih in potrošnih področij.

EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO – NAJBOLJ ODTUJEN DEL REPRODUKCIJE

Ko je govor o ekonomskih odnosih s tujino, je v analizi ocenjeno, da planiranje na tem področju še ni vsebinsko zaživel, kar neugodno vpliva na tržne razmere.

V nezadovoljivih gospodarskih pogojih bi morale interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino izravnati velike uvozne potrebe svojih članic z njihovimi izvoznimi možnostmi in sicer po-teritorialnem načelu. Pri tem se v poštev ne jemljejo že vzpostavljena razmerja med organizacijami združenega dela, kar je zlasti izraženo, ko gre za organiza-

cije združenega dela iz drugih republik ali pokrajin. Tako področje ekonomskih odnosov s tujino pa je za delavce v združenem delu najbolj odtujen del razširjene reprodukcije.

Republike in pokrajinske skupnosti in interesna skupnost Jugoslavije imajo, v primerjavi s klasičnimi upravnimi organi, podrejen položaj. To se nanaša zlasti na določanje politike deviznega tečaja, politike cen, kreditnomonetarne politike, kot tudi politike uvoznih obremenitev.

K nezadovoljivi situaciji na tem področju prispeva tudi razdrobljenost in neracionalna organizacija skupne zunanje-trgovinske mreže. Republike in pokrajine so oblikovale lastno trgovinsko mrežo doma in v tujini, kar je vplivalo na zaviranje dohodkovnega povezovanja prometnih in proizvodnih organizacij združenega dela in pripeljalo do zapiranja v ozke okvire družbenopolitičnih skupnosti.

UVOZ TEHNOLOGIJE – OVIRA ZA ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV

V analizi je prikazano tudi razmerje inovacij in uporaba nove tehnologije z ene ter delovanje trga z druge strani. Poudarjena je glavna značilnost stanja naše industrije – relativno visoka stopnja enosmerne tehnološke in ekonomske odvisnosti od tujine, ki se kaže v zelo neugodnem in neenakopravnem odnosu med organizacijami združenega dela in prodajalci tehnologije iz tujine.

Prek vse tesnejšega povezovanja združenega dela s tujimi prodajalci tehnologije prodira k nam poslovna filozofija, obnašanje in konkurenčni boj tujih družb. Na ta način se ustvarjajo skoraj nepremagljive ovire za svobodno združevanje dela in sredstev med OZD.

Rezultat tega je izpodkopavanje enotnega trga na področju industrije. Večkrat plačujemo in upoštevamo tehnologijo za en izdelek, le-ta pa je praviloma zastarela in ne ustreza. Pri tem pa se srečujemo s skrivanjem znanja, zadrževanja informacij o razvoju in rezultatih uporabe novih in izpopolnjenih tehnologij. Zaradi tega je nujno treba preprečiti uvoz velikega števila tehnologij za proizvode in opremo za iste namene in spoštovati načelo selektivnosti in prilagajanja domačim pogojem. S tem v zvezi je treba pri opredeljevanju za uvoz tuje tehnologije zagotoviti družbeno in strokovno oceno. Prav tako je treba, da se čim širše pristopi k uvajanju lastnih tehničnih in tehnoloških rešitev.

Kljub doseženim rezultatom so premalo izkoriščene možnosti, da bi z racionalno migracijo delavcev zagotovili zadovoljevanje vseh potreb za zaposlovanje v državi in s tem popolneje afirmirali enotno jugoslovansko delovno področje. Izpopolnjevanje sistema informiranja o potrebah za delavce (posebej strokovnim), združevanje delovnih sredstev, šolanje, kot tudi racionalno usklajevanje samopravnega gibanja delovnih sredstev in dela – so osnovne smeri bodoče akcije, da bi dosegli racionalnejše gibanje dela v procesu družbene reprodukcije in zmanjševanja problema nezaposlenosti.

IZVAJANJE ZAKONOV, KI UREJAJO DELOVANJE TRGA

V posebnem poglavju analize je pregled 15. sistemskih zakonov, ki s svojimi posamičnimi določbami urejajo enoten jugoslovanski trg kot tudi ocena izvajanja teh določb.

Na mnogih področjih družbene reprodukcije ne delujejo nekatere zelo pomembne institucije gospodarskega sistema, kar ima za posledico počasnost pri uporabi posameznih zakonskih določb, posebej kadar je govor o deviznem poslovanju o kreditnih odnosih s tujino, sistema cen, združevanja dela in sredstev in podobno.

Ko je govor o izvajanju zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, je v analizi ugotovljeno, da je poleg doseženih rezultatov, delovanje sistema planiranja obremenjeno z mnogimi težavami. Poudarjen je problem premalo razvitih dohodkovnih odnosov v združenem delu na načelih zakona o združenem delu, kot tudi vprašanje razpolaganja TOZD z dohodkom. Vzpostavljajo dohodkovnih odnosov zasnovanih na združevanju in afirmiranju dohodka kot temeljne planske kategorije otežujejo negativne težnje gospodarskih gibanj v državi in v svetu, kot tudi obstoječa strukturalna neskladja.

BREZVESTNO OBNAŠANJE DELOVNIH ORGANIZACIJ

Na področju prometa blaga in storitev so pogosti pojavi spodkopavanja enotnega domačega trga – je ocena izvajanja zakona o temeljnih poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa in storitev ter o sistemu ukrepov, s katerimi se preprečuje spodkopavanje enotnosti jugoslovanskega trga, ob kateri so pri-

kazani tudi ustrezni primeri zapiranja trga. Med drugim so omenjeni primeri, da delovne organizacije, katerih izdelki so deficitarni na trgu, prodajajo svoje izdelke predvsem kupcem v okviru republiških in pokrajinskih, pogosto pa tudi regionalnih območij in to le prek lokalnih organizacij. Pogosti so tudi pojavi, da je prodaja deficitarnih izdelkov pogojena s prodajo drugega blaga, za katerega pa na trgu ni bilo ustreznega povpraševanja.

Nekatere organizacije združenega dela plasirajo svoje izdelke prek lastnih skladišč, prodajnih in prometnih organizacij, tako da tega blaga niso mogli prodajati tisti kupci, ki so prej plasirali to blago.

Dobava posameznega blaga se čisto pogosto v vezanem dinarskih sredstev za investicije, s plačilom vnaprej mimo veljavnih rokov, z deviznim kritjem ali z ustreznim dinarsko protivednostjo. Pogosto se blago zadržuje v skladiščih, ker proizvajalci pričakujejo povečanje cen, ali pa na ta način izvajajo pritisk na organe za cene.

Velike organizacije, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, izkoriščajo svoj položaj na trgu in pogosto kupovanje blaga z različnimi zahtevami – pogoji za prodajo, ki so ugodnejši od predpisanih, vezanje sredstev za graditev poslovnega prostora in podobno. Srečujemo se tudi s pojavi zapiranja trga v okviru velikih proizvodno-prometnih sistemov, ki preskrbujejo širša potrošniška območja.

Zaradi pomanjkanja dokazov inšpekcijski organi težko odkrivajo nosilce teh pojavov, posebej ker so takšna obnašanja skrita za samopravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev, ki tako služijo kot zavesa za nezakonito obnašanje.

KREPITEV MONOPOLISTIČNIH TEŽENJ

Ob uresničevanju zakona o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov je v analizi ugotovljeno, da je vse pogostejši pojav, da se s samopravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev izražajo monopolistične težnje v prometu blaga in storitev. Našteti so pojavi zapiranja velikih delovnih organizacij v lastne okvire oziroma postavljanje posebnih pogojev s strani teh organizacij v prometu blaga.

Monopolistični sporazumi se v glavnem uresničujejo brez pisanih dokumentov in je kršilce tega zakona težko odkriti.

Na podlagi zakona o omejitvah trga in prostega prometa blaga in storitev, ki imajo pomen za vso državo, je poudarjeno v analizi, da je zvezni izvršni svet sprejel več podzakonskih predpisov. Tako je bil v letih 1978, 1979 in 1981 sprejet predpis, s katerim je bilo prepovedano uporabljati pšenico za proizvodnjo krmil in za krmiljenje živine. Leta 1980 pa je bil izdan odlok o prepovedi prometa kurilnega olja za gospodinjstva. Delovnim organizacijam je bilo prepovedano uporabljati rastlinska jedilna olja in svinjsko mast v industriji kot tehnične maske.

NEENAK POLOŽAJ OZD NA TRGU

Nespoštovanje določb zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen oziroma določanje politike cen po merilih določenih za oblikovanje cen, kot tudi njihove kontrole se kažejo v najrazličnejših motnjah. Zaostrujejo se odnosi v primarni delitvi in moteni so pogoji gospodarjenja, zaradi česar so posamezne organizacije združenega dela v različnem ekonomskem položaju. Nedostredna uporaba tega zakona vpliva na preskrbljenost trga in ima za posledico zapiranje in preusmerjanje blagovnih tokov in s tem v zvezi težave pri delovanju enotnega trga. K motnjam na trgu vse bolj prispeva tudi pojmovanje, da je povečanje cen najučinkovitejši način reševanja subjektivnih problemov v proizvodnji.

Po zakonu o obveznem združevanju dela in sredstev organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, s proizvajalnimi organizacijami združenega dela, so delovne organizacije s področja prometa bile v preteklem letu dolžne, da sklepane samopravne sporazume in pogodbe uskladijo z določbami tega zakona. Sicer te sporazume evidentirajo in analizirajo gospodarske zbornice v republikah in pokrajinah in šele po opravljenem delu bo ocenjeno izvajanje določb tega zakona glede na delovanje jugoslovanskega trga.

Kar zadeva izvajanje zakona o prometu blaga in storitev s tujino se dogaja, da se z izdelki, ki jih ni dovolj na trgu, zaradi česar je domača proizvodnja celo pretirano zaščitena, preskrbuje samo določeno področje ali da se ustvarjajo neenaki pogoji pri pošiljanju blaga (glede kakovosti, asortimenta, cen). Na ta način se ustvarja monopolistični položaj ene ali več proizvajalnih or-

ganizacij, iz ene ali več republik in pokrajin, s čimer se direktno moti enakomerna preskrbljenost trga.

ZVPOREDOST PRISTOJNOSTI ZA PRIDOBIVANJE DEVIZ

Ob sprejetju zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino je v analizi predvsem poudarjena neustrezna uporaba določb, ki se nanašajo na plačilnobilančne pozicije republik in pokrajin. Namesto, da služijo kot podlaga za uresničevanje skupne devizne politike in za krepitev materialne odgovornosti republik in pokrajin za plačilno bilanco države, se plačilnobilančne pozicije spreminjajo v plačilne bilance republik in pokrajin in v precejšnji meri vplivajo na razvijanje gospodarske enotnosti v državi (zapiranje v območne okvire, preusmerjanje že sprejetih odnosov med delovnimi organizacijami in podobno).

Težave pri uporabi tega zakona izvirajo iz premajhne preciznosti posameznih določb in so nekateri odnosi na tem področju urejeni na drug način od rešitev, ki jih določa zakon.

V zvezi s pridobivanjem, združevanjem in razpolaganjem z devizami se pojavlja vzporednost pristojnosti samopravnih interesnih skupnosti in interesne skupnosti Jugoslavije na eni ter republiških in pokrajinskih organov in organov federacije na drugi strani.

Usklajevanje planov ekonomskih odnosov delovnih organizacij s tujino se odvija v okviru samopravnih interesnih skupnosti, ne pa na ravni reprodukcijskih celot, kar prispeva k nerealnemu planiranju.

Ko je govor o realizaciji zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avton. pokrajin je v analizi poudarjena ocena, da so bili v dosedanjih aktivnostih Narodne banke Jugoslavije ukrepi monetarne-kreditne politike izvedeni enotno na področju vse države. V zvezi s tem torej tu načelno ne bi smelo biti spodkopavanja enotnega jugoslovanskega trga.

ZOŽEVANJE SELEKTIVNIH KREDITOV IZ PRIMARNE EMISIJE

Določbe zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema se v praksi uporabljajo z velikim odstopanjem. Tako se dogaja, da banke pri kreiranju in izvajanju poslovne politike dajejo prednost komitentom s svojega področja, sodelujejo pa tudi s tistimi komitenti, ki se vključujejo v poslovne programe.

Takšna teritorizacija in zapiranje denarnih tokov je posledica premajhne gospodarske integriranosti tudi izven meja ožjih območij družbenopolitičnih skupnosti.

V družbenem planu Jugoslavije je predvideno postopno zoževanje selektivnih namenov iz primarne emisije (na podlagi meril, ki jih bo vsako leto določila skupščina SFRJ), tako da bo do konca leta 1983 selektivni način kreditiranja zamenjala selektivna monetarizacija.

Pri izvajanju zakona o denarnem sistemu je prav tako vrsta težav, predvsem zaradi nezadovoljive stopnje razvoja proizvodnih sil, stanja organizacij in poslovne povezanosti gospodarskih subjektov.

NEUSKLAJENA DAVČNA POLITIKA

Določbe carinskega zakona, ki se nanašajo na delovanje trga, se izvajajo z odloki zveznega izvršnega sveta ob soglasju republik in pokrajin, s povečanjem oziroma zmanjšanjem carinskih stopenj za kmetijske proizvode.

Pri uporabi določb omenjenega zakona, ki urejajo mehanizem carinskih vračil in drugih ukrepov za spodbujanje izvoza pa so se kot segment na področju politike spodbujanja izvoza pokazali tudi nekateri negativni učinki, posebej kadar je govor o prilagodljivosti sistema stalnim spremembam na svetovnem trgu.

V zvezi z zakonom o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu je v analizi ocenjeno, da sistemske rešitve davčne in fiskalne politike omogočajo enotno delovanje sistema obdavčenja, vendar da se s politiko posebnih davkov (v pristojnosti republik, pokrajin in občin) negativno deluje na delovanje enotnega jugoslovanskega trga. Posebne davčne stopnje niso enake v vseh območjih in različno vplivajo na cene istih proizvodov v maloprodaji, s čimer so proizvajalci v neenakem položaju na trgu.

Vsiljuje se torej sklep, da z dogovarjanjem republik in pokrajin ne bi usklajevali le temeljev politike posebnega davka s politiko temeljnega prometnega davka, pač pa bi usklajevali še politiko obdavčevanja s posebnim davkom, vsaj tistih proizvodov, ki so pomembnejši za standard, stabilnost trga ali razvojno politiko. (Poročevalec skupščine SRS in SFRJ, 13. julija)

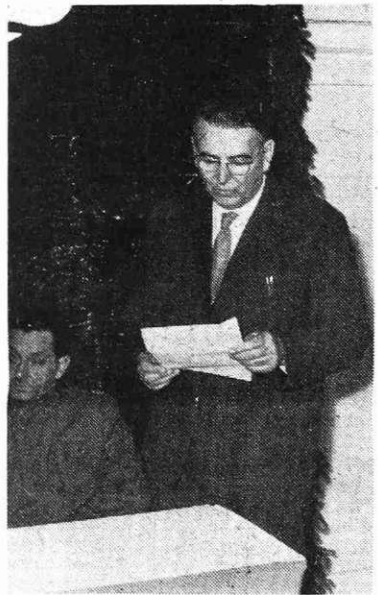

2

100 LET INDUSTRIJSKEGA GASILSKEGA DRUŠTVA IN 45 LET POKLICNE GASILSKE IN REŠEVALNE ČETE ŽELEZARNE

Leta 1960 je bilo šest večjih požarov, škoda pa je bila ocenjena na 8 milijonov dinarjev. Največ škoda so povzročili požari na trafa postaji na Javorniku, v leseni baraki pred generatorji na Javorniku in v valjarni žice, nekaj pa je bilo gozdnih požarov. Vse več je bilo požarov na starih lesenih objektih in barakah, zato so tega leta označili kar 53 lesenih barak, ki so jih v naslednjih letih zaradi nevarnosti požarov odstranili.

Oktober je v garažo zapeljal nov orodni gasilski avto s štirinajstmetrsko trodelno raztezalno lestvijo in s črpalko moči 1500 litrov v minuti. V garaži so uredili tudi gasilski laboratorij. Gasilska vrsta se je udeležila več različnih tekmovanj na občinski, regijski in republiški ravni. Na teku »ob žici okupirane Ljubljane« so zasedli gasilci Železarne deveto mesto, na predvečer prvega maja pa so na vidnih mestih okrog Jesenic zakurili več kresov. Pet gasilcev se je naslednjega dne udeležilo velike prvomajske parade v Ljubljani.

Dolgoletni predsednik industrijskega gasilskega društva dr. Milan Čeh

Leto 1961 je zahtevalo od gasilske vrste veliko truda pri reševanjih ob delovnih nesrečah v Železarni, saj so zahtevali kar osem smrtnih žrtev. Število požarov se je zaradi vse boljše preventivne službe zmanjšalo na 41, večino pa so jih delavci pogasili že na začetku.

Gasilska vrsta Železarne si je pridobila vse več prijateljev v Sloveniji in iz leta v leto je bilo v gasilskem domu več obiskov organiziranih skupin. Leta 1961 so si delovanje gasilskega društva v Železarni ogledali gasilci iz Medna, Ljubljane, Črnuča, Medvoda in Trbovelj.

Ob 80-letnici IGD in PIGO je leta 1962 odred dosegel največje povojne uspehe. Organiziral je redne tedenske in mesečne požarno-varnostne ogleda v obratih, iz katerih je bilo odstranjenih precej lesenih objektov.

Iz leta v leto se je število požarov v Železarni zmanjševalo in tega leta jih je bilo še 31. V počastitev partijskih kongresov je bila vrsta tekmovanj med gasilskim naraščajem,

poklicnimi in prostovoljnimi gasilci, na republiškem tekmovanju med industrijskimi gasilskimi ekipami so Jeseničani zasedli drugo mesto.

Leta 1963 in 1964 se je število požarov zmanjšalo na 13, največ škoda pa so povzročili požari na valjih Siemag, v garderobi martinarne, na električni napeljavi pod pečjo v martinarni, v gledališču Tone Čufar in v strojnici žičnice na Črnem vrhu, kjer je požar zanetil strela.

1. januarja 1963 je prišlo do združitve poklicnih gasilcev pri gasilskem društvu Jesenice s poklicnimi gasilci Železarne. S tem je gasilski kolektiv Železarne sprejel veliko obveznost gašenja vseh požarov v občini Jesenice, vzpostavljena pa je bila še trdnjša zveza med poklicnimi in prostovoljnimi gasilci štirinajstih prostovoljnih gasilskih društev v občini.

Na pobudo prizadevnega poveljnika IGD Gregorja Novaka so gasilci lepo uredili okolico gasilskega doma, zasadili veliko rož in izdelali več gasilskih miniaturnih maket. V garaži sta bili takrat že dve orodni vozili TAM, DEUTZ-ova cisterna, komandno vozilo, vozilo za preventivno službo in rešilni avto. Skupna kapaciteta vseh motorov je bila 11.000 litrov vode v minuti. Poleg dobro opremljenega laboratorija in delavnice je bilo v domu tudi skladišče rezervnega goriva.

Leta 1965 so poklicni gasilci Železarne opravili redne četrtletne izpite s poprečno oceno »prav dobro«. S tem so dokazali visoko stopnjo pripravljenosti. Praktični del izpita je obsegal več kot tristo različnih strokovnih kondicijskih vaj. Število prostovoljcev pa se je v tem letu zmanjšalo na 50.

Leta 1965 je bilo v Železarni in na Jesenicah devet večjih požarov, pri katerih so gasilci s hitrimi intervencijami preprečili še večjo škodo. Veliko truda so vložili tudi pri velikih poplavih, ki so bile septembra. Ko je gasilski dom obiskal zvezni inšpektor, »se ni mogel načuditi naši notranji ureditvi, redu in disciplini ter okolici našega gasilskega doma« (letno poročilo poveljnika).

Naslednje leto so se železarji pridružili desetdnevni reševalni akciji v Beljaku, kjer so zaradi podivjane Drave priskočili na pomoč avstrijskim kolegom. Tako so na najboljši način okrepili prijateljstvo med jeseničskimi in koroškimi gasilci. V začetku novembra so tudi naše kraje zajele velike poplave; tudi takrat so prizadevno reševali železarski gasilci, podpoveljnik Franc Bahun pa je v deževni noči pri elektro centrali v Zasipu rešil utapljajočega se domačina.

Leta 1967 je poveljnik prvič v svoje letno poročilo zapisal, da »v Železarni nič več ne gori«, kar je bila zasluga odlično organizirane gasilske službe v Železarni. Kot nasprotje temu so se požari preselili iz Železarne v mesto in povzročili za 13 milijonov škoda. Vedno večja pa je bila nevarnost požara na visokih stavbah. Za reševanje in gašenje na teh objektih pa bi gasilci morali imeti daljšo Magirusovo lestev. Toda to so dobili šele čez deset let.

Poklicni gasilski odred v Železarni je leta 1968 prejel visoko priznanje »Gasilsko plamenico«, ki jo je podelila gasilska zveza Slovenije. Osem gasilcev je dobilo priznanje za pose-

ben trud pri poplavih v Beljaku. Železarna pa je posebno priznanje podelila poveljniku Gregorju Novaku.

Med 62 požari v Železarni in na Jesenicah so železarski gasilci pomagali gasiti tudi pri dveh večjih v Verigi Lesce in v Beli peči v Italiji.

Leta 1969 so večino manjših požarov v Železarni pogasili delavci sami, kljub temu pa sta zgoreli leseni strehi in sivi livarni in ključarničarski delavnici. Gasilska dejavnost je tako postajala del družbene samozaščite, velike zasluge pri tem pa je imelo prav železarsko gasilsko društvo z vzgojno dejavnostjo. Vedno več je bilo predavanj v gasilskem domu, po šolah, v Železarni in drugje. Tega leta so bila sprejeta nova pravila železarskega gasilskega društva. Ob stoletnici Železarne in Gasilske zveze Slovenije je bila v gasilskemu domu velika razstava gasilske opreme. Štirinajst gasilcev je tega leta opravilo republiški častniški tečaj.

Leta 1970 je bil za poveljnika imenovan Franc Bahun, upokojen pa je bil Gregor Novak, poveljnik, ki je poveljeval železarskim gasilcem več kot dvajset let. Gasilska dejavnost se je vse bolj usmerjala v požarno-varnostno vzgojo občanov in družbeno samozaščito. Železarna je bila požarno-varnostno razdeljena na osem sektorjev, za katere so bili odgovorni deseterji, vodniki pa so odgovarjali za posamezne vrste naprav. Z modernizacijo opreme so odpadle tudi gasilske straže na javorniku in na Jesenicah, tako da so bile vse sile skoncentrirane v gasilskem domu.

44 požarov je tega leta povzročilo na Jesenicah za 42.000.000 dinarjev škoda. Največji požari so bili v martinarni, kjer je gorel dvaintridesetonski žerjav, v elektrodnem oddelku in v Izolirki, kjer se je vnela izolacijska volna. Kljub odlični organiziranosti gasilske službe v Železarni je tega leta zaradi nizkih osebnih dohodkov zapustilo enoto kar 14 gasilcev (večina soferjev).

Leta 1971 kljub 61 požarom ni bilo večje škode; večinoma so bili pogaseni z ročnimi gasilnimi aparati. Velika pridobitev za gasilski dom je bil nov kombi avto TAM 5500, nov rešilni avto Citroen, predvsem pa nov gasilski avto na prah za gašenje vnetljivih tekočin in plinov.

Tako kot že nekaj let poprej so se tudi tega leta železarski gasilci srečali s kolegi iz Raven in Stor ter z avstrijskimi kolegi iz Beljaka in Senthakoba.

Leta 1972 je gasilske vrste zapustil dolgoletni predsednik industrijskega gasilskega društva v Železarni dr. Milan Čeh. Zamenjal ga je inž. Dušan Sikošek, ki je predsednik še danes. Za novega odrednega inženirja je bil imenovan inž. Anton Razinger.

V letih 1973 in 1974 je bilo več manjših požarov, ki pa niso povzročili večje škode. Zaradi vse večje zahtevnosti pri različnih reševalnih akcijah so gasilci dobili nov reševalni čoln z motorjem in aparat za oživiljanje. V gasilskem domu je bila opremljena telovadnica kot pomemben prostor za vzdrževanje fizične kondicije gasilcev. Tega leta je bilo obnovljeno tudi celotno hidrantno omrežje v Železarni. Gasilska zveza Slovenije je poklicno gasilsko enoto v Železarni odlikovala kot najboljšo poklicno enoto v Sloveniji, občinska gasilska zveza pa je Gregorju Novaku podelila plaketo »Gasilskega veterana«. 30 gasilcev se je tega leta udeležilo strokovne ekskurzije v Pariz.

Zaradi možnosti nesreč v karavanškem predoru je bilo leta 1975 strokovno posvetovanje z beljaškimi gasilci. Na posvetovanju so razčlenili možnosti reševanja v karavanškem predoru.

Leta 1976 sta bila največja požara na generatorju centrale v Zasipu in na gospodarskem poslopju v Gozd Martuljku. Tega leta je bila ustanovljena samoupravna interesna skupnost za požarno varnost na Jesenicah. Občinska gasilska zveza je dala priznanje inž. Dušanu Sikošku, Janezu Bohincu in Ignacu Glaviču.

Odlično so bila zopet organizirana predavanja iz civilne zaščite v vseh jeseničkih osnovnih šolah. Poklicna gasilska in reševalna četa je dobila nov avtomobil Fiat, kombi za preventivno službo, 1000 m najlonskih cevi, 50 plinskih mask in 25 novih gasilskih čelad. Gasilski dom je dobil

na novo opremljeno predavalnico, asfaltiran pa je bil tudi dovoz do gasilskega doma. Nova pridobitev je bil tudi nov gasilski prostor v valjarni na Beli.

Leta 1978 so bili največji požari v valjarni Bela, kjer se je vnela plastika na valjih na lužilni liniji, v jeklovirni po eksploziji transformatorja in v energetske postaji na Beli v stikalni omari.

Sprejeta so bila nova pravila o zaščiti Železarne pred požari.

Med opremo je bil tega leta nabavljen generator za lahko peno, poltovorni avto IMV in še nekaj manjše opreme.

Gasilske vrste je za vedno zapustil gasilski veteran in dolgoletni poveljnik Gregor Novak.

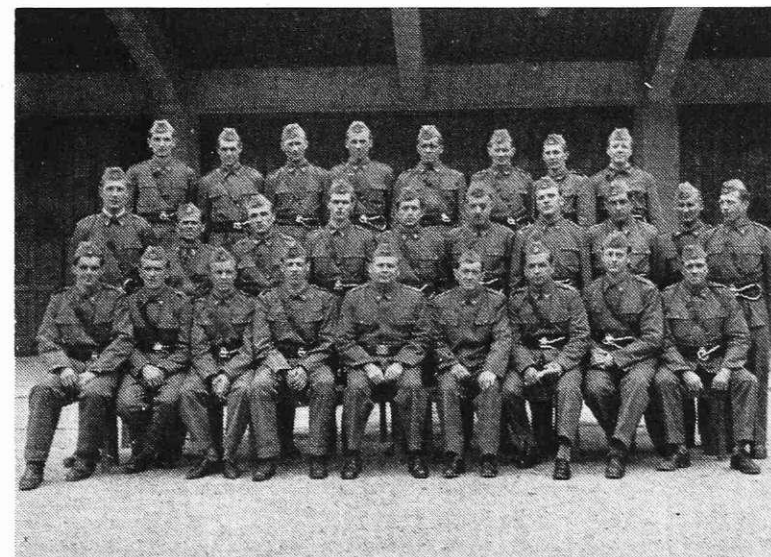
Nadaljevanje

Enota poklicnih gasilcev, ki so bili vključeni v gasilsko milico

Člani industrijskega gasilskega društva leta 1962

Poklicni gasilci Železarne leta 1962

Vaja z zaščitnimi sredstvi v Korenovi hiši na Stari Savi

Podčasniški tečaj leta 1965 na Jesenicah

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Iz poročil je videti, kako je okupator utrjeval objekte in krepil svoje sile, a tudi to, kako se je domobranstvo v osrednjem predelu Gorenjske vse hitreje širilo in težilo za tem, da bi svoje postojanke razpredlo po vsej pokrajini.

Aktivnost domobranskih enot je zlasti v trikotniku med Kranjem, Kamnikom in Trzinem naglo poslabšala razmere, tako da so organizacije OF v nekaterih krajih skoraj prenehale delovati. Kjer pa domobranstvo ni imelo velike moči, se je OF okrepila in širila.

Domobranci so v predelih, kjer so se razrašali, neprestano zasledovali partizanske čete, zlasti 2. bataljon GO. Predvsem pa so bili v nevarnosti terenski politični delavci, obveščevalci in partizanski kurirji, a tudi zaupniki in aktivisti po naseljih. O tem govore njihova lastna poročila.

V teh razmerah se je tudi štab Gorenjskega odreda moral večkrat premestiti, kar je bilo edino pravilno. Medtem je sam in skupno z bataljonom doživel več napadov. To tudi ni čudno, saj je sovražnik poleg rednih policijskih sil in orožništev tedaj imel na voljo še več drugih enot, ki so prihajale in spet odhajale drugam. V Kranju je bil med drugimi tedaj tudi sedež 28. policijskega polka SS Todt, ki mu je poveljeval polkovnik Köstenbeck. Sedeži njegovih treh bataljonov so bili v Šentvidu, v Naklem in na Brezjah, njihove čete pa so bile razporejene tudi v Mošnjah, v Poljčah pri Begunjah, v Trzinu, v Radovljici, v Predvorju, v dolini Kokre, v Kamniku, torej predvsem na levem bregu Save. Po takratnih cenitvah je ta polk štel najmanj 3400 do 3600 mož z vsemi drugimi dodatki. Če k temu prištejemo še okoli 400 domobrancev in stalne orožniške posadke, je to zneslo 5000 mož, medtem ko je polovično oboroženi Gorenjski odred tedaj štel okoli 700 partizanov. A velik del teh je bil zaposlen v delavnicah in v drugih nebojnih ustanovah. Iz tega sledi, da so bili Nemci z domobranci na tem sektorju najmanj sedemkrat močnejši. Če pa temu dodamo še možnosti sovražnikovega prevažanja in njegovo oborožitev, pa se dostikrat več.

Štab odreda se je po spopadu pod Begunjsčico preselil v Lom nad Trzinom. A tudi tu ga je sovražnik brž odkril in ga že tretji dan po prihodu, 17. 8. 1944, nenadoma ostro napadel.

Štab se je s svojo zaščito branil, prešel celo v protinapad in pogladel Nemce iz taborišča. Na partizanski strani je bil ranjen mitraljezec, sovražnik pa je imel tri hudo, ranjene, zaplenil pa je mitraljez in pet pušk. Orožja je bilo zelo škoda, a poglavito je bilo, da niti iz štaba niti iz zaščite ni padel nihče, čeprav ni dosti manjkalo, pa bi jih bilo lahko mnogo padlo. Zaradi povečane nevarnosti se je štab za nekaj dni pridružil 2. bataljonu, ki je taboril na Korjščici.

V takih razmerah je bilo delo štaba zelo oteženo; zato je kmalu pripravljen nov, urejen sedež, in sicer v

dolini Druge, kamor se je premaknil čez nekaj dni. Kljub premikom so se v štabu v avgustu že drugič ustavili člani angleške vojaške misije, ki so kazali veliko zanimanje za Koroško. Misija je prišla v odred iz štaba 9. korpusa, nato pa je z zveznim oficirjem odšla na Koroško.

Ob koncu svojega delovanja je Gorenjski odred še vedno izpolnjeval eno svojih osnovnih nalog s tem, da je mobiliziral novince in jih pošiljal čez Savo. Minerji pa so vse pogostejše uničevali železniške proge in druge objekte, s čimer so zelo zaposlovali nemške varnostne enote. Odred je v času od decembra 1943 do avgusta 1944 izdal tudi 17 številnih letnih časopisov »Gorenjski partizan«. Kljub svoji premoči se sovražnik zaradi številnih, čeprav drobnih akcij Gorenjskega odreda, nikjer več ni počutil varnega.

Tako je bila v tem letu aktivnost Gorenjskega odreda pravi čas prenesena na levi breg Save, kjer je po svojih močeh zadrževala tudi razvijanje domobranstva. Vendar je bilo tedaj tu vse premalo partizanskih sil, da bi bile mogle zaustaviti širjenje domobranstva na Gorenjskem.

Poleti 1944 so se evropske fronte naglo bližale mejam Hitlerjevega rajha. Zahodni zavezniki so nadaljevali z osvoboditvijo Italije in Francije, Rdeča armada pa je napredovala še skozi Madžarsko, pa proti Romuniji in Bolgariji. Pri bližala se je tudi mejam Jugoslavije, kjer pa so vse več ozemlja nadzorovali partizani. Tako tudi v Sloveniji.

Okrepljene enote NOV so tudi v južni sosesčini Gorenjske dosegale vse večje uspehe. Brigade 9. korpusa, pod katerega je sodil tudi Gorenjski odred, so na Primorskem prehajale v ofenzivo, osvobodile nova območja in udarjale tudi na Gorenjsko, enote 4. operativne cone pa so že poleti osvobodile velik del zgornje Savinjske doline in segale v razne druge kraje na Štajerskem.

Vzporedno z vojaškimi uspehi je rasla tudi politična moč narodnoosvobodilnega gibanja, kar je imelo tudi vse večji mednarodni odmev. V juniju 1944 je tudi jugoslovanska emigrantska vlada morala priznati NOV kot edino oboroženo silo, ki se na jugoslovanskih tleh bori proti okupatorjem.

Dne 16. junija 1944 je prišlo (na Visu) do sporazuma med predsednikom nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije (NKOF) Josipom Brozom-Titom in predsednikom jugoslovanske kraljevske vlade v emigraciji dr. Ivanom Subašičem. Kmalu zatem, in sicer 6. avgusta 1944, je v Caserti sledil sestanek maršala Tita s komandantom Sredozemskega maršala Haroldom Aleksandrom, še 12. avgusta pa sta se v Neaplju srečala tudi maršal Tito in britanski predsednik Churchill.

Ti dogodki in različni manevri zaveznikov so kazali, da se vojna vendarle bliža koncu in da so uspehi NOB v Jugoslaviji nesporni. Svobodoljubne množice so bile v upanju na konec vojne vse bolj razgibane.

Vse drugače pa je bilo v vrstah domače reakcije, domobrancev, četnikov in vseh tistih, ki so pri zločinah nad slovenskim ljudstvom sodelovali z okupatorjem in si mazali roke z izdajstvom. Vsi ti so bili zdaj razgaljeni kot sovražniki ljudstva in postajali so vedno bolj zaskrbljeni. Kljub uspehom NOB pa so še naprej odkrili sodelovalce z okupatorjem.

Ozemlje med Alpami, Jadranskim morjem in Balkanom, kamor sodi tudi Gorenjska, je v teh dogajanjih pridobivalo na pomenu. Nemci so na Gorenjskem vzdrževali goste postojanke s številnim moštvom. Hoteli so zavarovati vsaj komunikacije in z občasnimi ofenzivnimi sunki potiskati oborožene narodnoosvobodilne sile v odročne, gorate predele.

Čeravno je bil razvoj dogodkov za protihitlerjevske sile na splošno zelo obetaven, je bilo zgoščevanje okupatorjevih enot na Gorenjskem za tamkajšnje narodnoosvobodilno gibanje in za enote Gorenjskega odreda neugodno in nevarno. Dasi ravno je v partizane pritekalo vse več novincev, je tudi okupator storil vse, da bi zmanjšal moč in učinkovitost NOB. Zato so nacisti poslej v svoje načrte vse raje vključevali tudi različne kvistlinge, na Gorenjskem predvsem domobrance. Ob tem so računali tudi na »neizbežen spopad« med Sovjetsko zvezo in zahodnimi zavezniki, do česar bi po njihovem moralo priti prav kmalu. Medtem bi morda izdelali tudi atomsko bombo in bi se z njo priključili zahodnim silam v skupnem boju proti komunizmu.

Da bi bile gorenjske partizanske enote poslej bolj pripravljene za izpolnjevanje nalog, je v avgustu 1944 prišlo do ukinitve Gorenjskega odreda. To je bil večmesečni proces. O potrebi novih odredov so prvič razpravljali na konferenci gorenjskih aktivistov 13. in 14. maja v Mostah na Jelovici. Ob navzočnosti in sodelovanjem članov poverjenstva CKKPS za Primorsko, Gorenjsko, Koroško in Trst, tovarišče Lidije Šentjure in Aleša Beblerja, politkomisarija glavnega štaba NOV in POS Borisa Kraigherja in politkomisarija 9. korpusa Janeza Hribarja je konferenca aktivistov ob analizi političnega in vojaškega položaja ter prihodnjih nalogah NOB na Gorenjskem ugotovila, da so v tej pokrajini, zlasti na levem bregu Save, partizanski odredi še vedno najustreznejše vojaške enote.

To ugotovitev je potrdil tudi poznejši tok dogodkov. O tem so na oblastnem komiteju KP za Gorenjsko (OBKOM) in pozneje na pokrajinskem odboru OF (POOF) za Gorenjsko razpravljali še večkrat, kajti Gorenjski odred je v političnem pogledu spadal pod OBKOM za Gorenjsko, v vojaškem pa pod štab 9. korpusa.

Tudi ta dvojnost je bila deloma vzrok, da je reorganizacija Gorenjskega odreda potekala razmeroma počasi. Namreč, vojaško povelje o reorganizaciji je glavni štab NOV in POS štabu 9. korpusa izdal že 30. julija 1944.

(Se nadaljuje)

In tako se je stopnjevalo to še zlasti od 22. junija 1941, ko so Nemci napadli Sovjetsko zvezo. Zdjaj pa se je videla očitna poparjenost na obrzih gotovih profakov, posebno prizadet je bil Dirce, kot bi mu kdo ukradel edine zimske čevlje.

Za 16. februar 1942 je bilo zapisano:

Poletna konferenca. 20 gojencev višjih letnikov so vpoklicali k RAD in vermaht. Dijak je vedel, da je med vpoklicanimi bil tudi njegov kolega, ki ga je prve dni uvažal v dnevnih red in zdomsko početje. Za slovo mu je dal svojo peresnico. Dijak jo ima še sedaj med svojimi šolskimi potrebščinami, ki so shranjene pri sorodnici tukaj v trgu.

Za 8. marec 1943: Učiteljski obiščejo film »Rembrandt«. Dijak si je ta film poleg Hiaseljna in Karla dvakrat ogledal. Vsega je premamili. Gorenjsko je sočustvoval z razburkano in nazadnje trdo usodo glavnega junaka slikarja Rembrandta z njegovim pravim imenom R. Harmensz van Rijn, ki je živel od leta 1606 do 1669 na Holandskem. Da je igral velikega slikarskega mojstra profilirani filmski igralec Ewald Balsar, mladi, svojevrstne fantazije polni glavi, ni bilo jasno.

V naštevaniu zgodnjih dogodkov je beležilo za 25. marec 1943 to: — Skupnostna ura: univerzitetni profesor doktor Krancmajer govori o »naselitvi Oberkraina« in zvečer v dijaškem domu o »Koroških narečjih«. Madež je dobila dijakova duša tisti večer, ko je na koncu predavanj začel kuhati svoje še suhoparni Dirce. Kolikor ga je mogel fant razumeti, je bilo iz njegovega zadirčnega širokoustenja sklepati, da je vse nemško. Prišel je podrobno na koroške razmere in da je narečje, ki ga ob Karavankah govorijo še redki Bindišarji, prav tako v skladu koroških nemških narečij. Navedel je primer, kako pove taka Kertnarica Rosentalarca:

Bom pa na ernerungsamt šla po lebensmitelkarte!

Potem je povprašal nekega dijaka iz krške doline, če je kaj razumel. Vprašani je potrdil, Dirce pa zažare!

VALENTIN POLANŠEK

34

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Zdravko pa se je stiskal med svojimi sodijaki, ki so kot nalašč zijali ob takih Dirčevih besedih vanj. Od tistega večera dalje so zoprneži v razredu dodali dijaku še eno psovko.

Za 20. april 1943 je pisalo

Skupnostna ura: »Dijaki muzicirajo« — To pa je bil svojevrsten, edinstven dan. Kajti na ta dan je prerastel dijak vsaj za nekaj časa svojo veliko bojzljivost, jo moral in hotel tudi premagati in spremeniti v očitni uspeh. Bil je namreč z začetniki igralci na klavirju med izbranimi, ki bodo nastopili v drugem nadstropju šole v veliki slavnostni dvorani poleg drugih izbranih dijakov višjih letnikov.

Klavir ga je očaral že od vsega začetka. Bilo je večkrat, da je sanjal pri svetlem dnevu: Še bolj bom štedil in vse dobrotnike bom naprosil, da mi pomagajo kupiti klavir...

Klavir je izžareval tudi neko, mladincu doslej neznano moč samostojnosti. Ob misli na klavir se je počutil ne samo enakovrednega med drugimi pridnimi sodijaki, stremuhi in nadarjenici, temveč tudi še več: da prednjači med sovratniki. Ta zavest ga je usidrala v novem svetu, mu dajala navdih za neizrekljive premike v duši in glavi:

So bile le sanje?

So bile polzavite slutnje o stvariteljski zmogljivosti?

Je bilo stremenje duha k osvoboditvi v umetnosti?

Je bilo kopnenje srca do razjasnitve lepotnih obzorij?

Spomini na tisti dan so edinstveno ohranjeni v dijakovi skrivalnici. Ob njih je rasel in rasel. Ob njih se odpira zanj veliki svet v drugačni luči.

Vse se je tako izbrano začelo: Mlada profesorica glasbe in zborovskega petja je vodila koncert. Tokrat je uporabljala prijeten glas. Mehkejši.

Ko je bil dijak na vrsti, je naredil tako, kot mu je bilo naročeno pri generaliki: Stopil je h klavirju, s pogledom proti zbrani publikli. Dvoje sil se je trgalo v grlu: Ena ga je hotela pri priči zadaviti in stisniti v jok, druga pa ga je navduševala: Pokaži jim!

Profesorica Irmgard je šepetaje obrnila fanta h klavirju. Zraven ga je toplo vprašala:

— Boš igral brez not?

Glavo pokonci!

Bo šlo?

Potem se je profesorica oddaljila od klavirja, ko je napovedala, da bo dijak igral Clementijevo sonatino v C-duru.

Zdravko je začel. Vsaka tipka je bila kot dobrohotni prstek drage deklce. Vsak klavirjev zvok je bil tako prikupen. Vznemirljivost je splahnela. Na mah. Nekaj je rastle v srcu. Edinstveno. Prvič. Velikostno je donelo v možganih. Očarljivo se je ovijalo duše... Nebeško!

Brezhibno je igral do konca.

Aplavz!

Prvič doživlja hribovski fant kaj takega!

O kako lepo je živeti! ... Ko bi lahko vselej igral na klavir! Ko bi smel...

In to je bilo tik pred velikonočnimi počitnicami, ki so trajale do 2. majnika 1943. Prav s tem klavirskim nastopom pa je ugotovil dijak na sebi: da mu je potrebno biti veliko sam.

(se nadaljuje)

FRANC GORNIK

6

BLEJSKO GOSPOSTVO IN RAZVOJ FUŽINARSTVA NA GORENJSKEM

(Odlomek iz knjige »BLED V FEVDALNI DOBI«)

Ker je škof tako vztrajno branil pravice gospostva, so se leta 1612 fužinarji pritožili zoper njega v Rim, odkoder so dobili odgovor, naj se obrnejo na papeževga nuncija v Gradcu.

V naslednjih letih se položaj ni nič izboljšal, vse je teklo naprej po starih tirih: škof se je vsako leto pritoževal pri nadvojvodi, nadvojvoda je molčal, rudarski sodnik in fužinarji pa so delali po svoji volji. Leta 1615 so dali gospostvo v zakup knezu Eggenberskemu, ki je bil visok dostojanstvenik na nadvojvodovem dvoru in kranjski deželni glavar. Upali so, da jim bo on pomagal do pravice in so ga v instalacijskem dekretu izrecno obvezali, naj poskrbi, da bodo fužinarji prenehali samovoljno pustošiti gozdove, da sodnik in vicedom ne bosta več vznemirjala kmetov pri paši živine ter naj poskrbi, da bodo kmetje dobili obdobje za zaplenjene koze. Čeprav je namreč preteklo že šest let od zaplenbe, so se škofje v tej zadevi prav tako brezuspešno potegovali za pravico, kakor glede vseh drugih nezakonitosti.

Vendar ni tudi novi glavar nič dosegel. Tožbe zaradi tega in druge pritožbe se ponavljajo še v letih 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 11. seji 6. julija sprejel predlog dogovora o podeljevanju domicilov enotam in službam NOV in POS ter aktivnostim OF, sprejel je tudi oceno rasti in porabe v SIS družbenih dejavnosti v občini in izrekel soglasje za povečanje izplačil iz sredstev skupne porabe Tapetništvo Radovljica in Sukno Zapuže pod pogojem, da bosta obe delovni organizaciji izpolnili določila o razporejanju dohodka za OD in usmeritve o oblikovanju akumulacije. Na seji so člani izvršnega sveta sekenili, da se odobri zaposlitev dveh sodnikov za prekrške in izrekli soglasje k sistematizaciji za davčnega inšpektorja. Sprejeli so tudi osnutek odloka o komunalnih odpadkih na območju občine Radovljica.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je 28. sejo 5. julija namenilo začetku postopkov za izvedbo volitev v organe krajevne samouprave krajevnih skupnosti. Razpravljali so tudi o gospodarskih gibanjih in stabilizaciji v občini, o stanju na področju požarne in prometne varnosti v okviru akcije NNNP 82. Na seji so izrekli soglasje k samoupravnim sporazumom o ustanovitvi občinskih SIS. Spregovili so tudi o programu dela občinske skupščine, o predlogu sprememb in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih in zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Na sejo so bili vabljeni tudi delegati družbenopolitičnega zbora, člani izvršnega sveta in predstavniki upravnih organov.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je določilo na zadnji seji tričlansko komisijo, ki bo obiskala krajevne organizacije ZZB NOV v Podnartu, Gorjah in v Stari Fužini. Pregledala bo obrambne načrte in programe akcije NNNP 82 ter se pogovarjala o nalogah in morebitnih težavah, ki bi jih lahko skupaj odpravili.

Predsedstvo OK ZSMS je na 4. seji, na kateri so bili tudi člani sekretariata predsedstva, 6. julija obravnavalo gradivo za družbenopolitični zbor občinske skupščine ter o tekočih nalogah predsedstva v zvezi z mladinskimi glasilom, delovnimi akcijami, proslavo v septembru in organizacijo pohodne mladinske enote. Preučili so tudi poročilo mladinske politične šole v zvezi s predkongresno aktivnostjo.

Občinski svet zveze sindikatov Radovljica je oblikoval operativni program aktivnosti v pripravah na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije, v katerem so podrobno določene naloge, nosilci nalog in časovni roki. Te naloge bodo razen občinskega sveta in njenega predsedstva opravljali tudi v vseh osnovnih organizacijah sindikata, v svetih in komisijah, nekatere pa tudi že izvoljeni delegati za 10. kongres. Težišče aktivnosti bo v razčlenjevanju delovanja delegatskega sistema, rednem ugotavljanju proizvodnih rezultatov, samoupravnega odločanja in poslovanja OZD, zlasti kjer poslujejo z izgubo, v dopolnjevanju plan-skih dokumentov, v uveljavljanju delitve po delu, v izobraževanju, socialni politiki in inventivni dejavnosti.

Na četrti seji skupščine samoupravne interesne komunalne skupnosti Radovljica 15. julija so delegati sprejeli plan opremljanja stavbnih zemljišč in komunalne izgradnje v občini Radovljica v letu 1982, predlog aneksa k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana SIKS občine Radovljica za obdobje od 1981 do 1985. Obravnavali so predlog povišanja čen komunalnih storitev in prispevke za razširjeno reprodukcijo primarnih objektov in naprav individualne rabe. Sprejeli so tudi sklep o prenosu osnovnih sredstev na Komunalno gospodarstvo Radovljica.

V počastitev 17. julija 1941, ko so blejski mladinci izvedli drzno napadno in trosilno akcijo proti okupatorju, slavijo na Bledu krajevni praznik. Od 16. do 23. julija so se na Bledu zvrstile številne kulturne, športne in družabne prireditve. Osredna slovesnost je bila v petek, 16. julija, zvečer v dvorani Kazine, kjer je bila slavnostna seja skupščine delegatov KS in predstavnikov krajevnih in občinskih družbenopolitičnih organizacij. Naslednjega dne popoldne je bilo srečanje borcev NOV Za goščo, zvečer pa blejska noč na osvetljenem jezeru.

Po podatkih skupnosti za zaposlovanje je bilo v občini Radovljica v decembru 1981 zaposlenih v gospodarstvu 10.523, v negospodarstvu pa 1.172 delavcev. V juniju je naraslo število zaposlenih v gospodarstvu za 112, v negospodarstvu pa za 18 delavcev, kar je skupaj za 1,1 % in je v skladu z naknadno določenimi resolucijskimi določili, ki so prvotno predvidevala 1,6 % porast zaposlenosti.

Vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica so na julijskih ločenih sejah imenovali 15-člansko komisijo za delegiranje predstavnikov družbene skupnosti v razpisne komisije za imenovanje individualnih poslovnih organov (direktorjev). Za predsednika komisije so imenovali Franca Horvata iz Vezene Bled.

Po poročilu sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti OS Radovljica se je v prvem polletju 1982 nateklo v občinski proračun skupaj 81.117.124 din, kar je 47,6 % letnega plana. S prenehanjem in sproščeni sredstvi pa so znašali prihodki proračuna 86.993.764 din, kar je 49,1 % planiranih prihodkov v letu 1982. Odhodki proračuna v tem času so znašali 72.754.896 din, kar je 41 % od planiranih odhodkov v letu 1982.

Na drugi seji skupščine občinske skupnosti za zaposlovanje Radovljica konec junija so delegati sprejeli sklep, da se osnutek samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske skupnosti za zaposlovanje za obdobje 1981-1985 posreduje v javno razpravo vsem delegacijam. Sprejeli so sklep o razpisu kadrovskih štipendij ter preučili seznam poklicev pri podeljevanju dodatkov za deficitarnost pri kadrovskem štipendiranju. Sklepali so o postopkih in opredeljevanju meril in kriterijev za razpis štipendij iz združenih sredstev. Obravnavali so tudi štipendiste iz združenih sredstev, ki niso izpolnili pogodbenih obveznosti, poročilo o gibanju brezposelnosti v razdobju januar-april in zaposlenost v prvem četrtletju 1982 v občini. Delegati so bili seznanjeni s poročilom o izvedbi seminarja za novoizvoljene organe skupnosti in gradivom za zasedanje skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje SRS.

Ker jeseni odhaja v pokoj sedanji družbeni pravobranilec samoupravljanja v občini Radovljica Ferdo Bem, je organizacijsko kadrovska komisija občinskega sveta ZSS Radovljica, ki se je vključila v postopek evidentiranja, predlagala za eviden-tiranega možnega kandidata za novega družbenega pravobranilca samoupravljanja Janeza Konca, diplomiranega pravnika z Bleda.

Ko se spominjamo pomembnih obletnic in dogodkov iz NOB, zlasti 22. julija 1941, je prav, da vedno znova poudarjamo in prenašamo na mladi rod izročila in zasluge, ki so jih imeli borci, aktivisti, zaporniki in interniranci v boju proti okupa-torju in domačim izdajalcem. V radovljiški občini je v vseh oblikah boja in odpora med NOB sodelovalo nad 6200 občanov, kar pomeni, da je bil vključen v ta boj poprečno vsak tretji občan. Življenje je izgubilo 998 ljudi, nad 750 pa jih je bilo izseljenih, zaprtih ali pa so trpeli v koncentracijskih taboriščih.

Delovna skupina za pripravo programa prireditev v starem delu Radovljice, ki je bila ustanovljena pri svetu KS Radovljica, je pripravila program letošnjih poletnih prireditev. Začele se bodo 2. in bodo sklenjene 8. avgusta. V tem času se bodo zvrstile nastopi kulturno-umetniških skupin iz cele občine, stalno bodo odprti muzeji in galerije, na Linhartovem trgu pa bodo postavili čez dan sejemске stojnice z izdelki domače obrti in spominki.

Industrijsko gasilsko društvo Veriga Lesce slavi letos 45-letnico ustanovitve. Zda šteje društvo že 54 članov, ki so se že močno uveljavili pri upravljanju svojih humanih nalog pa tudi na raznih tekmovanjih. Za svoje strokovne uspehe so prejeli priznanje občinske gasilske zveze II. stopnje. Z dvema ekipama so letos gasilci iz Verige na občinskem tekmovanju dosegli prva mesta v svojih starostnih kategorijah. Dejavnost društva se financira iz sklada skupne porabe, zato višina denarja zanj ne dosega niti čezga poprečnega osebnega dohodka zaposlenega delavca v enem letu.

Gradbena dela pri obnovi in razširitvi hotela Jezero v Bohinju, ki jih izvaja SGP Gradis, zadovoljivo potekajo. Hotel je bil pred šestimi leti močno poškodovan ob potresu. Obnovljeni hotel, ki bo visoke B kategorije, bo imel zmogljivost 70 ležišč in 200 restavracijskih sedežev. Upajo, da ga bodo odprli že za letošnji praznik republike.

Med posebne socialne značilnosti radovljiške občine, ki se odražajo v demografskih gibanjih prebivalstva, sodijo podatki, da je npr. v letu 1980 od 378 oseb, ki so sklenile zakonsko zvezo, kar tretjina iz drugih občin in republik. Tega leta se je razvezalo 44 občanov, kar je še enkrat več kot pred desetimi leti. Zanimiv je tudi podatek, da se je od vseh novorojenčkov rodilo izven zakona skoraj 16 % otrok. Otroško varstvo ima po zadnjih podatkih zagotovljeno okoli 32 % predšolskih otrok.

Organizacijski odbor kmečke ohceti na Bledu in časopis Glas sta razpisala prijavo mladih kmečkih parov, ki se name-ravajo letos prvič poročiti. Prijavljene pare iz vse Gorenjske bodo javno predstavili in izbrali najbolj primeren par, ki se bo poročil na kmečki ohceti na Bledu, ki bo trajala od 6. do 8. avgusta. Organizacijski odbor je izdelal že tudi program ohceti, ki bo potekala po pristnih etnografskih izročilih.

V nedeljo, 18. julija, popoldne je bila v organizaciji ZKO Radovljica v sodelovanju s kulturnimi društvi svečana povorka folklornih skupin po blejskih ulicah v počastitev krajevnega praznika Bleda. Zvečer so vse folklorne skupine nastopile v festivalni dvorani na vsakoletnem srečanju folklornih skupin občine Radovljica.

V organizaciji ZKO gorenjskih občin in ZKO Radovljica ter Turističnega društva Bled je bilo soboto, 3. julija, popoldne na Bledu pred hotelom Park srečanje pihalnih orkestrrov iz Gorij, Domžal, Jesenic, Lesc, Mengša, Tržiča, Železnikov, Zirov in godbe na pihala iz zahodnonemškega Rutesheima, s katero prijateljsko sodeluje godba iz Gorij. Srečanje godbenikov, ki je izredno uspelo, je bilo posvečeno 90-letnici rojstva tov. Tita, letu kongresov in 75-letnici godbe na pihala iz Gorij.

Od 1. do 23. julija je razstavljal v avli festivalne dvorane na Bledu svoje likovne izdelke Gorazd Sotler. Razstava sodi v letni program galerijske dejavnosti likovne sekcije KUD Bled.

Na Blejskem jezeru je bilo v organizaciji RTV Ljubljana in domačih športnih delavcev v soboto, 10. julija, letos že četrto tekmovanje v plavalnem maratonu na 2000 metrov, imenovanim »brazde vzdržljivosti«. Za lovoriko »kaveljca« in »kore-nina« se je pomerilo 247 udeležencev, od teh 36 žensk. Norme ni izpolnilo le 13 tekmovalcev. Za blejske turiste so pripravili pla-valno preizkušnjo na 1 kilometer.

BLED JE SLAVIL SVOJ KRAJEVNI PRAZNIK

Bled je slavil krajevni praznik. Običaj je, da se ob takih praznikih spomnijo težkih dni okupacije, uresničitve velikih načrtov in svojem pojavnem razvoju in seveda načrtov za prihodnost.

Ob prazniku se spominjajo drzne akcije blejskih mladincev, ki so se med prvimi na Gorenjskem zavedli, da so Slovenci in da to želijo tudi ostati in se odzvati klicu na upor. Ni bila to edina akcija Blejcev, saj so poznane še številne druge. Razen tega so množično odhajali v NOV. Organizirali so še posebej pomembno obveščevalno dejavnost, sicer malo poznano, vendar še dosti zgodaj, da so opozorili naše enote v gozdovih Pokljuk, Jelovice in Mežakle na številne hajke, napade in nepriliko-vane akcije, posameznike pa pred aretacijami. In to v najtežjih pogo-jih, kakršnih v drugih krajih na Gorenjskem gotovo niso imeli, saj je skoraj na vsakega domačina - Blej-ca prišel po en nemški vojak, policist ali civilni uslužbenec nemške upra-ve.

Žal je o vsem tem premalo zbra-nega in še manj napisanega, upajmo pa, da se bodo sedaj tudi na Bledu zganili in se lotili zapisovanja vojne-ga obdobja in ga skupaj z našimi zgodovinarji obdelali.

Krajevni praznik je tudi najboljša prilika za oceno razvoja kraja. Čeprav je Bled ob prvih dneh obnove zamudil nekaj priložnosti, ki so se mu ponujale, je le napravil precejšen kvaliteten skok tako v razvoju turizma, ki je bila in bo ostala temeljna gospodarska usmeritev, kakor v drugih pogledih.

Obnovili so vse hotele, porušili do-trajane, zgradili nove res reprezen-tančne hotele, obnovili počitniške domove, opremili številne zasebne sobe, ki bi ob boljši organizaciji lahko precej koristile turizmu. V ko-raku z razvojem turizma so zrasli na Bledu številni rekreacijski objekti. Med največji pridobitvi pa moramo uvrstiti obnovo blejskega gradu in otoka, ki privablja na stotisoče ob-čudovalce! Vzporedno je rasla tudi industrija in to lesna z gozdarstvom.

Ob tako bogati surovinski bazi sta zrasli dve solidni podjetji - LIP Bled in GG Bled - podjetji, ki sta že vzrasli v bodoči koncept razvoja Bleda, pa tudi gornjega dela Gorenjske. Vzporedno je potekala tudi sta-novanjska gradnja, šolstvo, otroško varstvo, zlasti pa je le komunalna opremljenost, ki jo Bled kot kraj in še posebej kot letovišče potrebuje. Vendar se tudi tu, čeprav ob težjih pogojih, stanje popravlja, saj je v za-četku izgradnje nov vodovod iz Ra-dovne, kanalizacija - kjer pa bo prav sekundarna delala največ težav krajanom - in kot osnovni problem sanacija jezera. In kot so prav te dni povedali švicarski strokovnjaki, ki so obiskali Bled, je stanje jezera vse boljše - torej smo po dolgi letih razprav in preizkušnji le na boljši poti. Odprt je še vedno problem pro-meta - v današnjih časih ni misliti na njegovo dokončno rešitev - lahko pa bi se le dogovorili oziroma sprejeli dokončne variante.

In kaj v bodoče? Program je bo-gat, tako glede gradnje sodobnih go-stinskih objektov, ki so potrebni za povečanje gostinskih kapacitet na Bledu, seveda ob varovanju najkva-litetnejšega prostora, ki ga moramo na Bledu čuvati za rekreacijske in turistične objekte, ki jih še primanj-kuje, da se bo Bled še bolj uveljavil s sodobno in najbolj kvalitetno ponudbo. Dokončati bo treba komu-nalno urejenost, ki bo zahtevala po-novni samoprispevek, in tudi sanaci-jo jezera. Svoje načrte imajo tudi gozdarji in lesarji, pa tudi v tovarni čipk in vezenin.

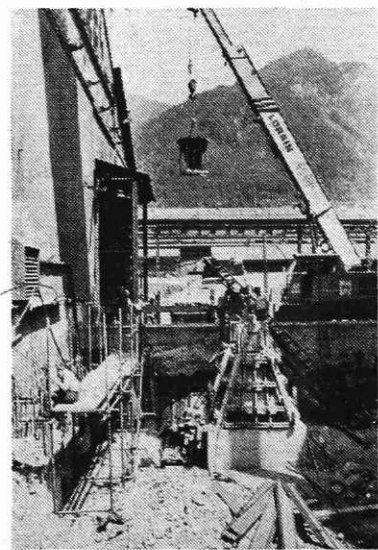
O vsem tem je spregovoril pred-sednik skupščine KS Bled Franci Cuznar na slavnostni seji, katere so se udeležili tudi družbenopolitični delavci Bleda in radovljiške občine.

Že po tradiciji so pripravili na Bledu tudi bogat program prireditev vseh vrst. Tako so za ta praznik ob

sodelovanju KS Bled in TD Bled razstavili lesene skulpture »skupina IX«, delo domačina Staneta Kolma-na - učenca prof. Slavka Tihca. Domačinka, akademska slikarja Me-lita Vovkova, razstavlja v Festivalni dvorani, v otoški cerkvi pa je nastopil priznani pevski zbor iz Zasi-pa. Tako so na Bledu dali prednost domačinom, kar je prav gotovo hval- vredno!

V Festivalni dvorani je navdušil številne goste hrvaški folklorni an-sambel »Lado«, veliko zabave pa je bilo tudi ob »blejskem večeru« s koncertom na jezeru, ki ga je krasi-lo na tisoče svečk - ideja znanega in prizadavnega turističnega delavca Andreja Vidica, pa tudi razsvetljeni čolni in hoteli. Prireditve so se vrstile vse do dneva vstaje sloven-skega naroda, kot je bilo še vedno do sedaj - le da je tudi to slavje priza-dela stabilizacija, saj je odpadel ognjem, ki je običajno privabljal na tisoče domačinov, okoličanov in gostov na obale blejskega jezera.

Božo Benedik

Betoniranje podaljška hale za novo vakuumsko napravo (Foto I. Kučina)

Bled

V PLANINI POD GOLICO SO PRAZNOVALI

V najmanjši krajevni skupnosti v jeseniški občini - v Planini pod Golico, so 21. julija praznovali krajevni praznik. Tega dne leta 1943 je namreč odšla večja skupina krajanov v partizane. Dejstvo je, da so med narodnoosvobodilno borbo skoraj vsi krajanje že od začetka sodelovali s partizani in pomagali s hrano, obleko in obutvijo.

V začetku leta 1943 so tu začele delovati trojke Osvobodilne fronte, sredi tega leta je začela delati mla-dinska organizacija, ki je ob koncu leta 1943 prešla v SKOJ. Leta 1944 pa je na tem področju začela delati tudi krajevna organizacija AFŽ.

Letošnji praznik so počastili v so-boto s slavnostno sejo sveta krajev-ne skupnosti. Nanjo so povabili tudi predstavnike družbenopolitičnih or-ganizacij, karavle, delegacij in dru-štev. O pomenu praznika je sprego-vorila predsednica krajevne konfe-

rence socialistične zveze Lojzka Ravnik, k spomeniku 16 padlim iz te krajevne skupnosti pa so položili cvetje. V kulturnem programu so sodelovali pevci Društva upokojen-cev Jesenice.

Člani domačega gasilskega dru-štva so pripravili vajo, ki je lepo uspela. Domače gasilsko društvo letos slavi 55-letnico obstoja. Med 50 člani je tudi 12 mladih, v sobotni vaji pa so sodelovali skupaj z vojaki iz karavle, ki je v tej krajevni skupnosti.

Rk

PRIČETEK GRADNJE OBJEKTOV IZ DRUGEGA SAMOPRISPEVKA

Preteklo je pol leta, odkar je gradbeni odbor za izgradnjo objektov iz drugega samoprispevka prevzel poverjeno družbeno nalogo in eno leto, odkar občani Jesenic prispevamo od svojih osebnih dohodkov 1,5% za dograditev osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli in dograditev osnovne šole 16. december v Mojstrani ter izgradnjo vzgojno-varstvene enote pri osnovni šoli v Mojstrani.

»Le kaj toliko časa mečkate? Zakaj se z gradnjo še ne prične, saj samoprispevek normalno doteka,« nas ob srečanjih večkrat sprašujejo posamezni občani. Zaskrbljenost so izrazili tudi krajanji Koroške Bele in Mojstrane na organiziranih sestankih s predstavniki skupščine občine in gradbenega odbora. Pričakujejo istočasni začetek gradnje na obeh straneh, ker se je v ljudeh zasidrala bojazen, da bi z gradnjo začeli, na primer, samo v Mojstrani, kar bi lahko »zajedlo« še v sredstva potrebna za gradnjo na Koroški Beli ali obratno.

Po odloku skupščine občine Jesenice je gradbeni odbor zadolžen, da organizira priprave na gradnjo, opravlja družbeni nadzor med potekom gradnje in skrbi za racionalno uporabo sredstev.

Vseh načrtovanih objektov se v sedanjih zaostrenih stabilizacijskih pogojih ne more naenkrat graditi, saj je potrebno že ob prijavi imeti najmanj polovico zbranih lastnih sredstev od skupne vrednosti naložbe. Vemo, da se drugi samoprispevek zaključil šele v letu 1986. Zaradi tega je investitor, Izobraževalna skupnost Jesenice, osvojil predlog etapnega načina gradnje objektov.

V prvi etapi dograditve osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli bomo:

- odstranili staro dotrajano telovadnico in temelje,
- zgradili dvonamensko zaklonišče z garderobami učencev,
- kuhinjo z jedilnico za namene celodnevne šole,
- povezovalni hodnik,
- povezavo s toplovodom.

Za osnovno šolo 16. december v Mojstrani je v prvi etapi programirana:

- izgradnja vzgojno-varstvene enote za 74 otrok.

Odbor je s pripravi na gradnjo pričel delati za obe šoli istočasno. Priprave zajemajo načrte, prijavo investicije, zagotovitev sredstev in zemljišča. Vse to je v celoti izvedeno za izgradnjo vzgojno-varstvene enote, za katero je že izdano tudi gradbeno dovoljenje.

Za izgradnjo objektov prve etape v osnovni šoli na Koroški Beli pa odbor razpolaga do sedaj le z glavnimi načrti za izdelavo zaklonišča, ostali načrti pa bodo predloženi v začetku avgusta 1982. Imamo odobrenje pristojnega organa občine za izvedbo pripravljanih del in zago-

tovljenih 50% potrebnih lastnih sredstev.

Kakšen je vzrok za ta razkorak v stopnji priprave na gradnjo obeh šol? Tako kot se gradnji na Koroški Beli in Mojstrani vrednostno bistveno razlikujeta, je tudi za izdelavo glavnih načrtov dograditve osnovne šole na Koroški Beli in za ostale predpriprave potrebno več časa. Dejstvo je, da smo tudi več časa porabili za usklajevanje prostorskih programov posameznih šol z normativni Izobraževalne skupnosti SRS za te vrste naložb, projektant pa za korekcijo

OCENA STROŠKOV IZGRADNJE OBJEKTOV PRVE ETAPE:

— glavni načrti obeh šol	3.094.000 din
— objekti I. etape osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli (ocena)	45.800.000 din
— vzgojno-varstvena enota v Mojstrani	13.390.000 din
SKUPAJ:	62.284.000 din

SREDSTVA ZA KRITJE STROŠKOV IZGRADNJE OBJEKTOV PRVE ETAPE:

— samoprispevek zbran v letu 1981	11.008.000 din
— načrtovan samoprispevek do konca leta 1982	42.831.000 din
— posojilo sveta za narodno obrambo za zaklonišča	10.000.000 din
SKUPAJ:	63.839.000 din

Iz primerjave stroškov in predvidenih sredstev do 31. decembra 1982 je razvidno, da je prva etapa naložbe vrednostno pokrita.

Pretežni del do sedaj zbranega samoprispevka v višini 24.000.000 din smo vezali v Ljubljanski banki na 3% obresti, da do uporabe ne bi ležal na računu brez koristi.

Pri določanju vrstnega reda in obsega naslednjih etap gradnje želimo usklajeno sodelovanje obeh krajevnih skupnosti in skupno razpletanje gordijskega voza, kako uskladiti

idejnih zasnov na raven zmanjšanih programskih izhodov.

S pripravi na gradnjo smo sedaj tako daleč, da bomo 30. julija ob 16. uri na obeh gradbiščih ob praznovanju občinskega praznika vgradili temeljna kamna za pričetek del.

Po programu bomo vzgojno-varstveno enoto v Mojstrani izročili namenu ob krajevnem prazniku 16. decembra 1982.

Gradnja zaklonišča, kuhinje z jedilnico in povezovalnega hodnika na Koroški Beli pa bo trajala predvidoma do naslednjega občinskega praznika leta 1983.

Za izvajalca del v Mojstrani smo izmed več ponudnikov izbrali MAR-

LES Maribor v kooperaciji z GIP GRADIS Jesenice. Pripravljalna dela v osnovni šoli na Koroški Beli je prevzelo SGP GRADBINEC Jesenice.

lokalne in družbenoekonomske interese v splošno zadovoljstvo krajanov oziroma občanov.

Odbor meni, da ima poleg stopnje nujnosti prednost gradnja, ki je najbolj pripravljena in se z njo lahko takoj prične, ne glede na to, v kateri od obeh šol je predvidena, saj je to v naših razmerah najbolj gospodaren način uporabe sredstev samoprispevka.

Za gradbeni odbor:
Anton Grošelj

DRUGA SEJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA ZA USKLAJEVANJE PROGRAMOV SOCIALNEGA VARSTVA IN SPLOŠNE ZADEVE

Za sejo je bila članom predložena potrditev razporejenih sredstev za financiranje humanitarnih organizacij v letu 1982, pregled usklajevanja socialno-varstvenih pomoči pri samoupravnih interesnih skupnostih, ki zadevajo socialno varnost občana in gradivo za drugo sejo skupščine Skupnosti socialnega varstva SRS.

Skupnost socialnega varstva v občini Jesenice sofinancira kar 11 humanitarnih društev in organizacij. Plan skupne pomoči v letu 1982 je 1.178.500,00 din in je znesek za

1. Skupnost otroškega varstva	259.000,00 din
2. Skupnost socialnega skrbstva	460.000,00 din
3. Izobraževalna skupnost (namensko za pionirsko dejavnost)	142.000,00 din
4. Zdravstvena skupnost (namensko za občinski odbor RK, DPM, invalidov, zdraviljenih alkoholikov, društvo za pomoč duševno prizadetim)	130.000,00 din
5. Telesno-kulturna skupnost	70.000,00 din
6. Kulturna skupnost	67.000,00 din
7. Skupnost za zaposlovanje	50.000,00 din
SKUPAJ:	1.178.500,00 din

Razpored sredstev je naslednji:

Humanitarna organizacija	odobreno 1981	zahteva 1982	odobreno 1982	indeksi 3/1	3/2
1. Občinska zveza DPM	485.010,00	715.657,00	645.500,00	133	82
2. Občinski odbor RK	128.000,00	500.040,00	249.320,00	195	50
3. Društvo invalidov	34.720,00	48.000,00	36.274,00	105	76
4. Klub zdravl. alkoh.	37.310,00	44.000,00	44.428,00	119	101
5. Društvo upok. Jesenice	37.882,00	49.200,00	28.992,00	78	59
6. DU Kranjska gora	6.000,00		5.436,00	91	
7. DU Mojstrana	6.000,00	30.190,00	5.436,00	91	18
8. DU Žirovnica	6.000,00	41.130,00	5.436,00	91	13
9. DU Rateče			5.436,00		
10. Gor. dr. za cerebralno paralizo Kranj	34.724,00	115.100,00	38.958,00	112	34
11. Medobč. društva civil. invalidov vojne	3.472,00	56.800,00	9.060,00	216	16
12. Društvo paraplegikov Kranj	5.000,00	35.000,00	18.120,00	362	52
13. Medobč. organ. slepih Kranj	50.000,00	110.000,00	54.360,00	109	49
14. Društvo multiplex skleroze Kočevje	3.472,00	2.038.700,00	4.530,00	130	0,22
15. Društvo za pomoč duševno prizadetim Jesenice		66.559,25	27.214,00		41
		(vsa Slovenija)			

Odbor je po temeljiti razpravi predlagano delitev sprejel, seveda s pripombo, da bo realizacija možna le, če bo do prireditev sredstva.

V nadaljevanju smo razpravljali o posameznih področjih delovanja skupnosti socialnega varstva: o otroškem varstvu, socialnem skrbstvu, stanovanjski politiki, zaposlovanju, pokojninsko-invalidskemu zavarovanju, izobraževanju in zdravstvu.

Socialno-varstvene dajatve naj bi posameznikom ali družinam:

- Zagotovile osnovne življenjske pogoje oziroma kritje osnovnih življenjskih stroškov, kadar občani niso sposobni za delo in nimajo sredstev, niti premoženja niti sorodnikov, ki bi jih bili dolžni preživljati.

- Omogočila (otrokom, starejšim občanom), da koristijo storitve družbene dejavnosti, ali ustanove družbenega standarda, kadar niso sposobni sami kriti stroškov.

- Zagotovila osnovne življenjske pogoje tistim občanom, ki živijo v izjemno težkih pogojih (invalidi, bolniki, otroci z motnjami v telesnem in duševnem razvoju itd.).

- Omogočila šolanje tistim otrokom in mladim, ki jim starši tega niso sposobni zagotoviti, oziroma tistim odraslim, ki se zaradi posebnih težav ne morejo normalno vključiti v delovni proces (izobraževanje in usposabljanje za delo).

Nazadnje smo na seji pregledali gradivo za drugo sejo skupščine Skupnosti socialnega varstva SRS,

PROGRAM PRIREDITEV OB PRAZNIKU OBČINE JESENICE — 1. AVGUSTU

NEDELJA, 25. julija:

- ob 8. uri: pričetek mednarodnega balinarskega turnirja na balinišču v logu Ivana Krivca na Plavžu.

ČETRTEK, 29. julija:

- ob 18. uri: otvoritev kolektivne razstave likovnih del članov RELIK Trbovlje in DOLIK Jesenice v prostorih Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom.

PETEK, 30. julija:

- ob 16. uri: slovesen začetek del pri dograditvi osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli in izgradnji vzgojno-varstvene enote pri osnovni šoli 16. december v Mojstrani;

- gasilska vaja pri zgradbi Železarsko izobraževalnega centra Jesenice;

- ob 17. uri: promenadni koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev na prostoru pred skupščino občine Jesenice;

- ob 18. uri: slavnostna seja vseh zborov skupščine občine Jesenice v sejni dvorani občinske skupščine.

SOBOTA, 31. julija:

- ob 10. uri: pričetek slovesnosti ob 100-letnici industrijskega gasilskega društva železarne Jesenice in 45-letnici poklicne gasilske in reševalne čete pred gasilskim domom Železarne;

- ob 17. uri: otvoritev razstave likovnih del, nastalih v XII. planinski slikarski razstavi Vršč v hotelu Prisank v Kranjski gori;

- ob 19. uri: otvoritev razstave likovnih del, nastalih v III. planinski slikarski razstavi Vrata, v osnovni šoli 16. december v Mojstrani.

NEDELJA, 1. avgusta:

- ob 7. uri: teniški turnir v počastitev občinskega praznika v športnem parku v Podmežakli;

- ob 9. uri: tekmovanje v plavanju v letnem kopališču Ukova za pokal mesta Jesenic.

ZBOR INTERNIRANCEV IN DRUGE PRIREDITVE OB PRAZNIKU KS HRUŠICA

Na Hrušici se nadaljujejo prireditve ob letošnjem 30. krajevnem prazniku, ko se spominjajo tragičnega dogodka pred štirimi desetletji, ko so Nemci na Belem polju ustrelili 45 talcev.

V soboto, 17. julija, zvečer je bila slavnostna seja krajevnih družbeno-političnih organizacij. Spomnili so se tragičnega dogodka 27. julija leta 1942, spregovorili pa tudi o krajevni skupnosti Hrušica danes in nadalj-

njem razvoju na številnih področjih. Delegacija je odnesla venec k spomeniku padlih talcev na Belem polju.

V nedeljo popoldne je bilo v domu krajevnih organizacij na Hrušici srečanje internirancev, pregnancev in drugih krajanov. Slabo vreme je preprečilo, da bi bila udeležba še bolj množična, vendar se je kljub temu zbralo precej internirancev in izgnancev s Hrušice, prišli pa so tudi iz drugih krajev. Zbrane je najprej pozdravil Janko Kavalir, predsednik krajevnih konferenc SZDL Hrušica, slavnostni govornik pa je bil Jože Ulčar, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Jesenice. Obudil je spomin na 27. julij 1942, ko je Hrušica zajokala v nemi bolečini, ko je na Belem polju za svobodo izkrcavalo 45 talcev. Jože Ulčar je poudaril velik prispevek prebivalcev Hrušice med narodnoosvobodilno borbo. Govoril je tudi o povojni izgradnji in se dotaknil sedanjih gospodarskih težav. Posebej je poudaril, da vse premalo pozornosti namenimo osebnim odgovornostim, ki še prevečkrat ostaja le politična fraza.

V drugem delu srečanja je sledil krajski nastop godbe na pihala iz Gorij. Udeleženci so si ogledali stalno spominsko razstavo, ki so jo uredili v prostorih doma družbenih organizacij. Obsega različne dokumente iz zgodovine NOB na Hrušici, fotografije o dejavnosti društev in organizacij ter o praznovanju krajevnega praznika v zadnjih letih.

Ogledali so si tudi razstavo numizmatičnih predmetov, ki so jo za letošnji krajevni praznik pripravili Janez Palčič, Zdravko Kavalir in Ferdo Rosnaky.

Letošnje praznovanje krajevnega praznika bodo sklenili v torek, 27. julija, ko bodo krajanji Hrušice odšli na grobove padlih talcev v Begunje, kjer bo ob 16. uri žalna komemoracija. V kulturnem programu bo nastopil oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in recitatorji DPD Svoboda Hrušica. Posebni avtobus bo odpeljal ob 15. uri in 30 minut z avtobusne postaje na Hrušici in bo ustavljal na Plavžu na Jesenicah, na Javorniku in v Žirovnici.

J. R.

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarna Felten in Guillaume bo ob koncu letošnjega leta ustavila obratovanje svoje jeklarne z dvema 50-tonskima SM pečema in valjarne žice v Diemlach. Oba obrata sta bila zastarela in zato nerentabilna in v bodoče bo valjano žico, potrebno za žičarno tega podjetja, dobavljala valjarna žice v železarni Donawitz, ki pripada največji avstrijski železarski družbi VOEST-ALPINE.

Stane Torkar

ZA VARNOST V PROMETU MORAMO SKRBETI VSI

Za varnost v cestnem prometu moramo poskrbeti tudi udeleženci v prometu, ne le tisti, ki so odgovorni za vzdrževanje cest. Pa velikokrat nismo preveč vestni pri vzdrževanju avtomobila, neprevidni smo pri vožnji, tudi pešci se na cestah včasih obnašajo prav neodgovorno.

Neodgovorno se obnašamo tudi do prometnih znakov, ogledal in podobnega. Ni tako redek primer v jeseniški občini, da so prometni znaki obrnjeni, prevrnjeni in podobno. Še slabše se godi ogledalom. Brž, ko jih namestijo, če jih seveda sploh dobijo, so že razbita. Pri tem velja opozoriti, da ogledalo stane 12.000 din, nanj pa je potrebno čakati tudi pol leta, saj je izdelava cestnih ogledal povezana z uvozom.

In tako tisti neodgovorni posamezniki, ki razbijajo cestna ogledala, ne samo ogrožajo varnost v cestnem prometu, ampak delajo tudi družbeno škodo, saj moramo nemalo dragocenih deviz porabiti tudi za nadomeščanje razbitih ogledal.

Rk

PRAZNOVANJE KRAJEVNEGA PRAZNIKA V KS SAVA

V dneh od 10. do 15. julija smo krajani krajevnih skupnosti Sava praznovali svoj praznik. Ob praznovanju se spominjamo in obujamo spomine na veliko stavko delavcev bivše KID, ki je potekala sredi julija 1935. leta. Letos poteka torej že 47 let, odkar so delavci ustavili delo in ostali v tovarni in se prek svojih zaupnikov borili za boljše delovne in plačilne pogoje. Zato ni slučaj, da je ravno naša krajevna skupnost izbrala 12. julija, to je dan pričetka stavke, za svoj krajevni praznik.

Za čim bolj slovesno množično praznovanje je bil izvoljen odbor pri krajevni konferenci SZDL, ki je pripravil program, ki je bil tudi v celoti izpeljan. Pred samim pričetkom praznovanja je v petek, 9. julija, krajevni odbor ZB NOV SAVA organiziral polaganje venca k centralnemu spomeniku pred železniško postajo, vsa spominska obeležja pa so okrasili s cvetjem. Člani komisije za socialno zdravstvena vprašanja pri krajevni skupnosti so obiskali v domu dr. Franceta Berglja in na domovih bolne in ostarele krajanke ter jim čestitali h krajevni prazniku. Ta akcija je še v teku.

Desetega julija je bil organiziran pohod — ta je po sklepu letošnje skupščine KO ZB NOV Sava postal tradicionalen — do spominskega obeležja NOB na Sušju pod Gregorjevim rovtom, kjer sta padla borca — vosovca Pavel Gmajnar in Marjan Rupar. Pohodniki so tam položili venec. O padlih vosovcih je navzočim spregovoril Ciril Šoberl. Po kratki komemoraciji so se pohodniki podali na Pristavo, kjer je bilo tovariško srečanje. Udeležba bi bila lahko boljša, posebno smo pogrešali mlade, na katere prenašamo tradicije NOB.

12. in 13. julija je bilo turnirsko tekmovanje v malem nogometu na igrišču za osnovno šolo Prežihov Voranc. Tekmovalo je deset ekip. Prehodni pokal je osvojilo moštvo TOZD Strojne delavnice, moštvo TOZD Transport je bilo drugo, tretje in četrto mesto pa si delita moštvi Optimisti in Plavž. Te ekipe so prejele ustrezne diplome.

14. julija je bilo v prostorih ŽIC organizirano strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško. Tekmovalo je pet ekip. Prvo mesto je dosegla ekipa TOZD Transport v sestavi: Moher, Žvab in Petkovski s 199 krogi, druga je bila ekipa Društva upokojencev Jesenice s 178 krogi in tretja ekipa krajevnih skupnosti SAVA s 160 krogi. Najbolje so se izkazali v strelja-

nju Vinko Sedej z 72 krogi, Oto Moher — 68 krogov in z istim številom krogov Petkovski, vendar z manjšim številom zadetkov v črno.

Osrednja slovesnost je bila ob zaključku praznovanja v četrtek, 15. julija, v domu TVD Partizan. Kulturni program so izvajali pevci Društva upokojencev Jesenice, recitatorska skupina gimnazije in skupina gledališča Tone Cufar. Uvodoma je o pomenu krajevnega praznika in o nalogah krajanov in organov krajevnih skupnosti spregovoril predsednik skupščine Maks Dimnik, ki je poleg dosežkov in bodočih nalog vsem navzočim in vsem krajanom čestital k prazniku.

V imenu izvršnega sveta skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij je izročila pozdrave Rina Klinar. V svojem pozdravnem govoru se je poleg drugega predvsem osredotočila na naloge, ki čakajo organe in krajanje krajevnih skupnosti v tem obdobju ter o bodočem delu skupščine občine.

Sledila je podelitev bronastih priznanj OF za letošnje leto, ki jih je podelil predsednik krajevnih konferenc SZDL France Globočnik. Priznanja so prejeli: Društvo upokojencev Jesenice, Tone Jasnič, Jože Miko, Jože Šaver, Zvone Stražisar in Katja Zupan. Priznanja so podeljena za dolgoletno in uspešno družbenopolitično delo v krajevni skupnosti.

Na slovesnosti so tudi razvili nov prapor krajevnega odbora ZB NOV SAVA. Ob tej priliki je spregovoril predsednik KO ZB NOV Maks Gazvoda. Iz njegovih uvodnih misli in podatkov povzemamo, da se je odbor po več letih letos odločil za nakup. Pridobil si je pokrovitelja, in sicer konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne, druge organizacije in posameznike v krajevni skupnosti pa je odbor zaprosil za odkup zlatih in srebrnih žebelčkov. Krajevna organizacija je našla dovolj razumevanja, saj so poleg pokrovitelja, ki je

znatno finančno podprl nakup, pripomogle k nakupu prapora še naslednje organizacije in posamezniki: osnovne organizacije sindikata Železarne: TOZD Plavž, Jeklarna, Vzdrževanje, Strojne delavnice, Energetika, Transport in Družbena prehrana; SGP Gradbinec, poslovna enota Jesenice; trgovsko podjetje Rožca; trgovsko podjetje Slovenija avto; zavarovalna skupnost Triglav, poslovna enota Jesenice; hotelsko in turistično podjetje Gorenjka; Ljubljanska banka — temeljna banka Gorenjske, poslovna enota Jesenice; trgovsko podjetje Merkur Kranj, enota Jesenice; železniško gospodarstvo ZTO — TOZD Jesenice; Franc Ambrožič, Jesenice; Cvetličarna Zvonček, Jesenice; Cedomir Cvetkovič, Jesenice; Mizarstvo Šlibar, Jesenice; Pekarna Vidic, Jesenice; Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje, Jesenice; krajevna skupnost SAVA — volišče 32 in Jože Boškin, Jesenice.

Vsem darovalcem se organizacija še enkrat najiskreneeje zahvaljuje.

Predpisi o praporih ZB NOV ne dovoljujejo nošenja traku pokrovitelja na praporu, kakor tudi ne žebelčkov na drogu prapora. Zato so ločeno za prapor in ločeno za trak ter žebelčke naročili ustrezni vitrini, ki bosta viseli v prostoru krajevnih skupnosti in bosta na ogled obiskovalcem tega prostora.

Prapor je razvil predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Šerbič. Ob razviti prapora je na kratko omenil naloge, ki stojijo pred delovnimi organizacijami oziroma delavci.

Ob zaključku se v imenu krajevnih konferenc SZDL in ostalih organov KS zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli k uspešni izvedbi praznovanja: odboru za organizacijo tekmovanja, organizatorjem pohoda in tekmovanja, upravi TVD Partizan za prostor, pevcem Društva upokojencev Jesenice, osnovni šoli Prežihov Voranc in ŽIC za izvedbo tekmovanja, skupinami gimnazije in gledališča Tone Cufar, režiserki Veri Smukavčevi za režijo programa in vsem ostalim.

Za KK SZDL in druge
organe KS
Mirko Zupan

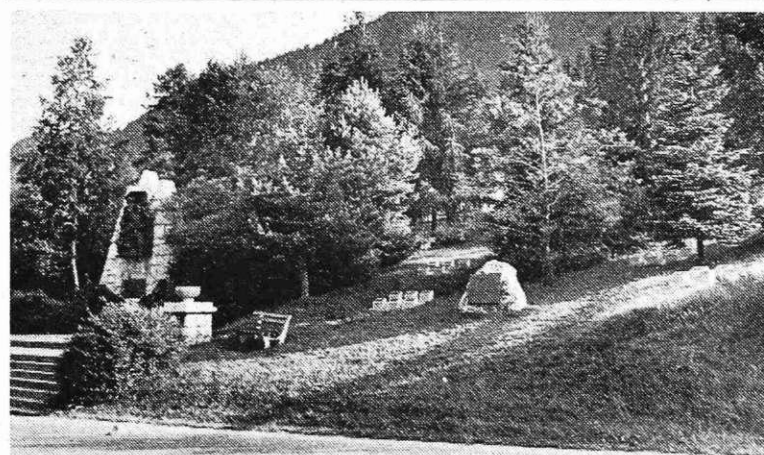
Martirji med štrajkom leta 1935

Nastop pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice (Foto B. Blenkuš)

Pohodniki pred spominskim obeležjem

Spomenik talcem na Belem polju (Foto I. Kučina)

prek 30 moških in 12 žensk-aktivistov in aktivistk, katere so začeli neusmiljeno mučiti po znanih nacističnih metodah. Po stanovanjih aretiranih so ropali hrano in domače žganje in se pijani izživljali na svojih žrtvah. Zaslisevanje je trajalo teden dni podnevi in ponoči v dveh sobah. V eni sobi sta zaslisevala gestapovec Druschke in njegov tolmač Franc Kompan iz Raven na Koroškem, v drugi sobi gestapovec Liencke in tolmač — gestapovec Zwisch, sicer koroški Slovenec. Naše aktiviste so pretepali z gumijevkami in zverinsko mučili.

V jeseniških zaporih je trajalo zaslisevanje naših aktivistov do 16. julija. Naslednji dan, 17. julija, pred peto uro zjutraj je prišlo več tovarnjakov nemške policije, ki je obkolila Hrušico. Vse ljudi so nagnali iz hiš in stanovanj, mnoge tudi napol oblečene. Ta dan so aretirali 32 družin in več posameznikov, katere so odpeljali v gostilno k Pajerju, kjer je skupaj z gestapovci razpored vodil izdajalski župan Smolej-Korenc. Može in odrasle sinove so nagnali na tovarnjak in z njimi tudi nekaj žensk, katere so odpeljali v Begunje. Žene z otroki pa so odpeljali v Sentvid. Slovo teh ljudi je bilo žalostno, nekateri se niso videli cela tri leta in mnogi nikdar več. Dne 22. julija 1942 so vse naše aktiviste iz jeseniških zaporov v polnem avtobusu odpeljali v Begunje.

Izpraznili so tudi kletne prostore v Kovačevi hiši (nasproti Železarne), kjer so bili naši možje, ki so bili vsi poraščeni, ko so jih pripeljali v Begunje. Gestapo jih je očitno zasmehoval, kot da so res pravi banditi.

Vse može in ženske, ki so bili obdolženi aktivizma, so dali v bunkerje, ostale pa po sobah. Notranja holecina naših ljudi je bila takrat večja od telesnih ran, zlasti ob spoznanju, kako je gestapo na premeten način v nekaj dneh dobil v past svoje žrtve. Najhuje je bilo tistim, ki so doma pustili pripravljene nahrbtnike za odhod v partizane. Posledice slabe organiziranosti in medsebojnega nezaupanja so se mnogim masčevale. V tem času je bilo več kot 150 ljudi s Hrušice zaprtih v Begunjah in v Sentvidu.

Na usoden dan, 26. julija 1942, je na Belem polju pri Hrušici manjša skupina partizanov napadla nemški avto, v katerem so bili oficirji, od katerih je bil eden mrtev in dva ranjena. Zaradi tega so že naslednji dan, 27. julija, v jutranjih urah po sobah začeli zbirati talce, katere so odpeljali ob 7.30 iz begunjskih zaporov. Bilo je 37 Hrušičanov in osem Jeseničanov. Na Belem polju so se ustavili prav na mestu, kjer je bil napaden nemški avto. Nadaljevanje

OB 40-LETNICI STRELJANJA TALCEV NA BELEM POLJU

SPOMINI VIKE AMBROŽIČEVE, ŽENE ENEGA ŠTIRIH AMBROŽIČEVIH BRATOV, KI SO BILI PRED 40 LETI USTRELJENI KOT TALCI.

Franc Ravnik, rojen leta 1912 na Bohinjski Beli, je kot železničar stanoval na Hrušici št. 63. Bil je član trojke od spomladi leta 1941. Ob množični selitvi prebivalcev Hrušice je bil z družino izseljen v Guncenhausen. Tam je v menzi nemških oficirjev ukradel revolver in 20. maja 1944 pobegnil domov, toda ne na svoje stanovanje na Hrušici. Oglasil se je samo pri sorodnikih v Radovljici in odšel takoj v partizane, kjer je padel 15. oktobra 1944. leta v Poljanski dolini.

Ciril Triler-Ciro je pred vojno stanoval na Hrušici. Bil je od vsega začetka simpatizer Osvobodilne fronte in ožji sodelavec organizatorjev Ivana Krivca, predvsem pa Janeza Branca, s katerim sta skupaj delala na prometnem oddelku v železarni. V partizane je odšel 1941. leta in se pogosto povezoval z našimi aktivisti vse do množičnih aretacij in selitve družin ustreljenih talcev na Belem polju julija 1942.

Mladina s Hrušice je pred vojno tudi po odseljenju vojaškega roka težko dobila primerno zaposlitev. Zato so mnogi za skromno plačo krampali na progi od jeseniške postaje do sredine karavanskega predora. Od sredaprila leta 1941 je s temi mladinci delal Ferdo Koren z Jesenic. Ob razpadu stare Jugoslavije je namreč šel med prostovoljce branit domovino, ko pa se je vrnil, ni bil več sprejet na delo v železarno, zato se je zaposlil pri sekciji državnih železnik kot progovni delavec. Med našimi fanti si je takoj pridobil zaupanje. Ob dnevnem politiziranju so se dogovorili za širše sodelovanje.

Franc Potočnik in njegov brat Jože sta doma v kletnih prostorih pripravila večjo sobo za mladinske sestanke. Povabili so sodelavce in nekaj vaških fantov. Ferdo Koren je organiziral mladinsko organizacijo in tudi vodil sestanke. Toda samo do 20. junija 1941. leta, ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo. Tega dne je odšel v partizane. Ferdo Koren je bil velik tovariš in je hruščanskim fantom preskrbel tudi namestnika. Sestanke je vodil njegov prijatelj z Jesenic.

Ivan Krivec je od vsega začetka vojne ilegalno sprejemal iz Ljubljane protifašistično literaturo, katero je naša mladina pridno razmnoževala. Mladi so bili takrat zelo agilni pri razširjanju propagandnega materiala, predvsem pri zbiranju živilskih kart in cigaret, katere so oddajali v trafiko Mariji Kobentar, da jih je večje količine oddajala za partizane že od leta 1941 dalje.

Mladina je bila takrat pripravljena na najhuje akcije, zato se je ob napovedani decembrski vstaji na Gorenjskem 16. decembra 1941 v velikem številu zbrala v kletni sobi pri Potočnikovih. Tudi Hruščani so hoteli prispevati po svojih močeh k vstaji in se pridružiti zavednim Gorenjcem pri krepitvi narodnoosvobodilnega gibanja, da bi oslabili okupatorjevo vojsko, ki so jo nujno potrebovali na vzhodni fronti. Mladi so čakali nadaljnjih navodil od starejših aktivistov, ki so bili zbrani v gostilni pri Pajerju. Z njimi so se dogovorili, ker niso imeli dovolj orožja, da najprej razorožijo nemško vojsko pri predoru, nato pa skupaj odidejo v partizane. Ta načrt jim je preprečil neki strojevodja z Jesenic, ki je Ivana Krivcu prinesel prepoved za množično vstajo, oziroma, da se akcija odloži za nedoločen čas.

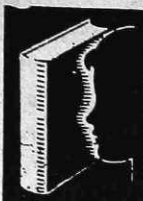
Hruščanje po radiu iz Londona, zlasti dr. Kuharja, znanega klerikalca, narodnoosvobodilnemu gibanju ni bilo v korist, temveč v škodo. Nekaterim je to celo ugajalo, ker je bila v tem času huda zima, češ, da ne bi mogli dolgo vzdržati v partizanih. Že takrat pa so začeli tudi z množičnimi aretacijami in streljanjem. Kako usoden je bil ta večer za naše fante in može, se je izkazalo kasneje. Nemškutarski župan Pavel Smolej je opazil, da tolikšno zbiranje moških pri sosedih ni normalno. Zato je postavil na stražo svojega starejšega sina, da je iz zgornjih prostorov hleva opazoval in zapisoval vse, ki so odhajali iz gostilne Pajer in od Potočnikovih.

Po neizvedeni decembrski vstaji je življenje na vasi potekalo dokaj umirjeno. Naši aktivisti so še dalje ilegalno sodelovali z narodnoosvobo-

dilnim gibanjem, ne da bi slutili, kaj vse jih čaka. V začetku aprila leta 1942 so partizani v Nikoličevi trgovini izvedli prehrabeno akcijo, ki je dobro uspela, toda ponovno razburila domače simpatizerje Nemcev. Mladina je bila takrat željna akcij, zato so sami hoteli minirati karavanski predor, toda starejši so jim to preprečili. Franc Potočnik je organiziral mladino, da so 3. julija 1942 na spodnji železniški progi požagali več košatih dreves čez progo, da so s tem začasno onemogočili prevoz delavcev v tovarno. Naslednji dan so hoteli onesposobiti tudi progo v Avstrijo. V noči od 3. na 4. julij 1942 so partizani ponovno izvedli prehrabeno akcijo v trgovini Nikolič. To je bil dovolj velik razlog za razburjenje. Zato sta župan Smolej in Nikolič takoj izročila seznam naših aktivistov (napisan 16. decembra 1941) in ga izročila gestapovcu Druschkeju na Jesenicah. Z aretacijami so začeli takoj in že ta dan aretirali dve osebi.

Janez Branc, rojen leta 1903 na Hrušici, je bil prometnik v železarni. Na prometu so bili vsi delavci simpatizerji Osvobodilne fronte, med njimi veliko Hruščanov. Ko je Branc 5. julija prišel na delo, so mu povedali, da je bil premikac Ješe aretiran (doma s Hrušice). Branc je takoj vedel, da je to delo domačih izdajalcev in da bo pritisk na Ješeta tolikšen, da ne bo vzdržal. Zato to noč ni več spal doma pri svoji družini. Ker je bil član odbora OF in trojke se je zavedal težkih posledic. S težkim srcem se je ločil od svoje družine in se 6. julija 1942 zjutraj s prvim vlakom odpeljal do Radovljice in od tam odšel v Lipnico k staremu svoje žene, kjer je takoj dobil zvezo s partizani na Jelovici. Prišel je v enoto komandanta Joža Gregoričiča-Gorenjca.

Ivan Krivec je bil takrat dva dni nepretorgoma v službi. Ko se je vrnil domov, mu je žena povedala, da je Branc že pobegnil. Takoj si je pripravil nahrbtnik in vse potrebno ter izginil v okrilje Mežakle. Uro kasneje so že aretirali njegovo družino in zvečer še družino Janeza Branca in še tri druge družine. Od tega dne dalje so se vrstile aretacije gestapa in tako se je v nekaj dneh znašlo v jeseniških zaporih

Ron KOVIC: **Generacija nasilja.** Roman. Pomurska založba 1982. (Zbirka PESTI)

Med novimi romani že skoraj prevladujejo dela, ki zajemajo snov neposredno iz pisateljevega življenja, torej dela, ki bi jih kdaj prej uvrščali med spomine in avtobiografije. Romane pišejo ljudje, ki so sami kaj izjemnega doživeli. Ljudje, katerih življenje je, kot pravimo, »pravi roman«. Pri tem ne gre samo za izjemnost in slikovitost junakovih doživetij. Roman skoraj vedno, kot se zdi, opisuje inhibicijo, onemogočanje. Po domače povedano: kakšne težave ali ovire na poti k cilju. Najbolj očitno je to pri pustolovski romanu: kaj so pustolovščine drugega, kot težave, borba in trpljenje — in zdi se, da tako junak kot tudi njegov nevidni dvojnik — bralec z vso dušo hlepi prav po čim hujših težavah.

Tisto, kar junaka onemogoča, je navadno zunaj njega. Okolje, na primer, onemogoča izpolnitev ljubezni. Ni pa vedno tako: včasih so — tudi v ljubezenskih romanih — ovire v junakovi duševnosti. Tudi v Don Kihotu (kjer je onemogočena zdrav pamet) izhajajo težave iz junaka samega. V kriminalkah je onemogočena pravica: dosežena bo šele na koncu pripovedi. Večina romanov je usmerjena v tak konec, v to, da bo onemogočanje konec koncev obvladano.

Navadno gre za izjemne težave, — in junaki so pogosto tudi izjemne osebnosti. Ne pa vedno. Kakšen je recimo junak pričujočega izpovednega romana — invalid-veteran vietnamske vojne Ron Kovic? To, kar ga je doletelo — dosmrtna hromost od pasu navzdol — je gotovo nekaj izjemnega, ni se pa po to primerilo izjemnemu človeku. Nasprotno, Ron Kovic, kakršen se je sam priglasi za službo v slavi (ali pa zloglasni, kakor za koga) ameriški mornariški pehoti, in ki se je podal na vietnamsko bojišče poln domoljubnih čustev in prepričan v poslanstvo Amerike, in ki je pri tem čutil neomajno voljo, da se bo lahko izkazal na braniku demokracije — ta fant ni izjemen, pač pa je pravo utelešenje neke povprečnosti.

Ali gre v pričujočem romanu za preboj iz te povprečnosti?

Da in ne. Kot rečeno, se je junak napotil reševati demokracijo, hkrati pa je upal, da se bo vrnil z bojišča ovenčan s slavo. Res je dobil odlikovanja, cena za to pa je bila strahotna: vzeto mu je bilo takorekoč vse, kar daje k uspehom stremecu mlademu človeku voljo in veselje do življenja. Nihuje je bil prizadet zaradi izgube moškosti; o tem na več mestih govori z veliko iskrenostjo.

Kako se je junak reševal pred obupom? Ta obup je bil toliko hujši, ker je bolj ali manj nejasno čutil, da se je »žrtvoval« za slabo stvar. Ni pa spregledal pri priči. Nekaj časa se je celo pustil voditi na domoljubne parade, razkazovali so ga navdušenim množicam — ne kot svari, pač pa kot zglede! Končno pa se bi mu lahko vse skupaj uprlo že takrat, ko so mu med drilom, kakršnemu so podvrženi novinci pri mornariški pehoti, »prali možgane«. Pa se mu ni, bil je eden tistih, ki se rade volje pustijo dresirati. Tako mora biti. Kdor to zdrži, je dokazal, da je pravi moški. Kasneje v Vietnamu, ko so se pred njegovimi očmi in celo po njegovih zasluzih dogajale čudne reči, reči, ki so smrdele po zločinu in vojnih grozodejstvih, je bil sicer zbežan, vendar daleč od tega, da bi spregledal.

Do prve komaj opazne preobrazbe je prišlo na prej omenjeni paradi veteranov. Tako so opisani junakovi občutki: »Kljub vsemu je bilo težko igrati heroja; z Eddijem sta nekajkrat pomahala, a kmalu je spoznal, da se boljšeči obrazi ne bojo spremenili, in ni si mogel pomagati, vendar se je začel potiti kot žival v potujočem živalskem vrtu; kot da sta z Eddijem nekakšna razstavna predmeta na razstavi trofej.«

Iz navedenega odlomka lahko spoznamo tudi to: publika, ki je opazovala parado (»boljšeeči obrazi«), očitno ni kazala ganotja in domoljubnega navdušenja, pač pa zgroženost.

Ron Kovic je vseskozi prepričljiv v svoji preproščini, ne kaže se kot neko, ki bi bil vajen misliti s svojo glavo. Ko je v nekem nesmiselnem spopadu med begom pred Vietnamci (pomotoma?) kot komandir voda ubil lastnega kaplarja, ga je to sicer vrglo iz tira. Reagiraj je tako, da je začel bolj pogosto moliti in premišljevati o tem, da bi šel za duhovnika. Ko so kasneje po pomoti pobili gručo vietnamskih otrok, je bil pre-

tresen, pa vendar se je pustil voditi naprej in je mislil samo na to, kako bi se izkazal.

Osrednji del knjige govori o telesni in duševni bedi človeka, ki se je žrtvoval za stvar, v katero vedno manj verjame. In končno, ki se spreobrne v nasprotnika vojne — kajpak po zaslugi prijateljev. Nekaj časa je Ron Kovic z vso vnemo agitiral proti vietnamski vojni, se udeležil nešteti zborovanj, pri čemer se mu je zgodilo, da so ga policisti pretepli in zaprli, domoljubneži pa zasramovali. Konec koncev pa tudi v tej aktivnosti ni našel pravega zadoščenja. Zdi se, da se je kot človek znašel šele potem, ko je začel pisati to knjigo.

Izpoved invalida bo marsikoga pretresla. Predvsem zato, ker je Kovic tudi kot pisatelj ostal pred-

vsem preprost človek, ki je zmožen brez ovinkarjenja spregovoriti o najbolj mučnih stvareh. Večina bralcev pa bi si verjetno želela, da bi bil bolj izčrpen v opisu dogodkov na bojišču. Poznamo mnoga pričevanja o zločinu, ki so se dogajali v tej »umazani vojni«. Nekateri so v ameriških vojakih, ki so se borili v Vietnamu, videli junake, drugi spet brezdušne zver. Tu bi lahko imeli pričevanje nekoga, ki je sodeloval v zločinu, ne da bi pri tem bil zmožen spoznati, kaj se v resnici dogaja. Bil je le kolesce v vojnem stroju, kolesce, ki pa je vendarle dobro namazano s propagando, dobro psihološko obdelano. Žal je opis okvirne (vietnamske) zgodbe kratak in nedorečen. Mogoče sploh ne more biti drugače.

Marko Hudnik

KAJ MENIJO SEDMOŠOLCI O POKLICIH

Sedmošolci so še pred nekaj leti precej brezskrbneje vstopali v osmi razred, na koncu katerega se je bilo treba vpisati na eno od srednjih šol. Od tedaj do danes se je v svetu poklicev, šol, predvsem pa v svetu dela in potreb po delavcih toliko spremenilo, da mora današnji sedmošolček dosti odgovorneje zbirati potrebna znanja in informacije.

V našem listu smo že večkrat predstavili želje, možnosti in končne odločitve osmošolcev. Z današnjim sestavkom pa želimo predvsem staršem, katerih otroci bodo jeseni poselili v osmošolske klopi, povedati, kako razmišljajo njihovi otroci oziroma mladostniki o svoji poklicni poti.

TUDI SEDMOŠOLCI RAZMIŠLJAJO

Skoraj vse sedmošolce v jeseniški občini, bilo jih je 365, smo proti koncu minulega šolskega leta spraševali o tem, kateri poklici so jim všeč, pa tudi o tem, za katerega od njih menijo, da bi ga še najlaže dosegli in zakaj. Nekateri odgovori so že dokaj zreli, pretehtani, druge učence pa resnejša priprava še čaka. Izbrali smo nekaj odgovorov, da bi bralcem popestrili naš sestavek.

Učenec M.: Med poklici, ki so mi všeč (slikar, arhitekt, mediciner), je slikar tisti, za katerega se mi zdi, da ga bo lahko dosegel. Takole razmišlja: Slikarski poklic mi je všeč predvsem zaradi ustvarjanja izdelkov, ki jih drugi ne znajo ali nimajo smisla za to. Želim si slikati podobe v tako bogatih barvah, kot, na primer, Michelangelo in drugi slikarji renesančnega obdobja.

Učenka M.: Všeč so ji družboslovni manipulant, ekonomski manipulant in medicinska sestra. O prvem poklicu pove tole: Ta poklic me veseli že od nekdaj. Prvič zato, ker je ta šola na Jesenicah in pa zato, ker je hodila moja teta pred tremi leti na to šolo in je rekla, da bi bila ta šola za mene čisto v redu. Pa ne samo zaradi tega, ne vem, ne znam napisati, zakaj — enostavno mi je všeč.

Učenka T.: Med poklici aranžer prostorov za razstave in proslave, oblikovalec nakita in novinar, je izbrala prvega, ker... »zelo rada oblikujem prostore, rada rišem in oblikujem in ker mi je všeč sploh vse, kar se tiče likovnega pouka in dela na likovnem področju.«

Učenec V.: Med tremi poklici: miličnik, prodajalec in telovadni učitelj daje prednost zadnjemu: Ta poklic mi je najbolj všeč zaradi športa. Rad bi otroke učil telovadbo, se z njimi igral razne igrice, tekkel z njimi in še kaj.

Učenec Z.: Policaj, gasilec, elektromehaničar so mu všeč, za prvega je dal takole oceno: »poklic policaja mi je všeč, ker nimam pretežkega dela. Moj stric mi je povedal, kaj delaš, če si policaj. Zato me je tudi navdušil.«

Učenec T.: Elektromehaničar, avtomehaničar in avtoelektrikar so njegovi priljubljeni poklici. Do avtomehaničarja se opredeljuje takole: »Všeč mi je, ker se že malo razumem nanj, v šolo pa bi bil najlaže sprejet, ker nimam dobrega uspeha.«

Učenec M.: Najbolj mu je všeč elektronika in nato ključavničarstvo. Svoje načrte bo usmeril k dru-

gemu področju: »Poklic, ki je obkrožen, mi je zato všeč, ker gledam v delavnici pri očetu, kaj vse nastaja iz železa. Menim, da bi ga lahko osvojil zato, ker niso potrebne odlične ocene in lahko prideš tja že s trojkami.«

Učenka M.: Zobna asistentka je najljubši poklic, navaja še vzgojiteljica in »študiranje«. Takole razmišlja: »Poklic me veseli, ker pišem, sprejemaš, se pogovarjaš, rada imam otroke.« Ne vem, če me bodo sprejeli, upam pa, da ni težko. Ta poklic bi tudi dosegla, ker uspeh ni potreben, da je odličen ali prav dober.

Učenec H.: Rad bi bil vojaški pilot ali policaj, razmišlja pa še o avtomehanskem poklicu. Kratko pojasni: »Najlaže ga dosegem zaradi takih šolskih cen.«

In tako vsi po vrsti, včerajšnji sedmošolci, ki so v teh počitniških dneh razkropljeni na vse strani in v vse republike. Približno 25 je med njimi takih, ki so svoje prijavnice že izpolnili. Osnovnošolske klopi bodo namreč zamenjali za srednješolske v tako imenovanih skrajšanih programih. Za katere poklice se bodo šolali? To so bodoči valjanci, žičarji, pomočniki vzdrževalcev in upravljalcev strojev in drugi kovinarji, monterji električnih omrežij, lesni delavci, pomožni šivalci in krojilci obutve. Nismo našli vseh strok, saj so skrajšani programi skoraj v vseh usmeritvah, omenjamo le tiste, v katere bodo že septembra vstopili nekateri včerajšnji jeseniški sedmošolci.

Če sklenem uvodna razmišljanja, lahko rečem, da so naši sedmošolci, ki so sicer znani po svojem nemiru in številnih konfliktih v šoli in še kje, večinoma že začeli primerjati svoje poklicne želje in svoja znanja, manj ocenjujejo svoje sposobnosti in zdravje in še najmanjkrat skušajo oceniti svoje želje z vidika možnosti za zaposlitev v poklicu, o katerem najbolj intenzivno razmišljajo.

Prihodnjič bomo strnili dobljene odgovore. Menimo, da so poučni za starše, pedagogoe, svetovalne delavce in seveda predvsem za učence, katere le še dobrega pol leta loči od razpisa, na katerega se bodo morali prijaviti.

Francka Thaler

MONI KOVAČIČ IN IVO MOJZER V LESCAH

Na hipodromu v Lescah bo v nedeljo, 25. julija, ob 14. uri velika vrtna veselica. Pela bosta Moni Kovačič in Ivo Mojzer, spremeljal ju bo ansambel Zenit. V primeru slabega vremena prireditve odpade.

Na Javorniku (Foto I. Kučina)

V 27. številki Zvezdaja z dne 15. julija so bili objavljeni trije prispevki, ki so obravnavali oziroma so se dotikali problema obnove in razširitve Triglavskega doma na Kredarici. Uvodnik »Ni mogoče na pamet dati rešitev za vsakodnevne odprte probleme v praksi« in članek »Botri inflacije« obravnavata predvsem obveznice kot možen vir financiranja gradnje na Kredarici, prispevek »Živahno gradbišče na Kredarici« pa bralce seznaja s stanjem na našem najvišjem gradbišču. Da bi bralci Zvezdaja dobili popolnejšo podobo o projektu posodobitve Triglavskega doma, dajem še dodatne informacije.

Potem ko sem v Mojastrani podedoval posestvo, sem se odločil za obnovo domačije. V banki sem z vložitvijo 20 starih milijonov dinarjev dobil 44 milijonov dinarjev kredita. Dvajset milijonov din je bil moj prihranek ali moje minulo delo, 22 milijonov dinarjev, ki jih bom vračal 15 let, pa pomenijo zadolžitve na moj bodoči priliv sredstev. Mislim, da pri tem nisem storil nič napačnega, saj tako ravna večina, ki si z lastnimi prihranki hoče pridobiti stanovanje, vikend in podobno. Banka je mesto, kjer se srečajo tisti, ki vlagajo svoje preiske vnovčenega minulega dela in tisti, ki na svoje bodoče prilive najemajo sredstva. To ni antistabilizacijsko, res pa je, da visoka inflacija zadolževanje spodbuja in da pri nas kljub povišani obrestni meri še vedno dolžnik pridobiva na račun tistega, ki sredstva vlagajo. Vsi si želimo, da bi z znižanjem inflacije, na primer, na mero, kot jo imajo naši severni sosedje, končno odpravili tovrstno izkoriščanje. Julijska eksplozija cen nam že ne vpliva upanja. Denar pa se mora tudi v sedanjih pogojih hitro obracati, saj to pomeni gonilo za novo ustvarjalno delo, zato ni napačno, če poleg zasebnikov tudi družbene organizacije pospešujejo denarni krogotok, zlasti, če se pri tem pridobi nov vir koristnih dobrin.

Menim, da bo razširjeni planinski dom na Kredarici, ki je naša najvišja oskrbovana gorska postojanka, meteorološka postaja, gorsko reševalno izhodišče, baza za SLO in jačanje narodnoobrambene sposobnosti, plodno vračalo vloženega sredstva. Glavni sad bo v širjenju gornštva, ki spada med najbolj množično in najbolj zdrav telesnokulturno aktivnost. Tudi v narodnoosvobodilni borbi smo planinci najlaže prenašali partizanske napore.

Gostinsko prenočitveni promet v Triglavskem domu je bil zaradi velikega obiska vedno aktiven in tako mora biti tudi v prihodnje. Razumljivo je, da planinske postojanke ne morejo biti tako akumulativne, da bi lahko same pokrivala razširjeno re-

produkcijo in same financirale svojo razširitev.

Tudi razširjeni Triglavski dom ne bi smel biti obremenjen z investicijskimi dolgi. V tem je razlog, da s široko zasnovano akcijo pri obnovi, obrtniki, umetniki, združenjem delu, institucijah, zamejcih in izseljenih hočemo zbrati toliko sredstev, da bo naložba pokrita. Prepričani smo, da je tudi med prebivalci občine Jesenice, v kateri se Triglavski dom nahaja, veliko razumevanja in da bo cela Gorenjska prispevala svoj delež za pospešeno rešitev triglavskega problema. Pri zbiranju sredstev so poseben problem obveznice.

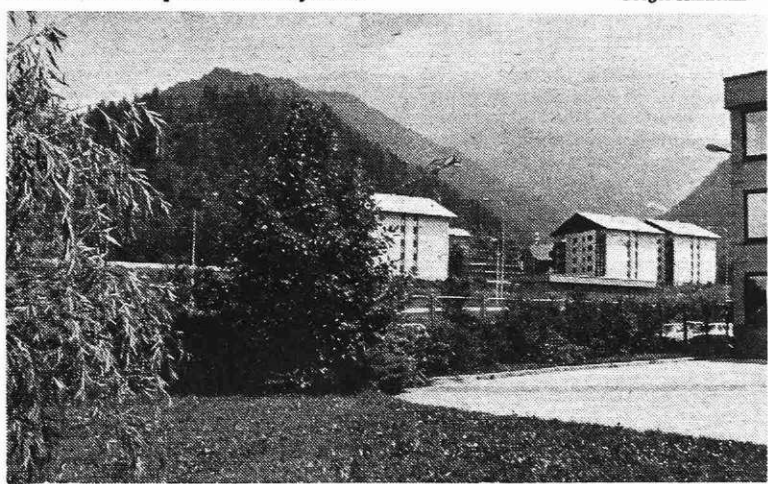
Vsi vemo, da samo nominalna vrednost obveznic ostaja nespremenjena, realna vrednost jim pa skladno z inflacijo stalno pada. Za organizacijo združenega dela je dodatna nerodnost v tem, da so obveznice sestavni del poslovnega sklada, na katerega se odmerjajo družbene davjate. Obveznice torej ne prinašajo obresti, temveč nasprotno, še odnašajo dohodek.

Obveznice se, na žalost, ne more vnaprej vnovčevati, težave pa obstajajo celo z vnovčevanjem zapadlih obveznic cestnega sklada, ker je Skupnost za ceste SRS blokirana. Likvidna dinarska sredstva so zato, kot dar za Kredarico, najbolj zaželena obveznica za tiste, ki bodo do konca izgradnje, oziroma zapadlosti blagovnega kredita izvajalca del vnovčevali. Ker je zbiranje sredstev na prostovoljni osnovi težavno in zahteva daljši čas, je projekt razdeljen v nov trakt doma in v obnovo obstoječega doma. Gradbena pogodba v obsegu 25,8 milijonov dinarjev je sklenjena samo za nov trakt, ki že leze iz temeljev, obnova obstoječega dela pa naj bi sledila leta 1983 in 1984.

Naložba za obnovo in razširitev Triglavskega doma na Kredarici ni tako obsežna, da je s široko nabiralno akcijo tudi v sedanjih težkih pogojih gospodarjenja ne bi mogli uresničiti. Izvajalec del je Gradbenec — TOZD za stanovanjsko in visoko gradnjo Jesenice, gradbeni nadzor opravlja Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice in tudi objekt sam je v občini Jesenice, zato naj bi tudi interes za posodobitev Triglavskega doma bil na tem območju največji.

Plan, organiziranost in mehaniziranost našega gradbišča je zagotovilo, da bodo zbrana sredstva učinkovito in koristno naložena. Smo kot pred devetimi desetletji na domoljubni in ustvarjalni preizkušnji. Največjo vrednost bo Trilavski dom dosegel, če bodo vsi Slovenci njegovi botri.

Gregor Klančnik

Gradnja četrtega stolpca na Koroški Beli (Foto I. Kučina)

NEIZKORIŠČENI NARAVNI ZAKLADI

Tam zemlja je naša zakipela, zahrepenela, v nebo je hotela, v višino poglajala se kot val.

Oton Župančič, 1904

Dovške, rutarske, borovške in rateške gore, ki se veličastno čredijo na južni strani Doline, so uživale pozornost in vabilo domače in tuje razumnike, naravoslovce, pesnike in pisatelje, ljubitelje naravnih lepot, znanstveniki in znamenitosti že v 18. in 19. stoletju. Proti trem triglavskim dolinam, v Beli potok, Za Ak, Pod Srce, Malo in Veliko Planičko, proti Vršcu, Krnici, v Veliko Drnino in Planičko so jih vodile številne gorske divjadi in boma pota pastirjev in lovec.

Samotne doline, zatrapi, okrajši in krnice, nad katerimi so se dvigale nazobčane stene, grebeni, stebri in vrhovi, ki so prebadali megle in oblake in se dotikali modrega neba, so bili vedno bogata paša za očmi.

Prvi, ki so prihajali v ta veličastni planinski svet, so kmalu postali najbolj ambiciozni za Triglav in njegovo pogorje. Za temi prvimi navdušenci so prihajali novi in novi ter se navduševali ne samo nad Triglavom, Stenarjem, Cmirom, Rjavino, Rokavi in drugimi skalnimi vršci, temveč so spoznali tudi rutarske, borovške in rateške gore, ki so vzbujale še večje zanimanje in navdušenje.

Tako kot mnoga leta se tudi danes ustavljajo pisane kolone izletnikov takoj, ko v Ratech ali na Korenskem sedlu prestopijo mejo in se jim v najlepši luči v vsej veličini predstavi Mangart (2678 m), za njim pa Jalovec (2643 m) s svojo značilno izlesano obliko s sosedi Poncami, Travnikom in Mojastravom. Tudi razvijane in zahtevne oči se ne morejo načuditi, ko v Podkorenju in še prav posebej v Kranjski gori hitijo po nazobčanih grebenih Prisojnika (2547 m) in Razorja (2601 m), dokler jim dih ne zastane od začudenja, ko zro neposredno in skalni zid Rogljice, Rakove špice in Škratlato, ki se nadaljuje z Rokavi in Oltarji. Aparati in filmske kamere begajo in iščejo posebne lepote po skalnih roboh, dokler se ne ustavijo na piramidi Špika (2472 m) in na kravro žarečih stenah Široke peči (2497 m), ki vzbujajo posebno spoštovanje.

Dovške, rutarske, borovške in rateške gore so izredno bogate, toda na žalost se neizkoriščen zaklad za nadaljnji razvoj in vzpon našega turizma, planinstva in plezalnega športa v svetovnem merilu. Vsi izletniki, ljubitelji naravnih lepot in tudi številni smučarji, ki le enkrat obiščejo Planičko, Vršci, Krnico, Drnino, rutarske gore — Martuljek ali si z zadovoljstvom in izredno srečo ogledujejo Triglav in njegove skalne sosedje, si vedno znova zaželejo obiskati poletni ali pozimi vsaj enega od teh skalnih, fantastično izoblikovanih vrhov.

Krajne skupnosti in številna planinska in turistična društva v Dolini oz. jeseniški občini bi morala prisluhniti željam in potrebam številnih domačin in tujih izletnikov, planincev, plezalcev, smučarjev vseh vrst,

da bi si od blizu ogledali ta izredna, na žalost neizkoriščena bogastva.

Številni hoteli, gostišča, turistične in gostinske organizacije v Mojastrani, Martuljku, Kranjski gori in Ratech bi morale odpreti vrata, ki vodijo v Planičko, skozi Planičko proti Vršcu in skozi Krnico proti skalnim vrhovom, ki navdušujejo številne sladokusce, proti rutarskim goram, ki nimajo primere v vsem dolomitnem in alpskem svetu. Vse doline, krnice, okrajši in zatrapi od Ratech do Dovjega in Mojastrane s skalnimi vršci nad njimi so neusahljiv virec sreče, miru in veličine, najbogatejše psihične in fizične rekreacije. Kaj lepšega in veličastnejšega si tudi razvijani in zahtevni izletniki, ne morejo želeli in najti. Na vsakem koraku se domačin in tujec ustavi, opazuje in hvali.

Že na prelomu stoletja so v Planiči, Krnici, Drnini, na Vršcu in v rutarskih gorah pastirji in lovci iskali svojo srečo in zadovoljstvo. Dr. Julius Kugy, dr. Henrik Tumi, ustanovitelju ljubljanskega muzeja Francu Hochenwartu, prof. Tušku, slavnim angleškim pionirjem našega turizma in planinstva so kazali strma pota proti vrhovom naših gor sprednji in zadnji Kurji, Tofi, Kavalarji in Kajžarji iz Ratech. Odlični gorski vodniki so bili tudi v Kranjski gori z Rebenkom, Bobkom, Kravanjem in številnimi drugimi, ki so preprečevali številne nesreče in skupaj s trentarji Pavrom, Motom Špikom in Bergincem reševali težko ali smrtno ponesrečene pionirje našega plezalnega športa in iz prepadnih in prevratnih sten. Prvi in pošteno valni gorski reševalci so bili tudi gorski vodniki Dovjega in Mojastrane še pred letom 1900.

Zato bi bilo prav, potrebno in priporočljivo, da planinska društva s svojimi alpinističnimi sekcijami in odseki ter postajami GRS v vseh krajih in središčih v Dolini skupaj s turističnimi društvi in potovalnimi agencijami takoj pristopijo k organiziranju in šolanju ter vzgoji izkušenih gorskih vodnikov, ki bodo varno in odgovorno vodili po brezpotjih in gosti mreži nadelanih in zavarovanih planinskih poti ter tudi prek sten in grebenov domače in tuje izletnike na Jalovec, Prisojnik, Škratlato, Razor, Špik in Široko peč. Z dobro organizacijo planinskega vodništva bomo načrtno, preventivno preprečevali številne planinsko-plezalne nesreče. Z izkušenimi gorskimi vodniki bomo odprli pot proti našemu izrednemu in na žalost še neizkoriščenemu bogastvu planinskega sveta številnim domačin in tujim gostom. Kranjska gora, naše največje zimskošportno središče, ne bi smela privabljati turistov samo pozimi, gorski vodniki bi njen sloves podaljšali tudi na poletje, prek vsega leta. Zato je nujno potrebno, da v Planiči, Kranjski gori, Martuljku, na Dovjem in v Mojastrani ustanovimo vodniško službo in čimprej vzgojimo in izšolamo vrsto dobrih in poštenih gorskih vodnikov iz najboljših plezalcev, alpinistov in gorskih reševalcev, ki bodo pokazali poti proti našim še neizkoriščenim naravnim zakladom, ki se ponujajo na vsakem koraku in pogledu.

Žuro

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1982

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Čufarjevih plaket skupščina Kulturne skupnosti Jesenice razpisuje

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1982

Čufarjeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju kulturnih dejavnosti,
- ustvarjalno in poudarjalno delo na področju kulture,
- dolgoletno uspešno delo na področju kulture,
- kvalitetne dosežke v posameznih kulturnih dejavnostih,
- dosežke strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.

Predloge za podelitev lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo je treba predložiti strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4, do 1. septembra 1982.

ZAHVALE

Ob izgubi drage žene, mame in tete

ANČKE BAŠELJ

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in sočustvovali z nami.

Zahvaljujem se sodelavkam vzgojnovarstvene organizacije Cilke Zupančič Koroška Bela za podarjeno cvetje, sosedji Lojzki Krivčevi za vsestransko pomoč, pevcem za žalostinke in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož Gustelj, hči Helena z družino in ostalo sorodstvo.

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

CIRILA ZUPANČIČA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in sočustvovali z nami.

Posebno zahvalo smo dolžni dr. Grošlju za nesebično pomoč ter osebju kirurškega oddelka Splošne bolnice Jesenice.

Zahvaljujem se vsem sorodnikom, znancem in vaščanom za podarjeno cvetje in pomoč, pevcem za žalostinke ob doprtem grobu in vsem tistim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi drage mame

ANTONIJE JALEN

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, sosedom, vsem prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, z nami sočustvovali, darovali cvetje in vence in jo spremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala Mariji Sinkovec za poslovljene besede in pevcem za zapevte žalostinke.

Prav vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: sinova Jože in Marjan za ženo Kati

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice in Društvu invalidov Jesenice se iskreno zahvaljujem za prisrčno čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Ivanka Ambrožič
V. Svetina 17, Jesenice

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko in dobre želje ob mojem prazniku. Enako tudi jaz želim društvu mnogo uspehov!

Vinko Intihar

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice in Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitke ob mojem življenjskem jubileju.

Anica Zorman

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem ter vodstvu restavracije Kazina za dragoceno darilo. Želim jim veliko delovnih uspehov!

Kristina Kraljič

Članom gorskih reševalnih služb, delavcem milice in sovaščanom, ki so požrtvovalno in nesebično pomagali pri reševanju nesrečno preminelega SREČKA ŠORLIJA, iskrena hvala.

Svojci

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 24. julija, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Delikatesa - poslovalnica 7, Titova 7 in Delikatesa - Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juliju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 27. ŠTEVILKE ŽELEZARJA

ogrizek, brokeraža, Počitelj, LP, natič, aker, parmezan, AP, Vadim, Alatri, Akka, el, Li, štab, ena, otroci, št, Lenart, optika, FS, Ars, ENI, Ivo, Ron, skok, Meri, Man, Nal, Erik, Aragon, Indija, invalid, Bombay, nit, Krim, Rea, Enij, Kne, at, eta, Aar.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na proslavo občinskega praznika 1. avgust, ki bo v soboto, 31. julija, ob 18. uri v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13. Obenem prosimo člane, ki še niso poravnali članarine in prispevka za vzajemno samopomoč za leto 1982, da to storijo še ta mesec.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto 24. julija: Peter PRIMOŽIČ, Jesenice, Finžgarjeva 2.

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko in dobre želje ob mojem rojstnem dnevu.

Društvu želim še mnogo uspehov pri njihovem nadaljnjem delu.

Jakob Petek

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

24. in 25. julija hongkonški barvni film TIGROV BES; režija Yeh Yung Cha, v glavni vlogi Ling Chia Jen, ob 17. in 19. uri.

26. in 27. julija amer. barv. drama KAZNILNICA; režija J. Fanaka, v gl. vlogi Leon Isaak, ob 17. in 19. uri.

28. julija angl. barvni pust. film AGENT ST. 1 TAJNE SLUŽBE; režija Lindzi Sontef, v gl. vlogi Niki Henson, ob 17. in 19. uri.

30. julija amer. barvni rock musical JABOLKO; režija Menahem Golan, v glavni vlogi Catherine Mary, ob 17. in 19. uri.

31. julija in 1. avgusta amer. barvni pustolovski film ALI JE PILOT V LETALU; režija Jim Abrahams, David in Jerry Zucker, v glavni vlogi Robert Hays, Julie Hagerty, FEST 81, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

24. in 25. julija amer. barvni film KAZNILNICA ob 18. in 20. uri.

26. in 27. julija hongkonški barvni karate film TIGROV BES ob 18. in 20. uri.

29. julija angl. barvni pust. film AGENT ST. 1 TAJNE SLUŽBE ob 18. in 20. uri.

30. julija amer. barvni glasbeni film GALSBI NIKOLI KONCA ob 18. in 20. uri.

31. julija in 1. avgusta amer. barvni pust. film BEG IZ ALKATRA ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

24. julija avstralski barvni. seks. film PACIFIC BANANA ob 20. uri.

28. julija amer. barvna drama KAZNILNICA ob 20. uri.

31. julija hongkonški barvni karate film TIGROV BES ob 20. uri.

4. avgusta amer. barvni pust. film BEG IZ ALKATRA ob 20. uri.

KINO DOVJE

24. julija zah. Nem. barvna seks. kom. NPOGREŠLJIVI OSKAR ob 19.30.

25. julija avstralska barvna seks. kom. PACIFIC BANANA ob 19.30.

31. julija amer. barvni film KAZNILNICA ob 19.30.

1. avgusta hongkonški barvni karate film TIGROV BES ob 19.30.

AMD JESENICE IŠČE POBIRALCA ČLANARINE

AMD Jesenice vabi k sodelovanju vse, ki bi v popoldanskem času opravljali delo pobiralca - inkasanta članarine naših članov po domovih (prednost imajo upokojenci). Za letošnje leto je zaradi obolenosti sedanjega inkasanta ostalo nepobrane članarine le še za tekoče tromesečje. Dogovorili pa bi se za morebitno sodelovanje tudi v prihodnjem letu. Prijave sprejemamo vsak dan, razen sobote in nedelje, od 15.30 do 18. ure v pisarni doma AMD Jesenice na Javorniku, do vključno 30. julija

AMD Jesenice

ABC POMURKA - trgovska delovna organizacija GOLICA, o. o., odbor za delovna razmerja - TOZD Delikatesa o. sub. o.

ponovno objavlja

prosta dela in naloge čistilke v delovni skupnosti temeljne organizacije na Jesenicah, Titova 22, s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Pogoji:

- lahko z nedokončano osemletko,
- zaželeno so delovne izkušnje,
- enomesečno poskusno delo,
- delovni čas od 14. do 22. ure.

Kandidatke naj ponudbe pošljejo na naslov: Trgovska delovna organizacija GOLICA kadrovska služba - Jesenice, Titova 22, v 15 dneh po objavi.

O izbiri bodo kandidatke obveščene v 15 dneh po opravljenem postopku.

ZAHVALA

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela - pripravljalni odbor za izvedbo revije pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske, se javno zahvaljuje vsem organizacijam združenega dela, ki so s svojimi prispevki omogočili izvedbo te revije v takem obsegu, kot si ga je zamislil pripravljalni odbor.

Zahvaljujemo se Železarni Jesenice, Ljubljanski banki TBG Kranj, Gorenjska

oblačila, TOZD Konfekcija Jesenice, Kulturni skupnosti Jesenice, TOZD Profilaria, TOZD Valjarna bluming-štekla in osnovni organizaciji sindikata ter krajevni konferenci SZDL Javornik-Koroška Bela, ki so se med osemnajstimi, katerim smo poslali prošnjo, pozitivno odzvali. Prav tako se zahvaljujemo Zvezi društev upokojencev Slovenije za pomoč.

Za pripravljalni odbor
Stane Torkar

ANGLEŠKI TERENSKI AVTO	SPANJSKO Ž. IME	SKOK Z TELOVAD ORODJA	TOMAŽ KOŠIR	GLASBENI PEDAGOG DARIAN	NALAJŽ KEM. ELEMENT	LAHKO ALAPČINA TEKOČINA	DELAVEC NA MEŠI
ZABAVNA GRALNA ZGODBA GARDNER GERHARD	REŽISERKA VARDA OSTANEK DNEVESA	DEL GLE- DALIČKA POLITIK SADAT	REKA NA TELEFON PORTUG. POLITIK	DOHAČE M. IRE	B. DAN V EM. KOLB AM. MIKRO BIOLOG	NADA	SOVAŽ- NICA ŽELEZA
MARIBOR	ANGLEŠKI GLASBENIK (JINGGI) AMIN	KRAJ NA KOEVSKEM JAPONS. POLITIK	ANTON NOVAČAN	UMAJANA SKORJA ZARUKO VIRKOVA	MESTO V BELGIJI FR. PIŠEC (PAUL)	NIKA JUVAN ENAMONT PULJA	ŽOGA ZUNAS IGRIŠČA
ZELEZAR	INDUSTR. MESTO V INDIJI	BOMBAŽNA TKANINA TETA, BOTRA	ŠVIC.-FR. PIŠEC RUSKO M. IME	SPRA- NJA UDAV	TOJE M. IME ATA	EMIL NOJDE	GLASBENI DELO KLICA
STARO- ZDROVSKI KRAJ	TEKOČINA V ŽILAH CITRODNI AVTO	STIČIŠČE PLOSKEV	ZELEZAR SCIT	ONDINA OTTA ŽIVABONA GUBERIN	REKA V FRANCIJI VARCINOM	OSKAR STREŽBA (NO DANU)	STAR SLOVAN
NOGOM. STADION V PRAGI	NAČIN OBLAČEN TURŠKA KREMA	KAČI LEV KRAJ PRI POREČU	VELIKO FINSKO JEZERO	MIHAIL REJO NIZEM	ANGLEŠKI DRAMATIK (THOMAS)		
100m	PRIPAD- NICA NI- HILZMA	VRSTA TKANINE	SESTAVIL RONNER	KOZME- TICNA KOLEKCI- JA			
OSEBNI ZEAMEK							
INDUSTR. RASTUNA							

DEJAVNOST ZTKO JESENICE NA ŠTEVILNIH PODROČJIH

Zveza telesno-kulturnih organizacij občine Jesenice je v zadnjem obdobju dosegla videen napredek na številnih področjih. Vrsta akcij ni ostala nezapaženih, predvsem na področju rekreacije in množičnosti. Zveza se kljub nekaterim problemom skuša kar najbolj vključevati v celotno telesno-kulturno dejavnost v jeseniški občini. V obdobju od decembra 1980 do letošnjega junija je bilo delo izvršnega odbora in posameznih komisij kar razgibano. Na sejah so člani izvršnega odbora obravnavali problematiko usposabljanja in štipendiranja trenerskega kadra, kar je ena od osnovnih nalog zveze. To so pravzaprav težave, ki se vlečejo iz leta v leto. Kadri ostajajo še naprej temeljni problem za nadaljnji razvoj, saj je več kot očitno, da si danes vrhunskih rezultatov brez visokokvalificiranih profesionalnih trenerjev ni več mogoče zamisliti.

V jeseniški občini razvoj športa in rekreacije še vedno prevečkrat ostaja na raven amaterskih strokovnih delavcev in tistih, ki so po svojih močeh občasno pripravljali priskočiti na pomoč.

Na svojih sejah je v zadnjem obdobju izvršni odbor obravnaval tudi razno problematiko v zvezi z dejavnostjo in tekočimi strokovnimi nalogami. Izdelali so predlog novih pravil zveze, ki so jih sprejeli tudi delegati skupščine. Člani ZTKO so se lani sestali s predstavniki izvršnega odbora TTKS Jesenice, občinske zveze smučarskih organizacij in športnega društva Jesenice z namenom boljšega vključevanja ZTKO v telesno-kulturno dejavnost v jeseniški občini. Pogovorili so se o različnih problemih, predvsem finančnih, izrečenih pa je bilo tudi več pobud in želja po skupnem in usklajenem delu ter vključevanju zveze v telesno-kulturno dejavnost.

V zadnjem obdobju so pri zvezi vse pozornost namenili telesni kulturi mladim. Predvsem so pri tem v ospredju šolska športna društva v pogledu množičnosti in vrhunskega športa, kjer naj bi s stalnim izborom najbolj nadarjene učence in učenke usmerjali v tiste športne panoge, kjer se pričakuje njihov največji napredek. ZTKO Jesenice je sprejela financiranje dela dejavnosti šolskih športnih društev, dela, ki mu pravimo selektivni šport, ob tem pa je ostalo nedorečeno financiranje množične rekreativne dejavnosti v teh društvih. Kljub nekaterim težavam je komisija za šolska športna društva v letošnjem šolskem letu v celoti izvršila predvideni program. Uspešno je bilo tudi sodelovanje s srednjimi šolami.

Program »športne značke« cibernom v vzgojnošportnih organizacijah kot ZTKO z veseljem ugotavlja, je bila v lanskem letu najmnogičnejša organizirana telesno-kulturna akcija v jeseniški občini. Okoli 400 mladim šolarjem je s pomočjo vzgojiteljic opravilo predvidene naloge s področja telesne vzgoje. Vključili so se tudi v akcijo športna značka druge in tretje stopnje za učence osnovnih šol.

Ko govorimo o delu zveze v zadnjem obdobju, moramo omeniti tudi akcije na področju množičnosti, ki so bile prav tako uspešno izvedene. Poleg stalnih akcij: naučimo se plavati, vsi na kolo za zdravo telo, na teku se dobimo in Cooperjev test, so izvedli več zanimivih novosti v vsakdanjem rekreativnem življenju. Tako so uvedli akcijo teden plavanja, ki so jo letos izpeljali že drugič, nadalje rekreativsko plavanje, za večji razmah rekreativne dejavnosti v delovnih organizacijah so uvedli tekmovalne med delovnimi organizacijami pod naslovom »rekreacija za vse«. Lani so izvedli tudi druge akcije: jesenski kros za vzgojnošportne organizacije, osnovne in srednje šole, za pripadnike JLA in druge občane. V zimskih mesecih so izvedli vrsto začetnih smučarskih tečajev za učence, smučarski tek krajevne skupnosti, »cicibanovo olimpiado« in še bi lahko naštevali. Ob uspešno izvedenih nalogah jih je nekaj ostalo tudi nerealiziranih, tako med drugim ni začela akcija »iščem najboljšo krajevno skupnost v športni rekreaciji«.

Ob vsem tem delu moramo predstaviti posamezne komisije, ki so pravzaprav izvajale vse akcije, o katerih smo pisali. Te komisije so: za tekmovalni in vrhunski šport, za šolska športna društva, za množičnost in rekreacijo, v okviru zveze pa deluje tudi področni zbor vadiateljev, učiteljev in trenerjev smučanja Jesenice.

V zadnjem času so bili doseženi uspehi, vendar ni namen tega zapisa, da bi peli slavo sedanjim članom ZTKO Jesenice za izvedene akcije. Na najrazličnejših sestankih, skupščinah, se najraje pa kar za vogali ali v gostilniških krogih slišimo pripombe, da za šport dajemo toliko in toliko denarja od svojega osebnega dohodka, za nameno pa nimamo na Jesenicah in okolici nič od tega. Športni objekti nam propadajo, ni organizirane rekreacije in podobno. Mar opazimo in druge akcije ZTKO Jesenice niso rekreativne akcije, ki so namenjene vsem občanom. Res začetne akcije niso bile ravno množično obiskane, vendar je vsako dobrodošlo. Z vsemi oblikami rekreacije za občane moramo le nadaljevati, povabiti še druge, poskrbeti še za večjo obsevnost vseh delovnih ljudi in občanov.

Lahko bi zapisali še marsikaj, morda tudi kakšno kritično misel, kajti pri delu se tudi greši. Ko govorimo o vrzilih v našem delegatskem sistemu, tudi člani skupščine ZKO Jesenice niso nobena svetla izjema. Zadnja skupščina je bila izredno slabo obiskana, kar kaže na neodgovoren odnos posameznikov od skupnih akcij in izvrševanja nalog. Verjetno bodo posamezni delegati morali pokazati bolj odgovoren odnos do svojega dela, do uresničevanja skupnih ciljev. ZTKO Jesenice je na pravi poti, da se še bolj vključi v delo in nadaljnji razvoj telesno-kulturne dejavnosti v jeseniški občini, seveda pa se bo morala vključiti tudi v delegatski sistem.

LEŠKI PADALCI SPET PRVAKI

V nedeljo, 18. julija, se je končalo 20. republiško prvenstvo v padalskih skokih na letališču v Murski Soboti. Leški padalci so tudi to pot poželjivo poplunili uspehi. Osvajali so vsa odličja v članski konkurenci in samo med mladinci je Ptujčan Zlatko Čuš osvojil bronasto kolajno.

Ves čas štiridnevnega tekmovanja je tekmovalce oviralo slabo vreme. Običnost je bila nizka in občasno je tudi deževalo. Organizacija tekmovanja ni bila ravno najboljša. Leštani pa so kljub vsemu potrdili, da so daleč najboljši v Sloveniji. Med dvajsetimi člani in eno članico se državni reprezentanti niso dali presenetiti in so si od skoka do skoka nabirali vedno večjo prednost. Najboljši je bil Dušan Intihar. Zmagal je v skokih na cilj v seriji desetih skokov in s šestdesetom 27 centimetrov, nato pa je bil še drugi v figurativnih skokih s 34,3 sekundami v štirih serijah. Drugi je bil v končni razvrstitvi Darko Svetina, ki je zaostal za Intiharjem v skokih na cilj samo za tri centimetre, skočil pa je kar trikrat v ničlo. Slabše se je Svetina izkazal v figurah, kjer kar prepočasni napreduje. S časi nad devet sekund se bo na močnejših tekmovanjih kaj slabo odrezal. Mlajši ga v tej disciplini že prehitujejo.

Prijetno je presenetil Roman Božić, ki služi vojaški rok in je skoraj brez treninga. Pred republiškim prvenstvom je opravil letos le nekaj nad 50 skokov. V figurah je bil najboljši s časom 33,5 sekund, zaradi slabših skokov v cilj pa je bil ob koncu samo četrti za tretje uvrščen Safaricem, ki si je to mesto zagotovil z boljšimi skoki v cilj. Največ skokov v ničlo je opravil Benjamin Šmid, kar štiri, a je vseeno zaostal za Intiharjem za pet centimetrov, ker je bil v ostalih skokih manj natančen.

Veteranu Hrastu se pozna, da ne vadi več redno in mu zato mlajši že močno uhajajo. Zato pa je s svojo borbenostjo in izkušnjami vzor mladim. Letos v maju je opravil kot prvi Slovenec tritisoč skokov, kar ga uvršča med najuspešnejše jugoslovanske padalce.

Popolnen uspeh Lešanov sta dopolnila še Branko Mirt in Janez Pjafar s šestim in osim mestom. Šele na devetem mestu je bil prvi Ptujčan Bojan Zmave.

Mladinci so tekmovali z enakim programom kot člani. Tudi tu so bili Leštani razred zase. Borbo za prvo mesto sta vodila samo brata Iztok in Bogdan Jug. V skokih na cilj je zmagal starejši Iztok z 29 centimetri in s štirimi ničlami, mlajši Bogdan pa je zaostal samo za štiri centimetre,

zadel pa je trikrat v ničlo. V figurativnih skokih pa je bil boljši mlajši Bogdan. Zmagal je s časom 32,1 sekunde. Iztok je bil samo za pol sekunde slabši v štirih serijah skokov, oba pa sta bila s tema časoma boljša kot najboljši med člani. Zato je pričakovati, da se bosta na državnem članskem prvenstvu resno potegovala za kolajne. Tretji najboljši mladinec je bil Ptujčan Zlatko Čuš, ki pa je v kvaliteti že močno zaostal za obema Lešanoma.

V skupinskih skokih na cilj za člane je bila najboljša druga leška ekipa. V šestnajstih skokih so zabeležili skupni rezultat samo 65 centimetrov, prva leška ekipa je dosegla že 449 centimetrov. Podobno je bilo pri mladincih, kjer so Leštani zbrali samo 81 centimetrov, drugouvrščena ekipa AK Ptuj pa je 735 centimetrov. Mladinci so bili izredni, ko so v drugi seriji vsi skočili v ničlo. K temu je največ prispeval začetnik v ekipi Roman Pogačar, ki se kar vidno in hitro približuje poprečni leški kvaliteti.

Ob koncu prvenstva so selektor Drago Bunčič in člani republiške padalske komisije določili dve republiški ekipi za tekmovalno na državnem prvenstvu, ki se bo pričelo že prihodnjo soboto na reškem letališču. V prvi ekipi so: Intihar, Svetina, Mirt, Šmid in Iztok Jug, v drugi pa Safaric, Hrast, Bogdan Jug, vsi ALC Lesce ter Ptujčana Čuš in Zmave.

REZULTATI: — ČLANI (21) — figurativni skoki z 2000 m: 1. Božić 33,5, 2. Intihar 34,3, 3. Hrast 35,1, 4. Svetina 36,6, 5. Mirt 36,9, 6. Safaric 41,4, (vsi ALC), 7. Zmave (Ptuj) 41,6, 8. Šmid 41,7, 10. Pjafar 51,5, 13. Frank 52,8 (vsi ALC). SKOKI NA CILJ s 1000 m: 1. Intihar 27 cm, 2. Svetina 30, 3. Šmid 32, 4. Safaric 26 (vsi ALC), 5. Cesnik (Maribor) 188, 6. Pjafar 216, 7. Mirt 218, 8. Božić 228 (vsi ALC), 9. Čuš 248 (Ptuj), 14. Frank (ALC) 466... SKUPNI VRSTNI RED: 1. Intihar 5 kazenskih točk, 2. Svetina 20, 3. Safaric 52, 4. Božić 65, 5. Šmid 73, 6. Mirt 74, 7. Hrast 130, 8. Pjafar (VSI ALC) 136...

MLADINCI (8) figurativni skoki: 1. B. Jug 32,1, 2. I. Jug (oba ALC) 32,6, 3. Z. Čuš (Ptuj) 42,2, 4. R. Pogačar (ALC) 51,6. SKOKI NA CILJ s 1000 m: 1. I. Jug 29 cm, 2. B. Jug 33, 3. Čuš 150, 4. Pogačar 364... SKUPNA RAZVRSTITVE: 1. — 2. Bogdan in Iztok Jug 5 točk, 3. Čuš 18, 4. Pogačar 32...

EKIPNI VRSTNI RED — ČLANI: 1. ALC II 3 točke, 2. ALC I 12, 3. Ptuj 27, 4. Maribor 48. MLADINCI: 1. ALC 3, 2. Ptuj 12. LM

ELAN SLAVIL — LEŠKI JADRALNI LETALCI RAZOČARALI

V Sobotici se je v nedeljo, 18. julija, končalo 27. državno prvenstvo v jadrnem letenju, na katerem je sodelovalo 43 tekmovalcev. Najtevilnejši so bili predstavniki Slovenije — dvajset tekmovalcev. Presenetljivo, a povsem zaaslužno je zmagal Vlado Pjafar, 27-letni zdravnik iz Murske Sobotice. Že na republiškem prvenstvu je presenetil in mešal štrene najboljše. V Sobotici pa je letel taktično najboljši in tako je naslov državnega prvaka ostal spet v Sloveniji.

Organizacija tekmovanja je bila izredno slaba. Tekmovalna komisija je napravila več resnih napak, ki so najbolj oskodovala tekmovalce Alpskega letalskega centra Lesce. Že prvi tekmovalni dan je bil usoden za Leštane. Ljubljanski in leški tekmovalci so naloge opravili odlično. Bili so na čelu in vsi med prvo deseterico. Ker pa komisija ni postavila kontrolne točke pred štartno linijo in je nato še beležila čase preleta ciljne linije precej površno in celo zgrešila nekaj tekmovalcev, ki so preleteli cilj, so se Celjani, ki so bili ta dan zelo slabi, pritožili in dosegli razveljavitev prve tekmovalne discipline. Kasneje so želeli Leštani pokazati več, kot so zmogli in so se zataktizirali. Vreme se je poslabšalo in bili so med redkimi, ki so sedeli na njih. Vsi favoriti so v odlični disciplini z dolžino preko 300 kilometrov prileteli do cilja. Tako ni niti Šimenc, niti Struklju, pa tudi Thalerju in Cerinu pomagalo, da bi se pre-

bili na čelne pozicije. Vsi so bili kandidati za osvajanje naslova, dobili pa so najmanj. Zmanjkalo jim je tudi časa, ker štiri dni ni bilo tekmovanja zaradi slabega vremena. Tako je vsaj Pfeifer rešil čast slovenskega jadrnega letenja z zmago pred Francem iz Zrenjanina ter Bertičem in Starihom iz Ljubljane.

Največji uspeh pa je na prvenstvu dosegel Elan. Kar 14 Elanovih jadrnih letal je bilo na štartu, požela pa so tudi popolno zmagovalje. Prvi štirje uvrščeni tekmovalci so namreč leteli na Elanovih »degejih«. Tako so bila letala standard cirrus iz Vrška popolnoma poražena, veliko kritike pa so dobila tudi zaradi slabe in površne izdelave, kar bi lahko imelo za posledico nevarne nezgode. Nasprotno pa so Elanova letala dobivala laskava priznanja tudi zaradi izredno kvalitetne in estetske izdelave.

Zato za leto 1982 veljajo čestitke Vladu Pfeiferju in begunškemu Elanu.

Rezultati: 1. Pfeifer (M. Sob.) 5899, 2. Franc (Zren.) 5818, 3. Bertič 5714, 4. Stariha (oba Lj.) 5655, 5. Starović (Ce.) 5650, 6. Gatolin 5634, 7. Filko (oba N. Sad.) 5502, 8. Liliša 5415, 9. Peperko (M. Ce.) 5359, 10. Strukelj 5258, 11. Šimenc (oba ALC) 5247, 12. Rojnik (Ce.) 5200, 13. Thaler (ALC) 5185, 14. Kolarič (Pt.) 5084, 26. Cerin (ALC) 3651...

— M. L.

Balanjanje

OBVESTILO LJUBITELJEM BALINANJA

Balinarski klub JESENICE organizira 20. tradicionalni mednarodni balinarski turnir v počastitev občinskega praznika Jesenic v nedeljo, 25. julija, ob 8. uri na balinišču v Bazi na Plavžu.

Na turnirju bo sodelovalo 12 ekip, devet iz Slovenije in tri iz Italije, in sicer: Železnikar Postojna, Litostroj Ljubljana, Sloga Ljubljana, Radovljica, Lesce, Tolmin, Salonit Anhovo, Ronchi Italija, Orzano Italija, Buenos Italija, Jesenice I. in Jesenice II.

Turnir bo zelo kvaliteten, saj so nastopajoče ekipe v dobri formi. Vse člane in ljubitelje balinjanja vabimo, da si tekmovalne ogledajo.

JESENICANI ZMAGALI NA BALINARSKEM TURNIRJU INVALIDOV

Društvo invalidov Radovljica je prejšnjo soboto, 17. julija, na pokritem balinišču v Lescah izvedlo počastitev praznika občine Radovljica balinarski turnir za člane društev invalidov iz območja Gorenjske. Nastopilo je osem ekip iz Domžal, Kranja, Trzica, Jesenic in Radovljice. Tekmovalje je potekalo v borbenem vzdušju, najboljši pa so bili člani ekipe Društva invalidov Jesenice. Sodnik in vodja tekmovanja je bil Jože Železnak iz Lesca.

REZULTATI: 1. DI Jesenice, 2. DI 5. avgusta Trzica, 3. DI Radovljica I. ekipa, 4. DI Radovljica III, 5. DI Radovljica II. J.R.

Zmagovalci 20. republiškega prvenstva v jadrnem letenju v Ptujju se na državnem prvenstvu v Sobotici niso izkazali. Z leve: Igor Kolarič (2.), Ivo Šimenc (1.), Tone Cerin (3.). (Foto L. Mesarič)

Dušan Intihar je bil že v letu 1981 najboljši padalec Jugoslavije. Zaradi dobrega začetka na republiškem prvenstvu kaže, da mu bo težko odvzeti ta naslov. (Foto L. Mesarič)

Bogdan Jug je najmlajši leški padalec. S tem športom se ukvarja dobri dve leti in že resno trka na vrata članske državne reprezentance (Foto L. Mesarič)

KOŠARKARSKA PRAVILA

Košarko igra dvje moštvi, ki ju sestavlja po pet igralcev. Cilj vsakega moštva je vreti žogo v koš in preprečiti nasprotnemu moštvu, da bi osvojilo žogo in doseglo zadetek. Igralci lahko žogo lovijo, podajajo, mečejo, odbijajo, kotilajo ali vodijo v katerikoli smeri.

Namerno metanje žoge v lasten koš ni dovoljeno, predvsem zato, da se prepreči taktiziranje in doseganje — postavljanje želenega rezultata. Če kljub temu pride do metanja v lasten koš, se to kaznuje, kot predpisujejo propozicije določenega tekmovanja. Kazni so različne — od izklučitve iz tekmovanja. Če se prosti meti ali met izvedejo na lasten koš, se zadetki ozi. zadetek ne prizna, meti ozi. met pa se ponovi na nasprotnikov koš.

MERE IGRIŠČA

Igrišče je pravokotna trda ploskev, na kateri ni ovir. Dolgo je 26 metrov, široko pa 14 metrov, merjeno od notranjega roba mejnih črt.

Pri merah igrišča so dovoljena naslednja odstopanja: lahko je dva metra daljše ali krajše in en meter širše ali ozje, vendar tako, da so si spremembe v medsebojnem razmerju.

Višina stropa mora biti najmanj sedem metrov. Površina igrišča mora biti enakomerno razsvetljena, svetila pa morajo biti nameščena tako, da ne ovirajo igralcev pri metih na koš.

Igrišče je označeno z dobro vidnimi črtami, ki so na vsaki točki oddaljene najmanj en meter od kakršnekoli ovire. Daljši črti se imenujeta bočni črti, krajši pa čelni črti. Razdalja med črtami in gledalci mora biti najmanj dva metra. Črte morajo biti dobro vidne in široke pet centimetrov. Srednji krog ima polmer 1,80 metra in je narisana na sredini igrišča. Polmer se meri od zunanjega roba krožnice. Srednja črta je narisana vzporedno s čelnima črtama in spaja srednji točki bočnih črt. Na vsaki strani igrišča je za 15 centimetrov podaljšana čez bočno črto.

Črta za prosti met je vzporedna s čelnima črtama. Njen oddaljenost rob je 5,80 metra oddaljen od notranjega roba čelne črte. Črta za prosti met je dolga 3,60 metra. Označeni prostor je del igrišča, ki ga omejujejo čelna črta, črta za prosti met in dve poševni črti, ki se pričneta na čelni črti, in sicer s svojim zunanjim robom tri metre od središča čelne črte, končujeta pa na koncih črte za prosti met.

Prostor za prosti met je označen prostor, podaljšan v igrišču s krogom polmera 1,80 metra, katerega središče je srednja točka črte za prosti met. Prav tako polkrog je s prekinjeno črto narisana znotraj prostora za prosti met.

Mesta ob prostoru za prosti met, v katera se postavljajo igralci pri izvajanju prostega meta, so označena na naslednji način: mesto prvega igralca je oddaljeno 1,80 metra od notranjega roba čelne črte, merjeno po poševni črti, ki omejuje prostor za prosti met in je široko 85 centimetrov, mesto drugega igralca je tik ob mestu prvega igralca in je prav tako široko 85 centimetrov. Deset centimetrov dolge črte, ki označujejo ta mesta, so pravokotne na poševno črto in narisane na zunanji strani prostora, ki ga določajo.

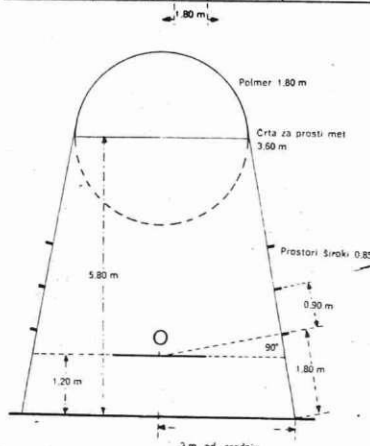
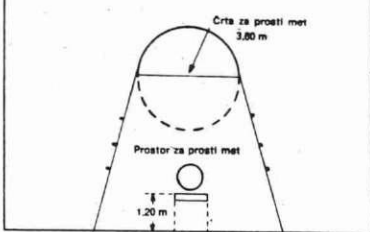
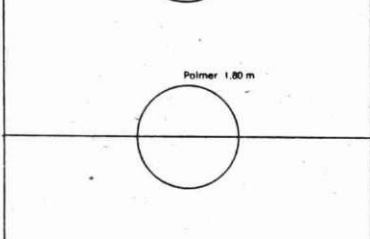
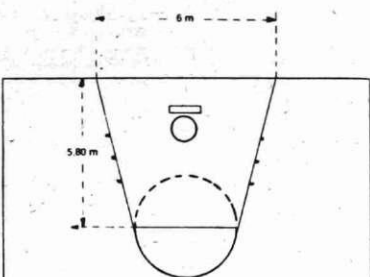
Tabli sta izdelani iz trdega lesa, debeline treh centimetrov ali iz primernega prozornega materiala. V tem primeru morata biti izdelani iz enega kosa in po trdoti ozi. kompaktnosti enaki lesenim. Široki sta 1,80 in visoki 1,20 metra. Ploskev, ki je obrnjena na igrišče, mora biti gladka in črna, na tabli prozorna, pobarvana belo. Na tabli so naslednje oznake: V sredini je za obrobo narisana pravokotnik, označen s pet centimetrov širokimi črtami. Zunanja velikost tega pravokotnika znaša 59 centimetrov vodoravno in 45 centimetrov navpično. Gornji rob njegove spodnje črte je v višini obroba. Robovi tabel so označeni s pet centimetarskimi širokimi črtami. Črte morajo biti take barve, da so v kontrastu z osnovo. Če je tabla prozorna, so črte bele, sicer pa črne. Robovi tabel in pravokotnik morajo biti enake barve.

Tabli sta pritrjeni na obeh koncih igrišča pravokotno na tla in vzporedno s čelnima črtama. Spodnji rob tabel je 2,75 metra od tal. Sredini tabel sta pravokotni na točko, ki so 1,20 metra oddaljene od srednjih točk čelne črte. Nosilca tabel (konstrukciji) sta oddaljena najmanj 40 centimetrov od zunanje roba čelnih črt. Konstrukciji sta svetle barve, ki je v kontrastu z ozadjem, tako da sta dobro vidni igralcem.

Koš je sestavljen iz obroča in mrežice. Obroč je iz železa in ima notranji premer 45 cm, pobarvan je oranžno. Njegova debelina znaša 20 mm. Na spodnji strani obroča so drobni kavaljci, na katere se pritrdi mrežica. Koš mora biti čvrsto pritrjen na tablo. Leži vodoravno 3,05 metra od tal igrišča. Njegovo središče je enako oddaljeno od obeh navpičnih stranic tabel. Najbližja točka notranje strani obroča je 15 cm oddaljena od prednje strani tabel.

Mrežica na košu je iz bele vrvi. Obešena je na obroči in je narejena tako, da za trenutek ustavi žogo, ko pada skozi koš. Dolga je 40 cm.

Žoga je okrogla in je sestavljena iz gumijaste duše, prekrita s plaščem iz usnja, sintetične snovi ali gume. Obseg žoge je najmanj 75 in največ 78 cm. Njena teža znaša najmanj 600 in največ 650 gramov. Žoga mora biti tako napolnjena z zrakom, da odskoči v višino najmanj 1,20 in največ 1,40 metra, merjeno z njene zgornje točke, če jo spustimo na trda lesena tla z višine 1,80 metra, merjeno od njene spodnje točke.

IGRALCI, NAMESTNIKI IN TRENERJI

Vsako moštvo sestavlja deset igralcev, od katerih je eden kapetan, in trener, kateremu lahko pomaga njegov pomočnik. Na turnirjih, kjer mora moštvo odigrati več kot pet tekem, se število igralcev moštva lahko poveča na dvanajst.

Med igro je na igrišču po pet igralcev vsakega moštva. Moštvi smeta uporabljati številke od štiri do petinajst. Igralci enega moštva ne smejo nositi istih števil.

Igralec je član moštva v igri. Namestnik postane igralec, ki mu sodnik po zahtevani menjavi dovoli vstop na igrišče. Igralec postane namestnik, ko mu sodnik dovoli zapustiti igrišče. Igralec med igro ne sme zapustiti igrišča.

Kapetan je predstavnik svojega moštva in vodi njegovo igro. Kadar je potrebno, se sme vljudno obrniti na sodnika zaradi pojasnil ali nujno potrebnih obvestil. Če kapetan iz upravičenega vzroka zapusti igrišče, mora obvestiti sodnika, kateri igralec ga bo nadomestil med njegovo odsotnostjo. Samo kapetan, brez posvetovanja s komerkoli, po dosejenju osebnih ali tehničnih napaki, ki se kaznuje z dvema prostima metoma, odloča in obvešča sodnika, ali se bosta prosti meta izvedla, ali bo moštvo izkoristilo pravico, da se temu odreče in bo igro nadaljevalo izza bočne črte na sredini igrišča. Kapetan obvesti o svoji odločitvi bližnjega sodnika z besedami, hkrati pa z roko pokaže proti črti za prosti met ali proti bočni črti. S tem postane njegova odločitev vidna vsem.

Pred začetkom tekme mora dati trener zapisnikarju imena in številke igralcev, ki bodo igrali na tekmi, kakor tudi ime in številko kapetana moštva. Če igralec med tekmo zamenja svojo številko, mora o tem obvestiti zapisnikarja in sodnika. Trener menja igralce in zahteva time-oute. Če ima trener pomočnika, se mora njegovo ime vpisati v zapisnik pred pričetkom tekme. Pomočnik trenerja prevzame dolžnost trenerja, če trener iz kakršnegakoli razloga ne more več opravljati svoje dolžnosti. Dolžnost trenerja lahko opravlja kapetan. Če mora iz upravičenega razloga zapustiti igrišče, lahko nadaljuje delo kot trener. Če pa mora zapustiti igrišče zaradi napake, ki ima za posledico izključitev, ali zaradi težje poškodbe in ne more opraviati dolžnosti trenerja, ga zamenja njegov namestnik. Če pomočnik trenerja ne more več opravljati svoje dolžnosti, ga zamenja kapetan, tega pa namestnik kapetana. (Se nadaljuje)

MB

1. JUGOSLAVIJA, 2. ABC EFASIT CELOVEC, 3. ZBROJKA BRNO — ČSSR, 4. JESENICE

Preteklo soboto in nedeljo, 17. in 18. julija, je jeseniško moško člansko moštvo nastopilo na košarkarskem turnirju v Beljaku v Avstriji. Udeležba na turnirju je bila izredno močna, saj so igrali državna reprezentanca Jugoslavije, ki se v Kranjski gori pripravlja za nastope na svetovnem prvenstvu v Kolumbiji, trenutno je prvak Balkana, druga v Evropi, svetovni prvak in olimpijski prvak, Zbrojka Brno iz ČSSR, najbolj poznano češkoslovaško moštvo, večkratni prvak ČSSR, ki skoraj vsako leto nastopa v evropskih pokalih, avstrijski prvotlač ABC Efasit iz Celovca, ki je v preteklem prvenstvu prve avstrijske lige osvojil sedmo mesto (za ta turnir so se okrepili s temopolitnim profesionalcem iz New Yorka, ki bi želel podpisati pogodbo z enim evropskih klubov) in Jesenice. Jesenice so le s težavo sestavili moštvo, saj so igralci že dva tedna počitnic. V Beljaku so igrali s štirimi člani prve ekipe in petimi mladinci, od katerih sta bila le dva branilca, ostali pa kirini napadalci.

Klub temu so Jesenice, ob sicer dveh

precej visokih porazih, zadovoljili. Prikažejo so solidno igro, seveda pa proti boljšim, višjim in bolj izkušenim nasprotnikom niso mogli doseči ugodnejših rezultatov. Prijetno sta presenetila oba branilca, sicer se oba mladina, ki sta dobro vodila igro jeseniškega moštva.

Beljaško občinstvo, ki je tokrat popolnoma športno dvorano, so spravili na noge člani jugoslovanske reprezentance. Mojstri: Kičanović, Dalibasić, Dalipagić, Vilfan, Jerkov, Knege, Zizić, Radovanović in ostali so se enkrat pokazali svoj razkošen talent in z njim lastno improvizacijo zlahka stili svoje nasprotnike.

ZBROJKA BRNO: JESENICE 89:54 (47:28)

JESENICE: Brgant, Božić 14, Lunder, Jelovčan 4, Narobe, Blagne, Grzetić 10, Smolej 18, Glogovšek 2, Trifković 4.

ABC EFASIT CELOVEC: JESENICE 87:66 (47:34)

JESENICE: Trifković 8, Božić 24, Lunder 6, Jelovčan 9, Narobe, Blagne, Grzetić 11, Smolej, Brgant 8.

MB